

Perspectiefnota 2019-2023

inclusief Zomerrapportage 2019

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding	6
Algemeen financiële beeld	7
Leeswijzer	20
Zomerrapportage 2019	22
Perspectiefnota 2019-2023	34
Risico's en aandachtspunten	37
Uitgangspunten begroting 2020-2023	40
Programma 0: Bestuur en ondersteuning	42
Programma 1: Veiligheid	58
Programma 2: Verkeer, vervoer en waterstaat	63
Programma 3: Economie	71
Programma 4: Onderwijs	78
Programma 5: Sport, cultuur en recreatie	82
Programma 6: Sociaal domein	90
Programma 7: Volksgezondheid en milieu	102
Programma 8: Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	108
Bijlagen	114

Voorwoord

Met genoegen presenteren wij u de eerste Perspectiefnota/Zomerrapportage van de Hoeksche Waard.

Op 1 januari 2019 zijn wij gestart als de nieuwe gemeente Hoeksche Waard. In februari 2019 heeft u een sluitende programmabegroting 2019-2022 vastgesteld. Door de korte voorbereidingstijd op de fusie was de begroting 2019-2022 "beleidsarm". Dit betekent dat er géén *nieuwe* beleidswensen in deze begroting waren opgenomen. Wel bevatte de begroting het geheel aan *bestaande* beleidswensen die door de gemeenteraden van de voormalige Hoeksche Waardse gemeenten zijn vastgesteld. In het hoofdlijnenakkoord is opgenomen dat de nieuwe beleidswensen worden uitgewerkt in de Perspectiefnota.

Voor u ligt de Perspectiefnota 2019-2023 inclusief Zomerrapportage 2019, waarin wij u een eerste update geven van de financiële situatie in 2019 en de Perspectiefnota 2019-2023 waarin onze ambities voor de komende jaren zijn opgenomen. Afwijkend aan wat gebruikelijk is bij een Perspectiefnota zijn hierin ook de nieuwe beleidswensen voor het huidige begrotingsjaar 2019 opgenomen. De bestaande beleidsvoornemens uit de begroting 2019 worden hiermee aangevuld met onze nieuwe ambities.

Het jaar 2019 is het eerste jaar van de nieuwe gemeente Hoeksche Waard. Het is daarmee ook een overgangsjaar, waarin wij de basis zo goed en zo snel als mogelijk op orde willen hebben, en wij een goed inzicht krijgen in de benodigde en de beschikbare personele capaciteit en de financiële middelen. Uiteraard is hiervoor tijd nodig. Dit is inherent aan een herindeling, zoals in de Hoeksche Waard, waar in totaal 8 organisaties (5 gemeenten en 3 gemeenschappelijke regelingen) zijn samengevoegd tot één nieuwe organisatie.

In het onderdeel Perspectiefnota geven wij inzicht in de nieuwe beleidsvoornemens en ambities voor de komende jaren. Alle beleidswensen zijn hierbij in beeld gebracht, zodat wij met u de discussie kunnen voeren over nut en noodzaak van het nieuwe beleid voor de komende jaren. Hierbij wordt opgemerkt dat wij belang hechten aan een zorgvuldige afweging van nieuwe beleidsvoornemens. Dit betekent dat wij op een aantal beleidsgebieden eerst nader onderzoek zullen doen naar beleidsrichtingen, capaciteit en bijbehorende kosten voordat de financiële middelen (budgetten) hiervoor in de begroting worden opgenomen. Op deze manier voorkomen we dat een onnodig beslag op middelen wordt gelegd. Dit betekent ook dat nieuwe beleidsafwegingen dienen plaats te vinden, op het moment dat meer inzicht is in beleidsrichting, capaciteit en kosten. In het hoofdstuk "Risico's en aandachtspunten" worden enkele onderdelen genoemd waarvan op dit moment nog niet duidelijk is welke financiële consequenties hieraan verbonden zijn.

De voorliggende Perspectiefnota is vooralsnog niet sluitend. De komende periode werken wij een aantal oplossingsrichtingen uit om te komen tot een structureel sluitende begroting. Deze oplossingsrichtingen zijn weergegeven in de paragraaf "Algemeen financieel beeld". Het resultaat van deze oplossingsrichtingen verwerken wij in de begroting 2020-2023.

Het college heeft er vertrouwen in om via deze weg ervoor te zorgen dat er balans is tussen enerzijds de basis op orde krijgen en anderzijds het verwezenlijken van de ambities uit het Hoofdlijnenakkoord.

Daarnaast wordt er gewerkt aan het Collegewerkprogramma. In dit dynamisch document zijn alle overdrachtsdocumenten én de bestaande wensen van de voormalige gemeenten en gemeenschappelijke regelingen gebundeld. Dit wordt rond de zomer 2019 aan u beschikbaar gesteld.

Samen met de voorliggende Perspectiefnota (inclusief Zomerrapportage) geeft dit u inzicht in hoe wij werken aan een vitale gemeente voor nu én morgen. Wij kijken er naar uit om die opgave voor de komende jaren samen met de inwoners, partners en u te realiseren.

Burgemeester en wethouders van gemeente Hoeksche Waard

de secretaris, de burgemeester,

Barbera Silvis-de Heer Govert Veldhuijzen

Inleiding

Inleiding

In de nota Planning en Control 2019 zijn de kaders voor de planning en control cyclus vastgelegd. Voor u ligt de Perspectiefnota 2019-2023 inclusief Zomerrapportage 2019. Deze documenten zijn samengevoegd tot één document zodat er een integraal en actueel beeld van de financiën is. In het onderdeel Zomerrapportage 2019 vindt u een actuele financiële (tussen)stand van het bestaande beleid. In het onderdeel Perspectiefnota 2019-2023 vindt u de nieuwe beleidswensen voor de jaren 2019-2023. Hieronder treft u een nadere toelichting op beide onderdelen.

Zomerrapportage 2019

In de Zomerrapportage 2019 worden de bestaande budgetten uit de huidige begroting 2019-2022 meerjarig bijgesteld. De begroting Hoeksche Waard 2019-2022 is opgebouwd uit de begrotingen van de voormalige gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Naarmate de tijd vordert krijgen wij meer inzicht in de werkelijke uitgaven en in de omvang van de benodigde budgetten. Waar dit inzicht nu reeds aanwezig is, zijn deze budgetten geactualiseerd. Hiervan maken wij een begrotingswijziging in 2019. Zoals vastgelegd in de Financiële verordening 2019, geven wij in de Zomerrapportage een toelichting op alle afwijkingen groter dan € 100.000 op taakveldniveau. In deze beginfase van de nieuwe gemeente is veel geschoven met de budgetten uit de begroting tussen diverse taakvelden en programma's omdat budgetten in een aantal situaties nog niet op de juiste plaats stonden als gevolg van het proces van samenvoeging van de 8 begrotingen (5 gemeenten en 3 gemeenschappelijke regelingen). Van deze mutaties maken wij eveneens een (budgetneutrale) begrotingswijziging in 2019.

Daarnaast geven wij u in de Zomerrapportage een eerste doorkijk in het verloop van de personele lasten en van de afschrijvingslasten van investeringen en in de geprognosticeerde standen van de reserves en voorzieningen, inclusief de reserve frictiekosten, waarin de ontvangsten en bestedingen van de herindelingsgelden van het Rijk zijn opgenomen (voormalige projectbegroting).

Perspectiefnota 2019-2023

De begroting 2019 van de Hoeksche Waard was, conform de uitgangspunten van de Stuurgroep, beleidsarm. De geformuleerde doelstellingen en activiteiten in de begroting 2019 waren daarbij gebaseerd op de begrotingen van de voormalige gemeenten. Vervolgens is in het hoofdlijnenakkoord afgesproken om de nieuwe beleidsvoornemens voor de komende jaren op te nemen in deze Perspectiefnota. Hierbij zijn ook de nieuwe beleidswensen voor de jaarschijf 2019 opgenomen.

Aan de hand van de Perspectiefnota kunnen de raad en het college gezamenlijk discussiëren over nut, noodzaak en prioriteit van de beleidsvoornemens als ook de beoogde resultaten voor de komende jaren. De uitkomsten van de discussie en de besluiten zijn bepalend voor de verdere opzet van de programmabegroting 2020.

Verder zijn de technische / financiële uitgangspunten voor het volgende begrotingsjaar opgenomen, zoals de loon- en prijsindexatie, de indexatie van de tarieven gemeentelijke belastingen en heffingen en de verwachte ontwikkeling van aantallen inwoners, woningen, bijstandsgerechtigden enzovoorts.

Algemeen financiële beeld

Financieel totaaloverzicht

In deze paragraaf treft u een totaaloverzicht van het actuele financiële beeld van gemeente Hoeksche Waard over de jaren 2019-2023. Het overzicht is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- A. Vastgestelde begroting 2019-2022
- B. Vastgestelde begrotingswijzigingen 2019-2022
- C. Financiële ontwikkelingen bestaand beleid 2019-2022 (Zomerrapportage 2019)
- D. Nieuwe beleidsvoornemens 2019-2023 (Perspectiefnota 2019-2023)
- E. Dekkingsmogelijkheden
- F. Oplossingsrichtingen

De nadere uitwerking vindt u verderop in het document. Bij alle onderdelen presenteren wij het structurele begrotingssaldo om te kunnen beoordelen of het meerjarenperspectief structureel in evenwicht is.

Actueel meerjarenperspectief ná vaststelling begroting en begrotingswijzigingen

In februari 2019 stelde de gemeenteraad de begroting 2019 vast en besloot de raad de belastingtarieven te verlagen van het 'gemiddelde tarief' van de 5 voormalige gemeenten naar het zogenaamde 'middentarief' (een tussenvariant tussen het gemiddelde tarief en het laagste tarief). Na deze verlaging was het meerjarenperspectief 2019-2022 weliswaar sluitend, maar was het evenwicht fragiel te noemen, aangezien er in jaarschijf 2022 voor het eerst sprake is van een marginaal positief structureel begrotingssaldo. In de brief van de provincie over de goedkeuring van de begroting 2019 is aangegeven dat wij in de eerstvolgende begroting 2020 minimaal vanaf jaarschijf 2022 een structureel sluitend perspectief moeten laten zien. In het hoofdlijnenakkoord is eveneens opgenomen dat er een sluitende begroting moet zijn.

De vastgestelde begroting 2019-2022 (A), inclusief de reeds vastgestelde begrotingswijzigingen (B) in 2019 vormen samen het actuele meerjarenperspectief. Dit geeft het volgende beeld:

(bedragen x €1.000)

Actueel financiële stand voorafgaand aan Zomerrapportage		2019	2020	2021	2022	2023
A	Saldi primitieve begroting HW 2019-2022	40	1.498	2.342	2.542	2.542
	1e Begrotingswijziging 2019	-519	-512	-639	-748	-748
	2e begrotingswijziging verordening OZB en RZB 2019	-1.726	-1.726	-1.726	-1.726	-1.726
	Saldo begroting 2019-2022 na begrotingsraad	-2.205	-740	-23	68	68
	Waarvan incidentele baten (-/-) /lasten (+/+)	-1.476	-1.937	-1.664	-4	-4
I	Structureel resultaat primitieve begroting	-3.681	-2.677	-1.687	64	64
B	<u>Vastgestelde begrotingswijzigingen 2019</u>					
	Overgang Sportfondsen Oud-Beijerland	0	-166	-166	-166	-166
II	Structureel resultaat na tussentijdse begrotingswijzigingen	-3.681	-2.843	-1.853	-102	-102

Uit het overzicht blijkt dat het meerjarenperspectief inclusief de tussentijdse begrotingswijzigingen vooralsnog niet langer structureel sluitend is. Dit beeld vormt de basis vóór de Zomerrapportage en de Perspectiefnota.

Financiële ontwikkelingen bestaand beleid (Zomerrapportage 2019)

In de Zomerrapportage 2019 worden de bijstellingen van de bestaande budgetten uit de begroting 2019-2022 verwerkt. Een toelichting op deze mutaties vindt u verderop in het document. Dit betreffen de budgetmutaties tot en met mei 2019. De begrotingssaldi ná de verwerking van de mutaties uit de Zomerrapportage vormen het saldo van het bestaand beleid. Dit saldo is de basis voor de nieuwe beleidswensen in de Perspectiefnota.

(bedragen x €1.000)

Zomerrapportage 2019		2019	2020	2021	2022	2023
C	Ontwikkelingen bestaand beleid (voorstellen Zomerrapportage)	1.575	359	-605	-326	-290
	Personeelslasten	0	0	0	0	0
	Algemene uitkering (meicirculaire gemeentefonds)	nmb	nmb	nmb	nmb	nmb
	Saldo ontwikkelingen bestaand beleid	1.575	359	-605	-326	-290
	Waarvan incidentele baten (-/-) /lasten (+/+)	-1.984	-776	53	-5	-5
III	Structureel resultaat ontwikkelingen bestaand beleid	-409	-417	-552	-331	-295

Dit leidt tot het volgende structurele resultaat na de Zomerrapportage:

(bedragen x €1.000)

Totaal vastgestelde begroting incl. Zomerrapportage		2019	2020	2021	2022	2023
	Structureel resultaat na tussentijdse begrotingswijzigingen (II)	-3.681	-2.843	-1.853	-102	-102
	Structureel resultaat ontwikkelingen bestaand beleid (III)	-409	-417	-552	-331	-295
IV	Structureel resultaat na Zomerrapportage (II+III)	-4.090	-3.260	-2.405	-433	-397

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat het meerjarenperspectief inclusief Zomerrapportage sluit met een structureel nadeel van € 0,4 mln. (vanaf jaarschijf 2022). Volgens de begrotingsbrief bij de begroting 2019-2022 van de provincie dient het structureel meerjarenperspectief in de begroting 2020-2023 vanaf de jaarschijf 2022 sluitend te zijn.

Nieuwe beleidsvoornemens (Perspectiefnota)

In de Perspectiefnota 2019-2023 zijn alle nieuwe beleidswensen in beeld gebracht, met de bijkomende kosten. Om het totale beeld te kunnen presenteren, zijn bij de inventarisatie van de nieuwe ambities op voorhand geen beperkingen opgelegd in de zin van financiële of personele capaciteit. De keuze voor het nieuw beleid is voorbehouden aan de gemeenteraad. Het totaal van de beleidswensen is als volgt:

(bedragen x €1.000)

PERSPECTIEFNOTA 2019-2023	2019	2020	2021	2022	2023
D Nieuwe beleidsvoornemens					
0. Bestuur en ondersteuning	-1.079	-1.189	-934	-434	-459
1. Veiligheid	0	-310	-241	-241	-241
2. Verkeer, Vervoer en Waterstaat	0	-334	-219	-219	-69
3. Economie	0	-700	-520	-490	-505
4. Onderwijs	-17	-51	-51	-95	-95
5. Sport, cultuur en recreatie	-389	-510	-440	-440	-240
6. Sociaal Domein	-480	-1.322	-1.020	-925	-595
7. Volksgezondheid en milieu	-150	-270	-28	-28	-28
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-146	-681	-441	-311	-161
Saldo nieuwe beleidswensen	-2.260	-5.368	-3.893	-3.182	-2.392
Waarvan incidentele baten (-/-) /lasten (+/+)	1.436	3.160	1.895	1.230	400
V Structureel resultaat nieuwe beleidsvoornemens	-825	-2.208	-1.998	-1.952	-1.992

Dit leidt tot het volgende structurele resultaat na de Perspectiefnota:

(bedragen x €1.000)

Totaal begroting incl. Zomerrapportage en Perspectiefnota	2019	2020	2021	2022	2023
Structureel resultaat na Zomerrapportage (IV)	-4.090	-3.260	-2.405	-433	-397
Structureel resultaat nieuwe beleidsvoornemens (V)	-825	-2.208	-1.998	-1.952	-1.992
VI Structureel resultaat na Zomerrapportage en Perspectiefnota (IV+V)	-4.915	-5.468	-4.404	-2.384	-2.389

Uit bovenstaande tabel blijkt een grote hoeveelheid aan nieuwe beleidsvoornemens. Een groot deel (€ 2,0 miljoen) van de beleidsvoornemens heeft een structureel karakter. Na verwerking van de nieuwe beleidsvoornemens is sprake van een structureel tekort van €2,4 miljoen.

In onderstaande tabel zijn de nieuwe beleidswensen met een structurele doorwerking op volgorde van grootte opgenomen.

(bedragen x €1.000)

Nummer voorstel	Toelichting mutatie	Programma	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Cumulatief % (2022)
6.2.1.	Uitvoeringsprogramma sterke schakels: doorontwikkeling wijkteams	6. Sociaal domein	-	-322	-275	-230	-230	12%
	Formatie en kosten ten behoeve van drank- en horeca BOA's	1. Veiligheid	-	-148	-129	-129	-129	18%
6.81.1	Sterke schakels (sluitende aanpak): Doordecentralisatie Beschermd wonen / Maatschappelijke opvang	6. Sociaal domein	-	-125	-100	-100	-100	23%
6.81.1	Sterke schakels (sluitende aanpak): Implementatie Wet Verplichte GGZ en de Wet Zorg & Dwang	6. Sociaal domein	-	-125	-100	-100	-100	29%
6.81.1	Sterke schakels (sluitende aanpak): Aanpak personen verward gedrag	6. Sociaal domein	-	-80	-80	-80	-80	33%
1.2.1	Formatie ten behoeve van aanpak ondermijning (1 FTE schaal 10).	1. Veiligheid	-	-80	-80	-80	-80	37%
8.3.4	Flexwonen	8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-79	-94	-79	-79	-79	41%
3.1.4	Opzetten en implementeren Economic board en detailhandelsraad	3. Economie	-	-75	-75	-75	-75	45%
0.3.1	Overname exploitatie sporthallen in verband met liquidatie Sportstichting 's-Gravendeel	0. Bestuur en ondersteuning	-69	-69	-69	-69	-69	48%

4.3.1	Opstellen en uitvoeren Samenwerkingsagenda (relatie met de opgave "inclusieve samenleving", deelprogramma "It takes a village")	4. Onderwijs	-17	-51	-51	-51	-51	51%
6.1.1	Sturing sociaal domein	6. Sociaal domein	-25	-50	-50	-50	-50	53%
8.1.3	Extern kwaliteitsteam ruimtelijke ontwikkeling	8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-10	-50	-50	-50	-50	56%
5.4.3	Musea Tiengemetten	5. Sport, cultuur en recreatie	-	-50	-50	-50	-50	59%
5.7.1	Verbindingen over water	5. Sport, cultuur en recreatie	-	-50	-50	-50	-50	61%
0.4.1	Netwerkbekabeling vervangen werkplekken	0. Bestuur en ondersteuning	-	-	-50	-50	-50	64%
0.1.17	Externe (juridische) advisering	0. Bestuur en ondersteuning	-25	-45	-45	-45	-45	66%
4.2.2	Nieuwbouw Multifunctionele accommodatie (MFA) huisvesting Het Talent (voorheen de Boemerang) op huidige locatie Mookhoek	4. Onderwijs	-	-	-	-43	-43	68%
2.1.8	Aanleg diverse fietspaden	2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-	7	-42	-42	-42	70%
6.71.1	Toezicht, handhaving en fraudebestrijding in sociaal domein	6. Sociaal domein	-	-60	-35	-35	-35	72%
0.4.21	Implementatie GRC : Governance, Risk en Compliance: software voor ondersteuning risico en compliance management van de gemeente.	0. Bestuur en ondersteuning	-45	-33	-33	-33	-33	74%
0.4.22	Uitvoeren audits, pentesten	0. Bestuur en ondersteuning	-30	-30	-30	-30	-30	75%
0.1.14	Communicatiebudget raad	0. Bestuur en ondersteuning	-25	-30	-30	-30	-30	77%
0.1.15	Uitzending beeldvormende vergadering	0. Bestuur en ondersteuning	-25	-25	-25	-25	-25	78%
1.2.1	Aanpak ondermijnende criminaliteit (techniek)	1. Veiligheid	-	-25	-25	-25	-25	79%
3.1.2	Uitvoeren en ondersteunen platform SOB Hoeksche Waard	3. Economie	-	-25	-25	-25	-25	81%
5.1.3	Werkbudget combinatiefunctionarissen (voor het goed kunnen functioneren van de functionarissen is een budget nodig voor het kunnen uitvoeren van activiteiten. De beschikbare budgetten zijn niet toereikend omdat Korendijk niet meedeelde en Oud-Beijerland geen meerjarig activiteitenbudget had geraamd. Door de inhoudelijke harmonisatie van het beleid voor de inzet van de combinatiefunctionarissen, is het totaal beschikbare activiteitenbudget nu te laag.	5. Sport, cultuur en recreatie	-	-25	-25	-25	-25	82%
0.1.16	Vergaderkosten raad (op locatie)	0. Bestuur en ondersteuning	-20	-20	-20	-20	-20	83%
0.4.23	Creëren van awareness/bewust gebruik van privacy gevoelige gegevens.	0. Bestuur en ondersteuning	-20	-20	-20	-20	-20	84%
5.5.3	Adviseur archeologie	5. Sport, cultuur en recreatie	-20	-20	-20	-20	-20	85%
5.5.4	Verhogen budget subsidies	5. Sport, cultuur en recreatie	-20	-20	-20	-20	-20	86%
0.4.2	Social media	0. Bestuur en ondersteuning	-	-20	-20	-20	-20	87%
0.4.20	Implementatie Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI), GGI-Veilig: ondersteuning gemeente bij het verhogen van de digitale weerbaarheid en het veiliger maken van de ICT-infrastructuur (actieve netwerk monitoring voor het bewaken van dataverkeer op het eigen bedrijfsnetwerk).	0. Bestuur en ondersteuning	-	-20	-20	-20	-20	88%
2.1.9	Aansluiting polderweg op N217 vanuit herontwikkeling terrein Suiker-Unie	2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-	-16	-16	-16	-16	89%
3.1.3	Ontwikkelen en implementeren regionale vacaturebank	3. Economie	-	-65	-15	-15	-15	90%
0.4.12	Digitaliseren en professionaliseren P&C instrumenten via aparte softwaretool	0. Bestuur en ondersteuning	-105	-15	-15	-15	-15	90%
0.4.18	Implementatie Baseline Informatieveiligheid Gemeenten (BIG)	0. Bestuur en ondersteuning	-15	-15	-15	-15	-15	91%
0.4.19	Implementatie Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)	0. Bestuur en ondersteuning	-15	-15	-15	-15	-15	92%
3.1.10	Economische monitoring	3. Economie	-	-15	-30	-15	-30	93%
	Hoeksche Waard plastic vrij	7. Volksgezondheid en Milieu	-	-15	-15	-15	-15	94%
2.1.5	Opstellen verkeersmodel Hoeksche Waard	2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-	-65	-10	-10	-10	94%
3.3.1	Ontwikkelen en implementeren (agrarisch) ondernemersloket	3. Economie	-	-50	-10	-10	-10	95%
8.3.5	Plusprogramma woningbouw	8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-	-40	-40	-10	-10	95%
7.4.4	Eigen circulaire inkoop	7. Volksgezondheid en Milieu	-	-20	-10	-10	-10	96%

5.1.2	Ondersteunen sportraad HW (oprichten van een sportraad met als doel het vertegenwoordigen van de sportverenigingen in de Hoeksche Waard en het zijn van een gesprekspartner voor gemeente en andere organisaties)	5. Sport, cultuur en recreatie	-5	-10	-10	-10	-10	96%
5.1.1	Financiële ondersteuning jeugdtopsporters	5. Sport, cultuur en recreatie	-	-10	-10	-10	-10	97%
8.3.1	HW Woningmonitor	8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-	-10	-10	-10	-10	97%
	Voertuigen Drank en Horecawet boa's : 2 elektrische auto's (incl. inrichting)	1. Veiligheid	-	-8	-8	-8	-8	98%
0.4.9	Digitaal vergaderen met Ibabs	0. Bestuur en ondersteuning	-8	-8	-8	-8	-8	98%
8.2.2	Licentiekosten pakket ten behoeve van grondexploitatie	8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-8	-8	-8	-8	-8	98%
5.5.1	Opstellen cultuurhistorische waardenkaart en onderhoud ervan: In 2019 starten we met de uitvoer van erfgoedbeleid. De focus ligt voornamelijk op het verankeren van ruimtelijk erfgoed in ruimtelijk beleid en op de voorbereiding van de Omgevingswet. Het in kaart brengen van waardevolle elementen in het landschap is hierin van groot belang.	5. Sport, cultuur en recreatie	-148	-5	-5	-5	-5	99%
0.3.3	Ingebruikname gemeentelijke vastgoedbeheersysteem (licentie en gebruik)	0. Bestuur en ondersteuning	-50	-5	-5	-5	-5	99%
0.4.13	Managementinformatie (dashboard)	0. Bestuur en ondersteuning	-42	-5	-5	-5	-5	99%
0.1.2	Aanschaf Ideeën(auto)bus ten behoeve van rondgang langs dorpen en evenementen	0. Bestuur en ondersteuning	-	-5	-5	-5	-5	99%
8.3.3	Prestatieafspraken Hoeksche Waard	8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-	-5	-5	-5	-5	100%
0.3.4	Verbouwing de Drie Lelies in Puttershoek	0. Bestuur en ondersteuning	-	-	-5	-5	-5	100%
7.4.6	Opstellen basiskaart geluid	7. Volksgezondheid en Milieu	-	-20	-3	-3	-3	100%
0.1	iPads Raads- en burgerleden	0. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-25	100%
Totaal structurele effecten			-825	-2.208	-1.998	-1.952	-1.992	

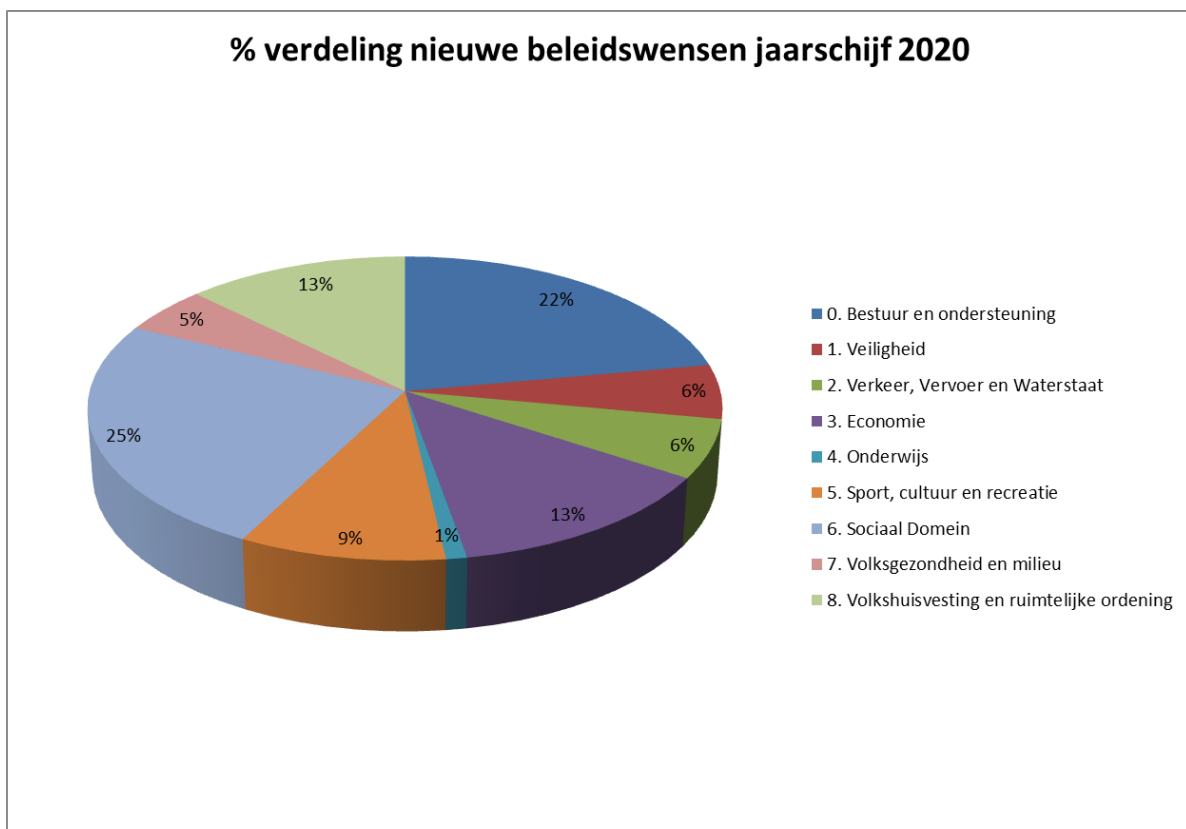
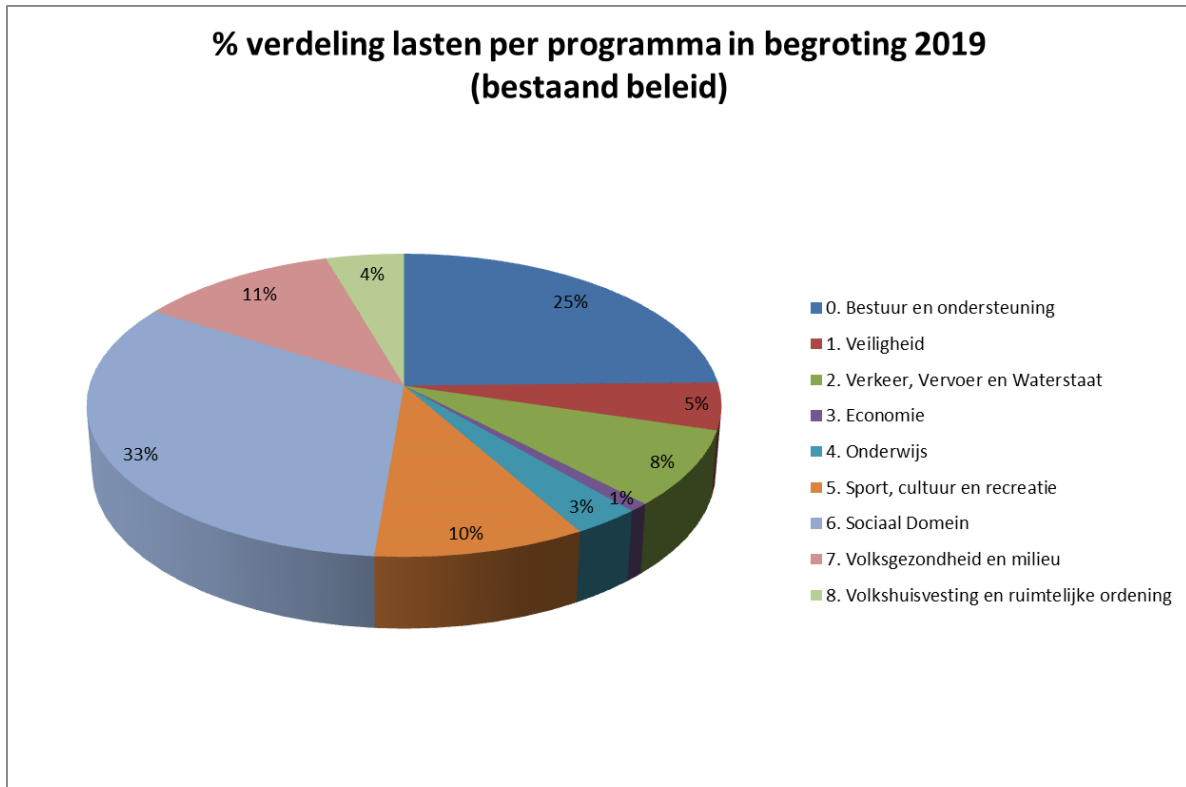
In onderstaande tabel is de percentuele verdeling van de nieuwe beleidswensen 2020 per programma weergegeven. Daarnaast is het percentage nieuwe wensen ten opzichte van het bestaande beleid zichtbaar.

(bedragen x €1.000)

Programma	Nieuwe beleids-wensen 2020	% nieuw beleid	Lasten begroting 2019, jaarschijf 2020	% verdeling lasten begroting 2019, jaarschijf 2020	% nieuw beleid tov totale lasten per programma
0. Bestuur en ondersteuning	-1.189	22%	-44.448	25%	3%
1. Veiligheid	-310	6%	-9.042	5%	3%
2. Verkeer, Vervoer en Waterstaat	-334	6%	-14.597	8%	2%
3. Economie	-700	13%	-1.637	1%	43%
4. Onderwijs	-51	1%	-5.511	3%	1%
5. Sport, cultuur en recreatie	-510	10%	-17.257	10%	3%
6. Sociaal Domein	-1.322	25%	-58.768	33%	2%
7. Volksgezondheid en milieu	-270	5%	-20.848	12%	1%
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-681	13%	-8.136	5%	8%
Totaal	-5.368	100%	-180.244	100%	

Uit de tabel blijkt dat, met uitzondering van programma 3 Economie en programma 8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening, bij ieder programma voor ongeveer 2 à 3% aan nieuwe beleidsvoornemens opgenomen.

Grafisch ziet dit er als volgt uit:

Dekkingsmogelijkheden

Uit bovenstaand financieel beeld blijkt dat de Perspectiefnota sluit met structurele negatieve eindsaldi. Op 12 november 2019 behandelt de gemeenteraad de begroting 2020. In deze paragraaf geven wij inzicht welke dekkingsmogelijkheden in het algemeen kunnen worden toegepast om tot een sluitende begroting te komen. In de paragraaf “Oplossingsrichtingen” stellen wij een aantal concrete maatregelen voor die wij de komende periode nader zullen onderzoeken.

Incidentele tekorten

De negatieve eindsaldi worden veroorzaakt door incidentele en structurele tekorten. Beleidswensen met incidentele kosten kunnen worden gedekt met incidentele dekkingsmiddelen, zoals de vrij besteedbare algemene reserve, waardoor de incidentele tekorten kunnen worden opgevangen.

Structurele tekorten

Voor een structureel sluitende begroting dienen de structurele lasten in evenwicht te zijn met de structurele baten. Om dit structurele evenwicht te realiseren zijn onder meer de volgende maatregelen mogelijk:

- I. Heroverwegen / prioriteren nieuwe ambities
- II. Heroverwegen bestaand beleid (taakstellend)
- III. Verhogen belastingopbrengsten
- IV. Vorming van dekkingsreserves voor kapitaallasten
- V. Combinatie van bovenstaande maatregelen

I. Heroverwegen/ prioriteren nieuwe ambities

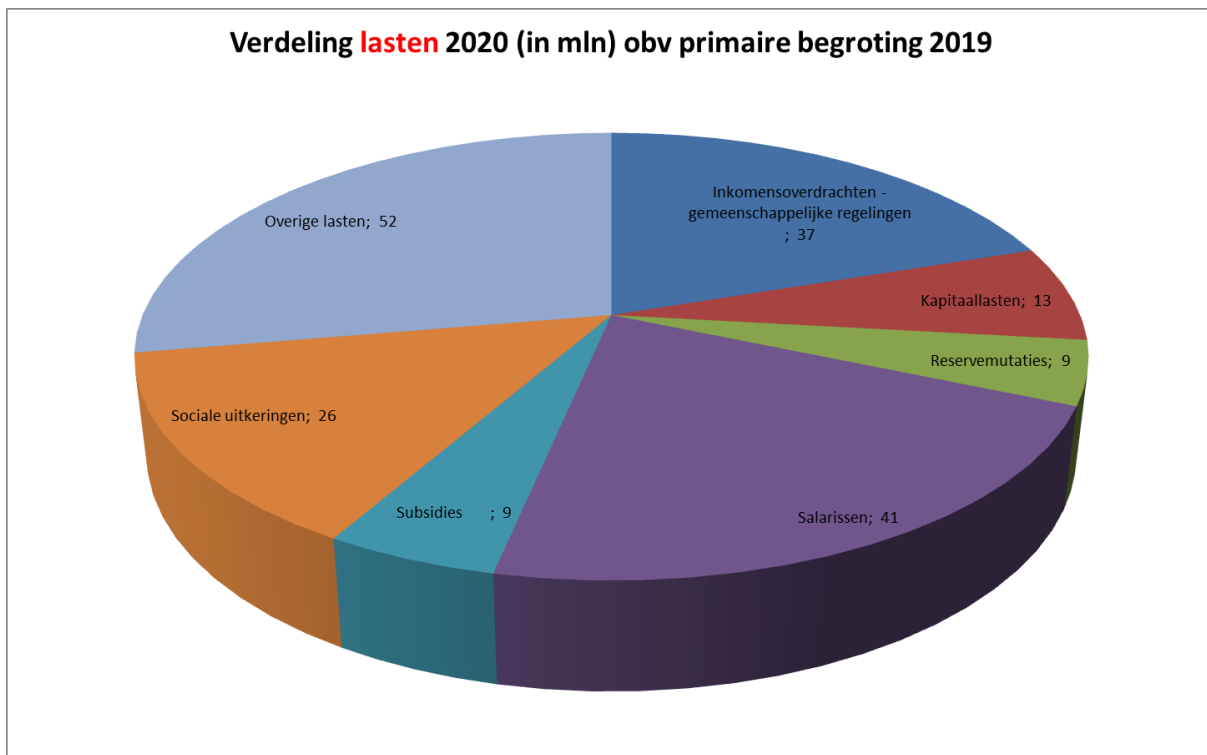
Op basis van het uitgangspunt dat het meerjarenperspectief structureel sluitend dient te zijn en gezien de omvang van geïnterpreteerde wensen/ambities en de beschikbare middelen zullen op dit moment niet alle nieuwe beleidsvoornemens zonder meer gerealiseerd kunnen worden. Keuzes in de nieuwe beleidswensen zijn noodzakelijk. Om dit afwegingsproces te vergemakkelijken zijn de nieuwe beleidsvoornemens onderverdeeld in de volgende 4 categorieën:

1. Wettelijke verplichting, private verplichting, bestuurlijk besluit
2. Afkomstig vanuit hoofdlijnenakkoord
3. Harmonisatie opgave
4. Overig

II. Heroverwegen bestaand beleid

Zoals te verwachten bij een herindeling bestaan in de beginfase nog onduidelijkheden over de beschikbare personele en financiële middelen. In de loop van 2019 is er meer inzicht in de werkelijke kosten en kan worden beoordeeld of de bestaande budgetten toereikend zijn of dat er mogelijk overtollige middelen zijn. Bovendien zijn medewerkers en leidinggevend in deze fase nog volop bezig om de taken te verdelen, waardoor onduidelijk is of voldoende personele capaciteit aanwezig is voor de uitvoering van de nieuwe beleidswensen. Om die reden is een adequate heroverweging van het bestaand beleid pas in een later stadium mogelijk. Naarmate de tijd vordert neemt dit inzicht in de personele en financiële middelen verder toe en kunnen wij eventuele overtollige middelen inzetten voor nieuw beleid. Door de nieuwe beleidsvoornemens nu al te prioriteren (zie I) kunnen deze maatregelen worden opgenomen in de begroting zodra de financiële en personele middelen hiervoor beschikbaar komen.

Aangezien een adequate heroverweging van het bestaande beleid in deze fase nog niet mogelijk is, zou een alternatief kunnen zijn om een bezuinigingsdoelstelling te formuleren waarbij de beïnvloedbare kosten op termijn kunnen worden teruggebracht met een bepaald percentage. Hiervoor is inzicht nodig in de beïnvloedbare posten. Een eerste indicatie van deze posten is in onderstaande figuur weergegeven:

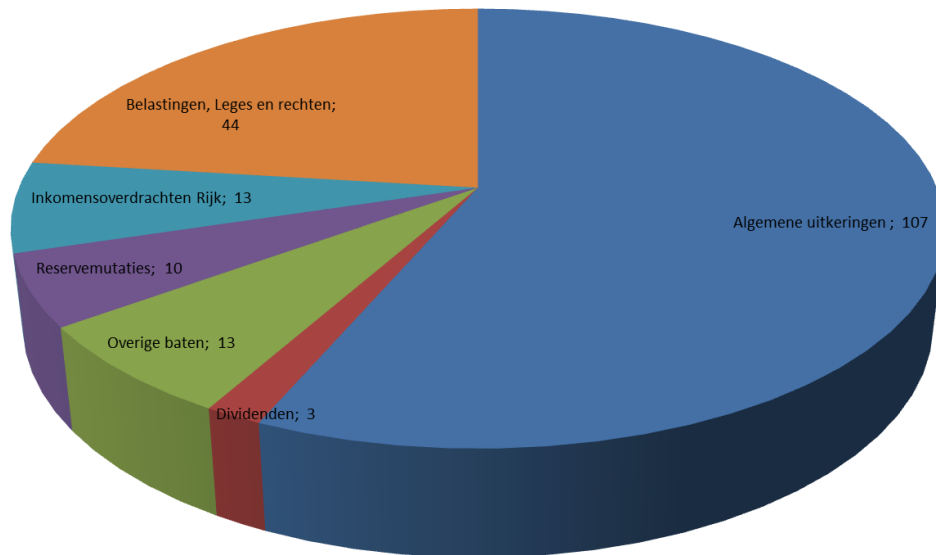

Bovenstaande figuur laat in grote lijnen de verdeling van de lasten op basis van de primitieve begroting zien. De overige lasten (52 miljoen) bestaan uit een deel beïnvloedbare en een deel niet-beïnvloedbare kosten omdat hieraan afspraken/contracten ten grondslag liggen. Op de beïnvloedbare kosten zou een bezuinigingsdoelstelling kunnen worden geformuleerd.

III. Verhogen (belasting)opbrengsten

Door een verhoging van de (belasting)opbrengsten kan worden voorzien in structurele dekkingsmiddelen. Hieronder treft u een indicatie van de huidige verdeling van de inkomsten (baten) op basis van de primitieve begroting.

Verdeling **baten** 2020 (in mln) obv primaire begroting 2019

Uit de tabel blijkt dat de belangrijkste inkomstenbron (rond 60%) voortvloeit uit de algemene uitkering vanuit het Rijk. Ook de totale belastingopbrengsten zijn een groot onderdeel van de inkomsten. Hiervan is de onroerende zaakbelasting de grootste component. Ter indicatie: 1% ozb verhoging leidt tot een extra structurele opbrengst van circa € 160.000.

IV. Vorming van dekkingsreserves voor kapitaallasten

Voor een structureel sluitende begroting dienen de structurele baten en structurele lasten in evenwicht te zijn. Om vast te kunnen stellen of sprake is van een structureel evenwicht is belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel zijn en welke structureel. Volgens de notitie 'Structurele en incidentele baten en lasten 2018' van de commissie BBV (de commissie heeft als taak om te zorgen voor een eenduidige uitvoering en toepassing van het gemeentelijke verslaggevingsregels) zijn onttrekkingen aan reserves in principe incidenteel van aard met uitzondering van de onttrekkingen aan de reserves ter dekking van kapitaallasten: *"Wanneer de bestemmingsreserve dekking kapitaallasten wordt gevormd voor dekking van de kapitaallasten van een geactiveerde investering, is de dekking van de kapitaallasten structureel geregeld. Door de onttrekkingen aan bestemmingsreserves dekking kapitaallasten apart te benoemen is het duidelijk dat deze een structureel karakter hebben. De looptijd van de ingestelde reserve is gelijk aan de afschrijvingsstermijn van de geactiveerde investering. Hierdoor hebben zowel de kapitaallasten als de onttrekking aan deze reserve geen invloed op het structurele begrotingssaldo."*

Dit betekent dat uit de vrije algemene reserve een bedrag kan worden onttrokken en toegevoegd aan de dekkingsreserve afschrijvingslasten ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten van nieuwe investeringen of van bestaande activa. Deze onttrekkingen kunnen als structurele baten worden opgenomen voor de bepaling van het structureel evenwicht.

V. Combinatie van bovenstaande maatregelen

Een combinatie van bovenstaande maatregelen behoort eveneens tot de mogelijkheden.

Oplossingsrichtingen

In de paragraaf dekkingsmogelijkheden is toegelicht welke mogelijkheden er zijn om tot een sluitende begroting te komen. In deze paragraaf stellen wij u een aantal concrete oplossingsrichtingen voor welke wij de komende periode nader zullen uitwerken.

Het "totaalresultaat na Zomerrapportage en Perspectiefnota" is vooralsnog negatief. De opbouw hiervan is als volgt:

(bedragen x €1.000)

Opbouw resultaat na Zomerrapportage en Perspectiefnota	2019	2020	2021	2022	2023	Totaal
Incidenteel resultaat (saldo van incidentele baten en lasten)	2.025	-447	-284	-1.221	-391	-318
Structureel resultaat (saldo van structurele baten en lasten)	-4.915	-5.468	-4.404	-2.384	-2.389	-19.559
Totaal resultaat na Zomerrapportage en Perspectiefnota	-2.890	-5.915	-4.688	-3.605	-2.780	-19.877

Het "totaalresultaat na Zomerrapportage en Perspectiefnota" wordt gedekt uit de algemene reserve. Dit betekent dat er in de komende jaren in totaal circa € 20 miljoen uit de algemene reserve wordt onttrokken indien géén rekening wordt gehouden met onderstaande oplossingsrichtingen. De oplossingsrichtingen B en D beïnvloeden het totaalresultaat, waardoor de onttrekking aan de algemene reserve kan worden verlaagd. Indien rekening wordt gehouden met de oplossingsrichtingen B (€ 1 miljoen per jaar) en D (€ 0,6 miljoen per jaar), dan wordt het "Totaalresultaat na Zomerrapportage en Perspectiefnota" in de jaarschijven 2020-2023 teruggebracht met € 6,4 miljoen (4 x € 1,6 miljoen) en kan het "beslag" op de algemene reserve worden verlaagd met eveneens € 6,4 miljoen van circa € 20 miljoen tot circa € 13,6 miljoen.

Structureel resultaat

Uit bovenstaande tabel blijkt ook dat het structurele resultaat negatief is. Op 12 november 2019 behandelt de gemeenteraad de begroting 2020. Volgens de begrotingsbrief bij de begroting 2019-2022 van de provincie dient het structureel resultaat in de begroting 2020-2023 vanaf de jaarschijf 2022 sluitend te zijn. Dit betekent dat er een opgave resteert van € 2,4 miljoen (zie kolom "Structureel resultaat" in bovenstaande tabel).

Meicirculaire 2019 gemeentefonds

In bovenstaand structureel tekort van €2,4 miljoen zijn de effecten van de meicirculaire van het gemeentefonds nog niet verwerkt. Op grond van de publicatie over het accres houden wij voorzichtigheidshalve rekening met een negatief effect van circa €1,2 miljoen. Dit betekent dat wij in deze Perspectiefnota vooralsnog uitgaan van een opgave van circa €3,6 miljoen structureel (€2,4 miljoen + €1,2 miljoen). Zodra de doorrekening van de meicirculaire gereed is, informeren wij u hierover.

Om te komen tot een structureel sluitend meerjarenperspectief vanaf de jaarschijf 2022 stellen wij u voor om ná de behandeling van de Perspectiefnota en vóór de behandeling van de begroting 2020-2023 de volgende oplossingsrichtingen te onderzoeken:

- Onderzoek naar de mogelijkheden om nieuwe beleidswensen met een structurele karakter om te zetten naar nieuwe beleidswensen van tijdelijke aard;
- Onderzoek naar de mogelijkheden om de effecten van het vervallen van de precariobelasting op de nota van de energieleverancier te compenseren op de OZB-aanslag van de gemeente;
- Onderzoek naar de mogelijkheden om een deel van de flexibele schil met een structureel karakter om te zetten in een flexibele schil van tijdelijk aard;

- D. Onderzoek naar de mogelijkheden om geen prijsindexatie toe te passen op de uitgavenbudgetten ('bevrozen').

Toelichting

A. Onderzoek naar de mogelijkheden om nieuwe beleidswensen met een structurele karakter om te zetten naar nieuwe beleidswensen van tijdelijke aard;

In de Perspectiefnota 2019-2023 zijn nieuwe beleidsvoornemens opgenomen met een structureel karakter. Wij stellen u voor te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de beleidsvoornemens met een structureel karakter (voorlopig) om te zetten in beleidsvoornemens met een incidenteel karakter. In het kader van reëel begroten (één van de uitgangspunten die de provincie hanteert bij haar financieel toezicht) dienen deze beleidsvoornemens ook daadwerkelijk te kunnen worden stopgezet / beëindigd kunnen worden. Indien 50% van de structurele beleidswensen kan worden omgezet in incidentele beleidswensen, dan heeft dit een voordelig effect op het structurele begrotingsresultaat van € 1,0 mln. Op het moment dat de structurele begrotingsruimte toeneemt, dan kunnen deze incidentele beleidswensen mogelijk worden omgezet in structurele wensen.

B. Onderzoek naar de mogelijkheden om de effecten van het vervallen van de precariobelasting op de nota van de energieleverancier te compenseren op de OZB-aanslag van de gemeente;

De gemeente heft precariobelasting voor kabels en leidingen bij de Stedin (ca. € 4 mln). Met ingang 2022 vervalt de mogelijkheid om precariobelasting te heffen. Dit nadeel is reeds verwerkt in de begroting 2019-2022.

Wij onderzoeken de mogelijkheid of de voor huishoudens voordelige effecten van het vervallen van de precariobelasting op de nota van Stedin (ca. € 34 per huishouden) kunnen worden omgezet in een verhoging van de OZB, zodanig dat de totale lasten per huishouden (voor wat betreft de kosten voor energie en onroerend zaakbelasting) niet stijgen en zelfs licht dalen. Een OZB verhoging van € 30 per huishouden leidt tot een extra structurele opbrengst van ca. € 1 mln. (op basis van ca. 36.000 huishoudens).

C. Onderzoek naar de mogelijkheden om een deel van de flexibele schil met een structureel karakter om te zetten in een flexibele schil van tijdelijk aard;

In de begroting 2019-2022 (zie pagina 12) is rekening gehouden met een structureel inhuurbudget van 5% (€ 2 mln.) van de loonsom. Wij onderzoeken de mogelijkheid om een deel van het structurele inhuurbudget ('flexibele schil') om te zetten in incidenteel budget en treden hiervoor in overleg met de ondernemingsraad. Een gedeeltelijke omzetting van 2,5% van het structurele inhuurbudget naar een incidentele inhuurbudget heeft een positief effect op het structurele begrotingssaldo van € 1 mln.

D. Onderzoek naar de mogelijkheden om geen prijsindexatie toe te passen op de uitgavenbudgetten ('bevrozen').

Het uitgangspunt voor de begroting 2020-2023 is om de uitgavenbudgetten in de begroting te indexeren met de prijsstijging van 1,4% (zie onderdeel 'Uitgangspunten' in deze Perspectiefnota). De provincie geeft in het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtskader 2020 aan dat in het kader van reëel ramen aan de uitgavenkant rekening gehouden dient te worden met de prijsontwikkeling. Wij overwegen om, afhankelijk van de uitkomsten van de oplossingsrichting A, B, C, niet te indexeren om te komen tot een sluitend meerjarenperspectief. Bij uitwerking van deze maatregel treden wij zo nodig in overleg met de provincie.

Resume

Hieronder treft u een overzicht van de opgave en bovengenoemde oplossingsrichtingen. Dat leidt tot het volgende structurele meerjarenperspectief 2020-2023:

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
Structureel resultaat na Zomerrapportage en Perspectiefnota	-4.915	-5.468	-4.404	-2.384	-2.389
Indicatie effecten meicirculaire 2019	-1.200	-1.200	-1.200	-1.200	-1.200
Totale opgave	-6.115	-6.668	-5.604	-3.584	-3.589
Indicatie effect oplossingsrichting A	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Indicatie effect oplossingsrichting B	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Indicatie effect oplossingsrichting C	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Indicatie effect oplossingsrichting D (sluitpost)	600	600	600	600	600
Totaal indicatie effecten oplossingsrichtingen	3.600	3.600	3.600	3.600	3.600
Structureel resultaat na oplossingsrichtingen	-2.515	-3.068	-2.004	16	11

Uit de tabel blijkt dat na verwerking van de oplossingsrichtingen vanaf de jaarschijf 2022 sprake is van een structureel sluitende begroting, waarbij rekening is gehouden met een fors negatief effect van de meicirculaire 2019 gemeentefonds. Zoals eerder aangegeven zijn de effecten van de meicirculaire indicatief in afwachting van de complete doorrekening van de meicirculaire.

Reserves

Algemene reserve

In deze Perspectiefnota/Zomerrapportage is een aantal voorstellen opgenomen die effect hebben op de omvang van de algemene reserve. Het gaat hierbij om de volgende onderdelen:

- A. Negatieve begrotingssaldi
- B. Vorming (nieuwe) reserves in de Perspectiefnota/Zomerrapportage

A. Negatieve begrotingssaldi

Zoals vermeld aan het begin van deze paragraaf wordt het "totaalresultaat na Zomerrapportage en Perspectiefnota" gedekt uit de algemene reserve. Dit betekent dat er in de komende jaren in totaal circa €13,6 miljoen uit de algemene reserve wordt onttrokken indien rekening wordt gehouden met bovenstaande oplossingsrichtingen B en D.

B. Vorming (nieuwe) reserves in de Perspectiefnota/Zomerrapportage

In de Perspectiefnota/Zomerrapportage is een aantal nieuwe beleidsvoornemens opgenomen waarvan wordt voorgesteld om hiervoor een nieuwe reserve te vormen. Het gaat hierbij om de volgende reserves:

- Reserve Energietransitie
- Reserve Flankerend Beleid
- Reserve Innovatie sociaal domein

Daarnaast wordt een onttrekking uit de algemene reserve voorgesteld voor de toevoeging aan de (bestaande) reserve "Reserve afschrijvingslasten". Deze reserves worden gevormd door een eenmalige onttrekking vanuit de algemene reserve. In onderstaande tabel treft u een totale overzicht van de benodigde middelen die aan de algemene reserve worden onttrokken:

(bedragen x €1.000)

Soort reserve	Jaar vorming reserve	Ten behoeve van	Totaal
Reserve Afschrijvingslasten	2020	Investering realisatie ontsluiting Zuid-West	7.700
	2020	Investering "Cloud computing"	500
		Totaal	8.200
Reserve Energietransitie	2020	Energietransitiefonds ten behoeve van diverse initiatieven waaronder Instandhouding en stimuleringsacties energieloket / Instandhouding en acties energieke regio voor bedrijven / Beheerkosten SVN duurzaamheidslening	1.000
		Totaal	1.000
Reserve Flankerend beleid	2020	Dekking personeelslasten organisatie-opgave (zie onderdeel personeelslasten Zomerrapportage)	2.900
	2020	Programmaondersteuning duurzaamheid	120
	2020	Programmaondersteuning economie	120
	2020	Programmaondersteuning mobiliteit	120
	2020	Programmaondersteuning wonen en bouwen	120
	2020	Programmaondersteuning sociaal domein	120
		Totaal	3.500
Reserve Innovatie sociaal domein	2020	Subsidies innovatie sociaal domein	800
		Totaal	800
Eindtotaal			13.500

In totaal wordt voor de vorming van nieuwe reserves en stortingen in bestaande reserves €13.5 miljoen onttrokken uit de Algemene Reserve.

De totale onttrekking uit de algemene reserve bedraagt hiermee € 27,1 miljoen (onderdeel A € 13,6 miljoen en onderdeel B € 13,5 miljoen). De omvang van de vrij besteedbare algemene reserve bedraagt per 1-1-2019 €42 miljoen (zie paragraaf reservepositie in de Zomerrapportage). Indien rekening wordt gehouden met het voorstel tot bestemming van de jaarresultaten 2018 van circa €5 miljoen bedraagt de algemene reserve per 1-1-2019 €47 miljoen. Per saldo resteert dan een algemene reserve van circa € 20 miljoen.

De algemene reserve wordt naar verwachting in 2020 aangevuld met de verwachte opbrengst van de verkoop van aandelen Eneco (circa €50 miljoen).

Reserve Flankerend beleid

Uit bovenstaande tabel blijkt dat vanuit de algemene reserve €3,5 miljoen wordt gestort in een reserve "Flankerend beleid". Daarnaast wordt in het onderdeel Zomerrapportage (deel projectbegroting) voorgesteld om €8,5 miljoen uit de reserve frictiekosten over te hevelen naar de Reserve Flankerend beleid. Hierdoor wordt een totale reserve Flankerend beleid gevormd van €12 miljoen.

Leeswijzer

In het vervolg van dit document treft u de 'Zomerrapportage 2019' en de 'Perspectiefnota 2019-2023'. Hieronder treft u een korte toelichting over de opbouw.

Zomerrapportage 2019

In de zomerrapportage zijn de belangrijkste financiële ontwikkelingen voor 2019 toegelicht.

Perspectiefnota 2019-2023

In de Perspectiefnota is dezelfde programma indeling gehanteerd als in de Begroting 2019. Deze indeling bestaat uit 9 programma's en circa 50 taakvelden.

De indeling in programma's is als volgt:

0. Bestuur en ondersteuning
1. Veiligheid
2. Verkeer, vervoer en waterstaat
3. Economie
4. Onderwijs
5. Sport, cultuur en recreatie
6. Sociaal domein
7. Volksgezondheid en milieu
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Alle programma's hebben de volgende opzet:

Wat gebeurt er om ons heen?

We beschrijven kort de belangrijkste trends en ontwikkelingen in het taakveld (wetgeving, beleidsontwikkeling en maatschappelijke trends).

Wat willen we bereiken?

Hier formuleren wij de algemene doelstelling per taakveld. Wij beschrijven de belangrijkste speerpunten en niet al het bestaande beleid.

Wat gaan we doen?

In een tabel zijn per doelstelling (uit het onderdeel 'Wat willen wij bereiken?') de activiteiten/maatregelen weergegeven en het jaar waarin de activiteit/maatregel naar verwachting wordt gerealiseerd. Indien er geen nieuwe beleidswensen zijn, dan is geen tekst opgenomen.

Wat mag het extra kosten?

Hier geven wij de financiële gevolgen van de nieuwe beleidsvoornemens aan.

Zomerrapportage

Zomerrapportage 2019

In de Zomerrapportage 2019 worden de bestaande budgetten uit de huidige begroting 2019-2022 bijgesteld. De begroting Hoeksche Waard 2019-2022 is opgebouwd uit de begrotingen van de voormalige gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Naarmate de tijd vordert krijgen wij meer inzicht in de werkelijke uitgaven en in de omvang van de benodigde budgetten. Waar dit inzicht er al is, hebben wij deze budgetten geactualiseerd. Hiervan maken wij een begrotingswijziging in 2019. Zoals vastgelegd in de Financiële verordening 2019 geven wij in de Zomerrapportage een toelichting op alle afwijkingen groter dan € 100.000 op taakveldniveau. In deze beginfase van de nieuwe gemeente is ook nog veel geschoven met de budgetten uit de begroting tussen diverse taakvelden en programma's. Van deze mutaties maken wij eveneens een (budgetneutrale) begrotingswijziging in 2019 (bijlage 1). Daarnaast maken wij een begrotingswijziging van een aantal investeringen waarvan de afschrijvingslasten al in de begroting waren opgenomen, maar waarvan de investeringskredieten nog dienen te worden gevoteerd (bijlage 4).

Daarnaast geven wij in deze Zomerrapportage inzicht in het verloop van de personele lasten en van de afschrijvingslasten van investeringen en in de geprognosticeerde standen van de reserves en voorzieningen inclusief de reserve frictiekosten, waarin de ontvangsten en bestedingen van de herindelingsgelden van het Rijk zijn opgenomen.

Mutaties bestaand beleid

Hieronder treft u een overzicht van de mutaties per programma en de effecten van de herberekening van de afschrijvingslasten.

(bedragen x €1.000)

Programma	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
0. Bestuur en ondersteuning	1.193	882	-59	126	126
1. Veiligheid	4	-9	-9	-9	-9
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	77	96	73	74	74
3. Economie	-	-15	-3	-3	-3
4. Onderwijs	397	194	209	209	209
5. Sport, cultuur en recreatie	275	-317	-386	-385	-385
6. Sociaal domein	-328	-164	-123	-88	-52
7. Volksgezondheid en Milieu	-378	-376	-376	-376	-376
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-15	-57	-57	1	1
Herberekening afschrijvingslasten	350	125	125	125	125
Eindtotaal	1.575	359	-605	-326	-290

Toelichting tabel:

Er is sprake van voordelige eindsaldi in de Zomerrapportage in de jaarschijven 2019 en 2020. De voordelen hebben met name betrekking op programma 0 als gevolg van lagere rentekosten en hogere dividendopbrengsten. Het structurele effect van de Zomerrapportage eindigt met een nadelig saldo van afgerond €300.000 in 2023. De specificatie van de afwijkingen per programma (en per taakveld) volgt hieronder.

Zoals vastgelegd in de Financiële verordening 2019 geven wij in de Zomerrapportage een toelichting op alle afwijkingen groter dan € 100.000 op taakveldniveau.

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

(bedragen x €1.000)

Taakveld	Incidenteel / structureel	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Belangrijkste verklaringen mutatie
0.1 Bestuur	Structureel	418	370	370	370	370	- Budget voor accountantskosten is in begroting gebaseerd op budget voormalige gemeenten HW en kan worden verlaagd met €0,15 mln); - In de begroting zijn de loonkosten voor het college berekend op basis 7 wethouders. In werkelijkheid is sprake van 4,67 fte aan wethouders. Structureel voordeel is €0,3 mln.
0.2 Burgerzaken	Structureel	-50	-50	-50	-50	-50	Het thuisbezorgen van documenten kost structureel meer dan verwacht (hogere aantallen+verhoging tarief). Op basis van een in 2019 te houden evaluatie kan besloten worden het bezorgen meer kostendekkend te maken
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Incidenteel	-8	-	-	-	-	
	Structureel	-1	-1	-1	-1	-1	
0.4 Overhead	Incidenteel	-64	9	-	-	-	
	Structureel	-143	-184	-206	-206	-206	- In 2019 heeft gemeente Hoeksche Waard een nieuw driejarig contract getekend met Microsoft. De jaarlijkse kosten van het nieuwe contract zijn aanzienlijk hoger (€0,2 mln) dan voorheen. Het nieuwe contract omvat dan ook veel meer functionaliteiten dan het oude. In het nieuwe contract is o.a. het gebruik van Office 365 opgenomen en een module die vanuit de AVG wordt aangeraden.
0.5 Treasury	Incidenteel	1.045	775	41	39	39	Het budget voor rentekosten op langlopende geldleningen kan incidenteel voor 2019 en 2020 worden verlaagd (€ 0,6 mln). In afwachting van de verkoop van aandelen Eneco wordt een financieringsbehoefte opgevangen door kortlopende kasgeldleningen. De rente op kasgeldleningen is op dit moment nihil. Daarnaast ontvangen wij in 2019 (€0,4 mln) en 2020 (€0,2 mln) een hogere dividendopbrengst van de nutsbedrijven en van de BNG.
	Structureel	-	-	-175	11	11	Naar verwachting worden de aandelen Eneco eind 2020 verkocht. Hierdoor vervallen de dividendopbrengsten vanaf 2021. Door deze verkoop hebben wij extra liquide middelen waardoor wij geen nieuwe geldleningen hoeven aan te trekken. Hierdoor kunnen de geraamde rentelasten voor nieuwe geldleningen vervallen vanaf 2021. In 2021 is sprake van een incidenteel nadeel omdat in dat jaar minder rentelasten waren geraamd
0.64 Belastingen overig	Incidenteel	-45	-	-	-	-	
	Structureel	0	-38	-38	-38	-38	
0.8 Overige baten en	Incidenteel	16	-	-	-	-	
	Structureel	25	-	-	-	-	
Eindtotaal		1.193	882	-59	126	126	

De mutaties in de investeringen in dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven. De afschrijvingslasten van deze investeringen zijn verwerkt in bovenstaande tabel onder het betreffende taakveld.

(bedragen x €1.000)

Taakveld	2019	2020	2021	2022	2023	Toelichting investering
0.4 Overhead	75	70	-	-	-	Implementatie(kosten) softwarepakket Wmo uitvoering
Eindtotaal	75	70	-	-	-	

Programma 1. Veiligheid

(bedragen x €1.000)

Taakveld	Incidenteel / structureel	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Belangrijkste verklaringen mutatie
1.2 Openbare orde en veiligheid	Incidenteel	13	-	-	-	-	
	Structureel	-9	-9	-9	-9	-9	
Eindtotaal		4	-9	-9	-9	-9	

Op dit programma zijn is geen sprake van mutaties op investeringen.

Programma 2. Verkeer, vervoer en waterstaat

(bedragen x €1.000)

Taakveld	Incidenteel / structureel	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Belangrijkste verklaringen mutatie
2.1 Verkeer en vervoer	Incidenteel	128	148	126	126	126	In de begroting 2019 zijn op basis van een extern onderzoeksrapport uit 2018 extra budgetten opgenomen voor het onderhoud en kapitaallasten in de buitenruimte. Deze budgetten zijn nu gesplitst in reguliere onderhoudskosten en kapitaallasten en verdeeld naar de taakvelden (2.1 verkeer en vervoer, 5.2 Sportaccommodaties en 5.7 openbaar groen) Op basis van de actuele inzichten verwachten wij in de jaarschijf 2019 per saldo een voordeel op de onderhoudskosten van 0,7M. In afwachting van de nog op te stellen beheerplannen worden de structurele budgetten beperkt aangepast.
	Structureel	-57	-54	-54	-54	-54	
2.2 Parkeren	Incidenteel	1	1	1	1	1	
2.3 Recreative havens	Structureel	-	-4	-4	-4	-4	
2.4 Economische havens en waterwegen	Incidenteel	5	5	5	5	5	
Eindtotaal		77	96	73	74	74	

De mutaties in de investeringen in dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven. De afschrijvingslasten van deze investeringen zijn verwerkt in bovenstaande tabel onder het betreffende taakveld.

(bedragen x €1.000)

Taakveld	2019	2020	2021	2022	2023	Toelichting investering
2.1 Verkeer en vervoer	4.827	-	-570	-	-	Voor de specificatie van de investeringen op dit taakveld wordt verwezen naar bijlage 2.
2.3 Recreative havens	110	-	-	-	-	Om te voorkomen dat langs de loswal in Puttershoek schepen illegaal ligplaats innemen stelt Rijkswaterstaat als eis dat er twee stalen havenpalen in het water van de Oude Maas geplaatst worden. Samen met een aan te brengen geleidewerk wordt op die manier de entree van en naar de haven gemarkeerd.
Eindtotaal	4.937	-	-570	-	-	

Programma 3. Economie

(bedragen x €1.000)

Taakveld	Incidenteel / structureel	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Belangrijkste verklaringen mutatie
3.1 Economische ontwikkeling	Structureel	-	-3	-3	-3	-3	
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Structureel	-	-12	-	-	-	
Eindtotaal		-	-15	-3	-3	-3	

De mutaties in de investeringen in dit programma zijn in het onderstaande tabel weergegeven. De afschrijvingslasten van deze investeringen zijn verwerkt in bovenstaande tabel onder het betreffende taakveld.

(bedragen x €1.000)

Taakveld	2019	2020	2021	2022	2023	Toelichting investering
3.1 Economische ontwikkeling	30	-	-	-	-	Opzetten ondernemersloket
Eindtotaal	30	-	-	-	-	

Programma 4. Onderwijs

(bedragen x €1.000)

Taakveld	Incidenteel / structureel	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Belangrijkste verklaringen mutatie
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Incidenteel	255	-	-	-	-	Van het totale bedrag waarvoor een beschikking voor peuteropvang is afgegeven kan een deel uit het voorschotse en vroegschoolse educatie (VVE) budget worden bekostigd. Het budget voor de peuteropvang kan hierdoor naar beneden worden bijgesteld. Gezien het feit dat in 2020 nieuwe eisen gaan gelden voor de VVE wordt het budget structureel minder verlaagd.
	Structureel	142	194	209	209	209	
Eindtotaal		397	194	209	209	209	

Op dit programma zijn is geen sprake van mutaties op investeringen.

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

(bedragen x €1.000)

Taakveld	Incidenteel / structureel	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Belangrijkste verklaringen mutatie
5.2 Sportaccommodaties	Incidenteel	-26	-461	-495	-494	-494	Zie toelichting taakveld 2.1 Verkeer en Vervoer
	Structureel	-32	-41	-41	-41	-41	
5.5 Cultureel erfgoed	Incidenteel	-10	-	-	-	-	
5.6 Media	Incidenteel	-10	-	-	-	-	
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Incidenteel	530	377	341	342	342	Zie toelichting taakveld 2.1 Verkeer en Vervoer Bij aanbestedingen in de Buitenruimte hebben we een forse prijsstijging geconstateerd (gestegen prijzen grondstoffen en hogere uurtarieven). Verder werd maaien rondom obstakels in het verleden deels gedaan door de eigen diensten, maar vanwege capaciteitsredenen moeten deze diensten nu ingekocht en worden op de markt.
	Structureel	-177	-191	-191	-191	-191	
Eindtotaal		275	-317	-386	-385	-385	

De mutaties in de investeringen in dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven. De afschrijvingslasten van deze investeringen zijn verwerkt in bovenstaande tabel onder het betreffende taakveld.

(bedragen x €1.000)

Taakveld	2019	2020	2021	2022	2023	Toelichting investering
5.2 Sportaccommodaties	576	-	-	-	-	Meerkosten opstellen plan beschoeiingen/watergangen.
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.344	-	-	-	-	Voor de specificatie van de investeringen op dit taakveld wordt verwezen naar bijlage 3.
Eindtotaal	1.920	-	-	-	-	

Programma 6. Sociaal domein

(bedragen x €1.000)

Taakveld	Incidenteel / structureel	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Belangrijkste verklaringen mutatie
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Incidenteel	-5	-23	-18	-18	-18	
	Structureel	-235	-327	-327	-327	-327	- Betreft met name budgetneutrale verschuiving van taakveld 6.2 naar taakveld 6.1 van €0,1 mln in 2019 en €0,2 mln in de jaren daarna. - Budgetten aangepast op basis van verlenging overeenkomst met Bres (€0,1 mln)
6.2 Wijkteams	Structureel	125	192	192	192	192	Betreft met name budgetneutrale verschuiving van taakveld 6.2 naar taakveld 6.1 van €0,1 mln in 2019 en €0,2 mln in de jaren daarna.
6.3 Inkomensregelingen	Incidenteel	-106	-	-	-	-	Op basis van CBS-cijfers is de verwachting dat het aantal bijstandsontvangers naar beneden wordt bijgesteld. Daarentegen neemt het gemiddelde uitkeringsbedrag toe. Het saldo van de rijksbijdrage en de uitbetalingen van de uitkeringen is €0,1 mln nadelig.
6.6 Maatwerkvoorzien. (WMO)	Structureel	10	10	10	10	10	
6.71 Maatwerkdienstverlen. 18+	Structureel	-186	-16	20	55	91	Te verwachten toename kosten Wmo begeleiding inkoop beschermd wonen licht verstandelijk beperkten van €0,2 mln. Kostentoeename is het gevolg van een extra taak waardoor duurdere arrangementen ingekocht moeten worden. Vanaf 2020 kunnen deze kosten gedekt worden uit de stelpost risicoreservering.
6.72 Maatwerkdienstverlen.	Incidenteel	-	-	-	-	-	
6.81 Geëscaleerde zorg	Incidenteel	-69	-	-	-	-	
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	Incidenteel	138	-	-	-	-	Vermindering bijdrage aan Serviceorganisatie Jeugd (SOJ) in verband met compensatieregeling 2019.
Eindtotaal		-328	-164	-123	-88	-52	

De mutaties in de investeringen in dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven. De afschrijvingslasten van deze investeringen zijn verwerkt in bovenstaande tabel onder het betreffende taakveld.

(bedragen x €1.000)

Taakveld	2019	2020	2021	2022	2023	Toelichting investering
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	175	-	-	-	-	Jongerenontmoetingsplaatsen (JOP's)
Eindtotaal	175	-	-	-	-	

Programma 7. Volksgezondheid en milieu

(bedragen x €1.000)

Taakveld	Incidenteel / structureel	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Belangrijkste verklaringen mutatie
7.1 Volksgezondheid	Incidenteel	-16	-	-	-	-	
	Structureel	-287	-287	-287	-287	-287	Kosten voor rijksvaccinatieprogramma (RVP) Dienst Gezondheid & Jeugd (vastgesteld in het AB d.d. 14 maart 2019)
7.4 Milieubeheer	Incidenteel	4	4	4	4	4	
	Structureel	-79	-92	-92	-92	-92	De bijdrage aan de GR Omgevingsdienst Zuid Holland Zuid (OZHZ) wordt conform de begroting 2019 van de Omgevingsdienst aangepast.
Eindtotaal		-378	-376	-376	-376	-376	

Op dit programma zijn is geen sprake van mutaties op investeringen.

Programma 8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

(bedragen x €1.000)

Taakveld	Incidenteel / structureel	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Belangrijkste verklaringen mutatie
8.1 Ruimtelijke Ordening	Incidenteel	-16	-58	-58	-	-	
	Structureel	1	1	1	1	1	
Eindtotaal		-15	-57	-57	1	1	

De mutaties in de investeringen in dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven. De afschrijvingslasten van deze investeringen zijn verwerkt in bovenstaande tabel onder het betreffende taakveld.

(bedragen x €1.000)

Taakveld	2019	2020	2021	2022	2023	Toelichting investering
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	50	-	-	-	-	Vorbereidingskosten voor open te stellen grondexploitatie Goudswaard Oost.
Eindtotaal	50	-	-	-	-	

Herberekening afschrijvingslasten

Inmiddels zijn de jaarrekeningen 2018 van de voormalige gemeenten en gemeenschappelijke regelingen in concept gereed. Uit de overzichten van de investeringen (staat van vaste activa) blijkt de werkelijke boekwaarde per 31 december 2018. Dit is de boekwaarde waarmee de nieuwe gemeente Hoeksche Waard per 1 januari 2019 start. Op basis van deze boekwaarde en de nieuwe geharmoniseerde afschrijvingstermijnen volgens de nota 'Waardering en afschrijving vaste activa 2019' worden de jaarlijkse afschrijvingslasten berekend. In de begroting 2019 is hier reeds rekening gehouden mee gehouden.

Uit de jaarrekeningen 2018 blijkt dat een aantal investeringen nog niet volledig zijn gerealiseerd in 2018 en dat de investeringskredieten doorschuiven naar 2019. Volgens de nota 'Waardering en afschrijving vaste activa 2019' vangt de afschrijving aan in het jaar na afronding c.q. ingebruikname van het actief. Dit betekent dat van een aantal activa de afschrijvingslast nog niet aanvangt in 2019, waardoor in 2019 een incidenteel voordeel op de afschrijvingslasten ontstaat (€ 0,2 mln). Daarnaast is een aantal activa afgestoten waardoor een structureel voordeel ontstaat (€ 0,1 mln). Deze voordelen zijn verwerkt in deze Zomerrapportage.

Personeelslasten

Periodiek worden de werkelijke loonkosten afgezet tegen de geraamde loonkosten en worden de verschillen ten opzichte van de raming geanalyseerd. De resultaten worden weergegeven in de tussentijdse rapportages (Zomer- en Slotrapportage).

Structurele loonkosten

De loonkosten zoals opgenomen in de meerjarenbegroting zijn gebaseerd op de notitie "personeelsbegroting 2019" en zijn gebaseerd op detailstructuur (op basis van maximum van de salarisschalen) van de nieuwe organisatie. In de begroting 2019 (zie paragraaf 1.2.9) hebben wij aangekondigd dat wij de personeelskosten na het plaatsingsproces opnieuw berekenen op basis van de werkelijke kosten. Het resultaat treft u in onderstaande tabel aan:

(bedragen x €1.000)

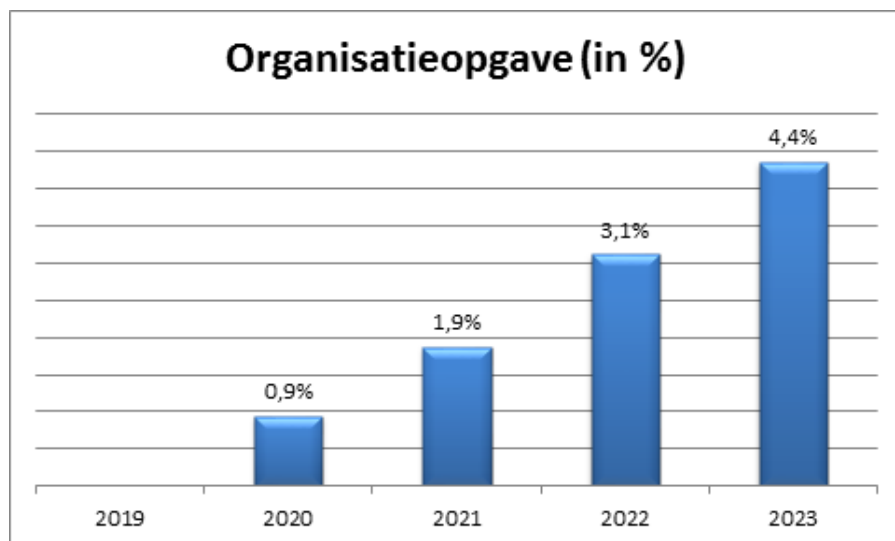
Structurele loonkosten personeel	2019	2020	2021	2022	2023	Totaal
Begroting (incl. generatiepact)	40.103	40.103	40.103	40.103	40.103	
Verwachte realisatie	41.752	41.852	41.852	41.852	41.852	
Saldo personeelsbegroting	-1.649	-1.749	-1.749	-1.749	-1.749	
Dekking						
Organisatieopgave (in %)		0,9%	1,9%	3,1%	4,4%	
Organisatieopgave (in €)	-	375	750	1.250	1.750	4.125
Dekking uit budget vacatureruimte	1.649	-	-	-	-	1.649
Dekking uit reserve Flankerend beleid	-	1.375	1.000	500	-	2.875
Totale dekking	1.649	1.750	1.750	1.750	1.750	
Saldo structurele loonkosten na opgave	0	0	0	0	0	

Toelichting:

Op basis van de doorrekening van de effecten vanuit het Sociaal Plan blijkt dat er geen sprake is van ruimte in het salarisbudget. De tabel laat een structureel nadelig effect zien van €1,7 miljoen. Dit effect wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat in het plaatsingsproces op grond van het sociaal plan meer medewerkers zijn geplaatst dan dat er in de detailstructuur beschikbaar was. Hierdoor is een discrepantie (21 fte, verdeeld over 42 teams) ontstaan tussen de formatie uit de detailstructuur en de werkelijke plaatsing. Dat is geen uitzonderlijke situatie. Het is immers niet mogelijk om medewerkers zodanig "op te knippen" dat deze precies passen binnen de formatie van de detailstructuur. De doelstelling van de plaatsingscommissie was om zoveel mogelijk medewerkers in de nieuwe organisatie te plaatsen. Daarnaast is door de plaatsingscommissie geadviseerd om een aantal functies (5 fte) toe te voegen aan de detailstructuur.

Organisatieopgave

Een verhoging van de loonkosten in de meerjarenbegroting als gevolg van het plaatsingsproces is geen wenselijke situatie. Om die reden stellen wij voor om voor het structurele nadeel de komende jaren op te lossen door middel van een organisatie-opgave, oplopend van €0,4 mln (0,9%) in 2020 tot €1,7 mln (4,4%) in 2023 te realiseren door op het moment dat medewerkers de organisatie verlaten (natuurlijk verloop) de aanwezige overbezetting op te lossen.

Reserve flankerend beleid

In 2019 verwachten wij het tekort op te kunnen vangen binnen de aanwezige vacatureruimte omdat nog niet alle vacatures zijn ingevuld. Bij de slotrapportage 2019 maken wij de definitieve balans op over 2019 en stellen wij de raming van het personeelsbudget zo nodig bij.

Wij stellen voor om € 2,9 miljoen vanuit de algemene reserve een nieuwe reserve 'flankerend beleid' te vormen van waaruit de incidentele nadelen (zie tabel "structurele loonkosten personeel") kunnen worden gedekt in de jaarschijven 2020 (€1,375 miljoen), 2021 (€1 miljoen) en 2022 (€ 0,5 miljoen). Deze reserve willen wij eveneens inzetten ter dekking van een aantal voorstellen uit de Perspectiefnota. Bovendien stellen wij voor om de personele component uit de reserve 'Fricatiekosten' over te hevelen naar deze reserve 'Flankerend beleid', zodat uiteindelijk één reserve beschikbaar is voor de dekking van de incidentele loonkosten (zie hiervoor paragraaf 'Projectbegroting'). Het resultaat hiervan verwerken wij in de begroting 2020-2023.

Projectbegroting

In verband met de herindeling ontvangen wij een frictiekostenvergoeding van het Rijk. Deze vergoeding storten wij in de reserve 'Fricatiekosten'. Uit deze reserve dekken wij de incidentele frictiekosten die verband houden met het project Herindeling.

Hieronder treft u de prognose van de baten en de lasten van dit project en het verloop van de reserve 'Fricatiekosten'.

(bedragen x €1.000)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totaal
Stand per 1/1	1.684	1.068	-894	808	3.238	2.203	
Storting frictievergoeding	7.159	3.580	3.580	3.580	0	0	17.898
Onttrekking projecten	-3.905	-1.695	-1.209	-1.034	-1.034	-453	-9.330
Onttrekking frictie personeel	-3.871	-3.847	-668	-117	0	0	-8.502
Stand per 31/12	1.068	-894	808	3.238	2.203	1.750	

De belangrijkste kosten die in de projectbegroting zijn opgenomen betreffen de kosten voor (tijdelijke) huisvesting (afschrijvingskosten en huur), HRM, ICT en Dienstverlening (o.a. servicepunten) en frictiekosten personeel. In 2020 is incidenteel sprake van een negatieve stand van de reserve 'Fricatiekosten' (-€ 0,9 mln). Dit wordt in de jaren daarna weer rechtgetrokken.

Opgemerkt wordt dat voor de huurkosten van de tijdelijke huisvesting in Maasdam en de kosten voor de servicepunten vooralsnog het uitgangspunt is, dat deze kosten van tijdelijke aard zijn en derhalve zijn gekoppeld aan de projectbegroting. Indien deze kosten niet tijdelijk van aard zijn, dan kunnen deze kosten niet uit de projectbegroting (gekoppeld aan reserve 'Frictiekosten') worden gedekt en dienen deze kosten structureel in de reguliere begroting te worden opgenomen.

De specificatie van de kosten van de (deel)projecten en frictie personeel treft u hieronder aan (bedragen x €1.000).

Omschrijving projectkosten	Investering	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Toelichting
Organisatie ontwikkeling		125	50	50	0	0	0	-
Archieven		0	100	100	100	100	0	Afsluiten Archieven rechtsvoorgangers
		0	50	50	50	50	0	Digitaliseren archieven (afrondding in 2023)
Het nieuwe werken		0	20	0	0	0	0	-
Monitoring		15	0	0	0	0	0	Monitoring van opgaven
Ontwikkeling College		150	100	75	0	0	0	
Buitendienst		190	0	0	0	0	0	- Plan van aanpak Toekomstvisie Buitendienst Hoeksche Waard - Versneld vervangen werkkleding i.v.m. huisstijl
Beleid omgevingstaken		42	0	0	0	0	0	
Financien		54	0	0	0	0	0	
HRM		270	310	50	0	0	0	- inhuur organisatie adviseur - behoud TMA's - Coach Hoeksche Campus
Employer Branding		50	50	50	50	50	0	Positioneren aantrekkelijk werkgeverschap
Communicatie		120	25	25	25	25	0	Communicatieve organisatie
Website		30	20	20	20	20	0	Doorontwikkeling website
Huisvesting		0	25	0	0	0	0	Onderzoek huisvesting
	2.267	175	663	663	663	663	453	- Afschrijvingskosten verbouwing gemeentehuizen Maasdam en Oud-Beijerland (5 jr) vanaf 2020 - Huur (5 jr.) van tijdelijke units Gemeentehuis Maasdam - Verbouwing bestuursvleugel (afschrijvingskosten 5 jr.)
Integraal Huisvestingsplan		100	20	0	0	0	0	Opstellen Integraal Huisvestingsplan (IHP) Hoeksche Waard (extern) inhuur van een bureau tbv de inventarisatie van onderwijsgebouwen
Facilitair		45	0	0	0	0	0	
Inkoop		8	0	0	0	0	0	
Zaakgericht werken		15	0	0	0	0	0	
DIV		175	0	0	0	0	0	Digitaliseren bouwvergunningen en dossiers HW Werkt
Harmonisatie subsidies		120	0	0	0	0	0	
Harmonisatie bibliotheekwerk		100	0	0	0	0	0	In 2019 onderzoeken we of we het brede bibliotheekwerk (ontmoeting, laaggeletterdheid, etc.) in alle vestigingen op hetzelfde kwaliteitsniveau kunnen brengen.
Harmonisatie sportbeleid		0	100	0	0	0	0	Harmonisatie sportbeleid (harmonisatie van het gemeentelijk sportbeleid in samenhang met het accommodatiebeleid, met als doel te komen tot een eensluidend beleid)
ICT		1.378	0	0	0	0	0	- Oracle vervanging - aanpassingen werkplekken - tijdelijke voortzetting licenties
Registraties		69	17	0	0	0	0	
Dienstverlening	126	416	145	126	126	126	0	- Afschrijvingskosten Servicepunten en exploitatiekosten (5 jr.) - inhuur tijdelijk personeel
Raad		258	0	0	0	0	0	- Werving & selectie burgemeester en griffier - Ipads - Trainingskosten
Totaal projectbegroting	2.393	3.905	1.695	1.209	1.034	1.034	453	

Frictie personeel

In de geactualiseerde projectbegroting zijn de volgende incidentele frictiekosten voor personeel opgenomen:

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023	Totaal
Frictiekosten personeel	1.380	1.058	273	117	-	2.827
Vergoeding begeleiding re-integratie wethouders	96	-	-	-	-	96
Inhuur personeel van derden	2.000	2.000	-	-	-	4.000
Opleiding en organisatie-ontwikkeling	395	789	395	-	-	1.579
Totaal	3.871	3.847	668	117	-	8.502

Deze incidentele frictiekosten worden gedekt uit de reserve 'Frictiekosten' (uit de projectbegroting). In het kader van de transparantie stellen wij voor om dit deel van de reserve frictiekosten(€ 8,5M) de komende jaren over te hevelen naar de reserve 'Flankerend beleid' (zie paragraaf "personeelskosten") zodat uiteindelijk één reserve beschikbaar is voor de dekking van de incidentele personeelskosten.

Reservepositie

Inmiddels zijn de jaarrekeningen 2018 van de voormalige gemeenten en gemeenschappelijke regelingen in concept gereed. De eindstand van de overzichten van de reserves en voorzieningen per 31 december 2018 zijn de beginstanden voor de nieuwe gemeente Hoeksche Waard per 1 januari 2019. In onderstaand overzicht is op hoofdlijnen het verloop van de reserves en voorzieningen opgenomen, gebaseerd op de geraamde dotaties en onttrekkingen uit de begroting 2019. De mutaties uit de Perspectiefnota (inclusief de Zomerrapportage) zoals opgenomen in de paragraaf "Algemene Reserve" in het onderdeel "Algemeen Financieel Beeld" zijn nog niet in onderstaande tabel verwerkt omdat hierover nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden.

(bedragen in mln)

Soort	Werkelijk per 1.1.2019	Begroot per 1.1. 2020	Begroot per 1.1. 2021	Begroot per 1.1. 2022	Begroot per 1.1. 2023
Algemene reserves	47	45	96	97	97
Bestemmingsreserve afschrijvingen	31	30	29	28	26
Egalisatiereserves	13	13	12	12	12
Overige bestemmingsreserves	16	13	12	14	17
Totaal reserves	108	101	150	151	152

Voorzieningen algemeen	16	16	15	15	15
Voorziening dekking verliezen	6	3	3	3	3
Totaal voorzieningen	22	19	19	19	18
Totaal reserves en voorzieningen*	130	121	169	170	170

De reservepositie is ruim voldoende. De totale omvang van de reserves per 1 januari 2019 is ruim € 100 miljoen, oplopend tot € 150 miljoen vanaf 2021, indien rekening wordt gehouden met de verwachte opbrengst van de verkoop van aandelen Eneco van circa €50 miljoen.

De vrij besteedbare algemene reserve bedraagt per 1 januari 2019 circa € 42 miljoen (€ 47 miljoen -/- € 5 miljoen bestemd als weerstandscapaciteit voor het opvangen van risico's). Indien rekening wordt gehouden met het voorstel tot bestemming van het jaarresultaat 2018, dan bedraagt de vrij besteedbare algemene reserve €47 miljoen.

Algemene uitkering

De doorrekening van de meicirculaire 2019 van het gemeentefonds is op dit moment nog niet gereed. De circulaire is begin juni 2019 verschenen. Zodra de doorrekening van deze circulaire is uitgevoerd, informeren wij u over de effecten. Om die reden hebben wij deze nog niet verwerkt in de Zomerrapportage. De uitkomsten van de meicirculaire hebben invloed op het meerjarenperspectief én daarmee op de beschikbare middelen voor nieuwe beleidswensen. Voorzichtigheidshalve hebben wij bij het onderdeel “Oplossingsrichtingen” rekening gehouden met een indicatief negatief structureel effect (accres) op grond van de verschenen publicaties.

Perspectiefnota 2019-2023

Vindingrijk verbinden: het eiland in beweging!

Vindingrijk verbinden: het eiland in beweging! Dat is het motto van de Perspectiefnota. Hierin beschrijven we hoe we willen bouwen aan een vitaal eiland waar we letterlijk en figuurlijk in verbinding staan met elkaar en met de omgeving.

In het Hoofdlijnenakkoord staat een stevige en duidelijke ambitie van de coalitie

Ook binnen de ambtelijke organisatie zetten we de schouders eronder. Er is hard gewerkt aan de inrichting van de organisatie en het op orde brengen van de basis. De focus kan nu worden verlegd van richten en inrichten naar verrichten. Dit in de wetenschap dat niet iedereen hiervoor al volledig op is toegerust. We investeren in het vergroten van het doe-vermogen van de zelforganiserende professional en het werken in partnerschap in de gemeente, de regio en de ambtelijke organisatie.

Inhoud geven aan de thema's van de ambities kunnen we als gemeente niet alleen

We bundelen onze krachten en maken gebruik van de combinatie van de ondernemerszin en de zorg voor elkaar die zo kenmerkend is voor de inwoners van de Hoeksche Waard. We zetten onszelf op de kaart door samenwerking te zoeken op basis van wederkerigheid en meerwaarde. De inhoud van onze opgaven staat centraal. De opgave is leidend bij het aangaan van samenwerking en strategische allianties. De kernvraag is: 'wat kunnen we voor elkaar betekenen?'.

Gericht investeren om de beweging op gang te brengen en te houden is een samenspel

Een samenspel van verschillende factoren op het gebied van goed wonen, leven, werken en recreëren. Daarom werken we integraal aan de kwaliteit van de sociale en ruimtelijke omgeving, het landschap, de cultuur, de werkgelegenheid, bereikbaarheid, de kwaliteit en nabijheid van noodzakelijke voorzieningen op het gebied van zorg en welzijn, winkelen en onderwijs en een passende woningvoorraad. Het is belangrijk om te onderkennen dat er een bepaalde wederkerigheid is tussen deze zaken: ze zijn als raderen in een machine. Voldoende werkgelegenheid kan nieuwe inwoners aantrekken en dus leiden tot een behoefte aan meer nieuwbouw. Andersom kan een aantrekkelijk woonmilieu en de aanwezigheid van een geschikte beroepsbevolking juist een reden zijn voor bedrijven om zich hier te vestigen. Het totale systeem is daarbij zo sterk als de zwakste schakel. Alle raderen moeten draaien om de 'machine' gaande te houden.

Om ervoor te zorgen dat de raderen blijven draaien, moeten we vindingrijk zijn

Niet doen wat we altijd al deden. We zijn vindingrijk en komen met creatieve en verrassende oplossingen voor uitdagingen en gaan nieuwe mogelijkheden en technologieën niet uit de weg.

We zijn:

1. vindingrijk in het realiseren van een inclusieve samenleving

Wij zetten ons in voor een inclusieve samenleving. Iedereen mag meedoen, iedereen telt. Dat is een uitdaging voor iedereen in de samenleving: de inwoner, de maatschappelijke partners en de gemeente. In het sociale domein weerspiegelt het menselijk kapitaal, de kracht van de samenleving. Die kracht is nodig voor de realisatie van de ambities in het fysieke domein en andersom. Voor deze opgave doen we een beroep op de samenleving. Alle talenten worden benut. We helpen inwoners die dit (nog) niet kunnen toch mee te doen. We zoeken de open dialoog en werken in stevige samenwerkingsrelaties aan de thema's: inclusieve arbeidsmarkt, toekomstbestendige zorg en verbonden samenleving. Hoe we dit doen werken wij uit in de programma's.

2. vindingrijk in behoud en versterken van het economisch klimaat

Wij zetten ons in voor een economisch vitale Hoeksche Waard. Een grote opgave hierbinnen is een goed functionerende arbeidsmarkt waarin vraag en aanbod op elkaar worden afgestemd. De economische dynamiek binnen de Hoeksche Waard moet worden versterkt, zodat de economische structuur competitief en vitaal blijft. We zetten ons in voor het stimuleren van de groei van de lokale consumptieve bestedingen, zodat er voldoende (commercieel) draagvlak blijft voor voorzieningen in de dorpen. We zorgen ervoor dat we het verhaal van de Hoeksche Waard vermarkten. Hoe we dit doen wordt uitgewerkt in de programma's 3 en 8.

3. vindingrijk in het realiseren van woningen

In de dorpen moet een evenwichtige bevolkingssamenstelling behouden blijven. Daarom is de bouw van 3.000 extra woningen noodzakelijk. Dit stimuleert de instroom van nieuwe gezinnen. Ook zetten we ons in voor de betaalbaarheid en beschikbaarheid van de sociale woningvoorraad. Een goed woonmilieu voor senioren en bijzondere doelgroepen vraagt om meer dan bakstenen alleen. Samen met de partners in het sociaal domein ontwikkelen we een visie op wonen, welzijn en zorg. Hoe we dit doen wordt uitgewerkt in programma 8.

4. vindingrijk in het waarborgen van de veiligheid

De Hoeksche Waard behoort tot één van de veiligste gebieden van Nederland. Het maakt onze gemeente een fijne plek om te wonen. Dat is iets om trots op te zijn en waar we ons blijvend voor willen inzetten. We handhaven ons huidig veiligheidsniveau en waar nodig versterken we dit. Hoe we dit doen wordt uitgewerkt in programma 1.

5. vindingrijk in duurzaamheid

De Hoeksche Waard is in 2040 energieneutraal, dat is onze ambitie. We ontwikkelen de huidige visie door tot een Regionale Energie Strategie (RES) en een warmtetransitieplan. Als gemeente geven we zelf het goede voorbeeld. In 2030 beschikken we over een energie neutrale vastgoedportefeuille. Ook sluiten we coalities met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers. We faciliteren en nodigen hen uit om energiebesparende maatregelen te nemen en over te stappen op duurzame energiebronnen. Hoe we dit doen wordt uitgewerkt in programma 7.

6. vindingrijk in het vinden van oplossingen voor een goed bereikbaar eiland

De in- en externe bereikbaarheid van de Hoeksche Waard staat onder druk en vraagt om een forse verbetering. Samen met de provincie investeren we in de realisatie van de Mobiliteitsagenda. Ook de OV- en fietsverbindingen tussen de dorpen en richting het stedelijk gebied worden verkend. Hoe we dit doen wordt uitgewerkt in programma 2.

7. vindingrijk in het faciliteren van een goed cultureel klimaat

Kunst en cultuur moet toegankelijk zijn voor iedereen. Samen met het maatschappelijk middenveld maken we integraal cultuurbeleid met een uitvoeringsprogramma. We willen ons unieke culturele erfgoed behouden en toegankelijk maken voor iedereen. Daarom hebben we de ambitie om één van de erfgoedlijnen te zijn binnen het programma cultuurbeleid van de provincie Zuid-Holland. Hoe dit doen wordt uitgewerkt in programma 5.

Risico's en aandachtspunten

Inherent aan een herindeling is dat in de beginfase nog onduidelijkheden bestaan over de taakverdeling en de daarbij behorende personele en financiële middelen. In de loop van 2019 zal hierin meer inzicht komen. Medewerkers en management zijn in deze fase nog volop bezig met het verder vormgeven van de organisatie en taken te verdelen. Hierdoor ontbreekt op dit moment een volledig beeld van de huidige en benodigde personele capaciteit, (zowel kwantitatief als kwalitatief) voor de uitvoering van zowel de bestaande als de nieuwe beleidswensen uit het hoofdlijnenakkoord. Vanuit de gesprekken met andere herindelingsgemeenten (Nissewaard, Goeree, Krimpenerwaard) tijdens het herindelingstraject is duidelijk geworden dat dit enige tijd zal kosten.

De financiële vertaling in de perspectiefnota is niet uitputtend. Voor een aantal zaken is meer onderzoek nodig om tot goede afwegingen te komen. In die gevallen zijn wel incidentele budgetten voor onderzoek opgenomen, maar nog geen structurele middelen. Hiermee beogen wij om niet op voorhand een claim op middelen te leggen. Op het moment dat genoemde onderzoeken zijn afgerond kunnen beleidskeuzes worden gemaakt, (mede) aan de hand van de bijbehorende kostenplaatjes. Genoemde keuzes kunnen uiteraard leiden tot lasterverzwaringen die nog niet in de begroting zijn verwerkt. Enkele voorbeelden hiervan zijn (niet limitatief):

Programmacontracten

De ontwikkeling van de opgaven in programma's is nog in volle gang. Na ondertekening van de programmacontracten (in de tweede helft van 2019) kan een betere inschatting worden gemaakt van de benodigde budgetten en capaciteiten voor wat betreft de opgaven.

Beheerplannen openbare ruimte

In 2019 en 2020 dienen diverse beheerplannen voor de openbare ruimte te worden geharmoniseerd. Hierbij valt te denken aan het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP), het beheerplan wegen, etc. Hierbij worden de kosten van verschillende onderhoudsniveaus in beeld gebracht. De keuze in onderhoudsniveau heeft uiteraard gevolgen voor de kosten die hieraan verbonden zijn.

Vastgoed en maatschappelijke voorzieningen

In de Hoeksche Waard zijn er behoorlijk wat initiatieven op het terrein van maatschappelijke voorzieningen die zijn gehuisvest in gemeentelijk vastgoed. Op dit moment ontbreekt een integrale visie op voorzieningen en een daarop gebaseerd afwegingskader. Onder een dergelijke integrale visie verstaan we een visie in de brede zin, namelijk het maken van keuzes over de voorzieningen in de dorpen, welk niveau we na willen streven als gemeente en hoe we daar komen. Naar aanleiding van het Rekenkamerrapport heeft het college aangegeven om eind 2019 met een afsprakenkader te komen dat moet leiden tot een visie en uitvoeringsagenda voor (maatschappelijk) vastgoed.

Dit maakt dat in deze Perspectiefnota nog niet aangegeven kan worden wat de ambitie is rond dit thema en welke middelen hiervoor nodig zijn. Afhankelijk van de keuzes die worden gemaakt zal dit ook financiële consequenties met zich meebrengen.

Harmonisatie subsidiebeleid

Eind 2019 moet er een voorstel gereed zijn rondom de harmonisatie van het subsidiebeleid (o.a. welzijn, sport). Besluitvorming hierover staat gepland vóór 1 april 2020. De subsidies van 2021 en verder worden dan

bepaald. Dan pas is duidelijk voor welk ambitie niveau wordt gekozen en welke financiële consequenties dit (mogelijk) heeft. Vooralsnog wordt het uitgangspunt gehanteerd van 'budgetneutraliteit'.

Wet verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (WvGGZ)

Er is op dit moment onduidelijkheid over de financiering van de structurele uitvoeringskosten. Mogelijk dat daarvoor in de meicirculaire een bedrag voor wordt opgenomen. Omdat hierover nog geen zekerheid bestaat, wordt uitvoering van de WvGGZ in de risicoparagraaf opgenomen. In aanloop naar de begroting 2020 zal meer duidelijkheid te geven zijn.

Waterschapswegen

Binnen het Waterschap Hollandse Delta wordt nagedacht over hun wegentaak. Mogelijk willen ze deze in de toekomst afstoten naar gemeenten en provincie. Indien dit het geval is, volgt een proces om hiervan de consequenties in beeld te brengen en op basis van alle informatie hier als gemeente een besluit over te nemen.

Vaste telefonie

Het contract voor de huidige telefoonomgeving vervalt per 1 mei 2021. Vorig jaar zijn we aangesloten bij een door de VNG georganiseerde gemeentelijke aanbesteding (vaste) telefonie. De insteek van deze aanbesteding is dat de gemeente een flexibele telefoniedienst afneemt, waarbij er maandelijks voor het aantal gebruikers en toepassingen betaald gaat worden.

Aanbesteding HR- en salarissysteem

Gemeente Hoeksche Waard is vanuit de Aanbestedingswet 2012 verplicht haar HR- en salarissysteem opnieuw aan te besteden. Reden hiervoor is dat het huidige contract met Centric afloopt per 31 juni 2019 en niet meer verlengd kan worden. Doel is in 2019 een leverancier te selecteren die, in verband met de Aanbestedingsregels, per 1 januari 2020 live dient te gaan met het nieuwe systeem

Voormalig personeel

Wij zijn gebonden aan afspraken die in rechtspositioneel opzicht zijn gemaakt met personeel uit de voormalige gemeenten. Wij brengen de financiële consequenties in beeld.

Maatregelenpakket Heinenoordtunnel

Op dit moment is nog niet helder welke aanvullende maatregelen er genomen moeten worden om de bereikbaarheid van het eiland zo optimaal mogelijk te faciliteren tijdens de renovatie van de tunnel.

Energie strategie en warmtetransitievisie

De uitkomsten van de op te stellen regionale energiestrategie in 2019/2020 en de warmtetransitievisie in 2020/2021 worden na vaststelling mogelijk betrokken bij de doorontwikkeling van het duurzaamheidsfonds.

Croonenburgh

In Oud Beijerland in de wijk Croonenburgh is een project 2e fase in uitvoering. Het gaat om een rioolvervanging en een herinrichting van de openbare ruimte. Wethouder Van Leenen heeft in één van de laatste raadsvergaderingen van 2018 aan de raad van Oud Beijerland medegedeeld dat er een risico is van c.a. € 700.000. De invulling van het risico bedrag krijgt langzaam vorm in door tegenvallers bij de milieukundige toestand van de af te voeren grond. Ook zijn er tekenen van versnelde vorming van rijsporen, waardoor in het eerste deel van het project herbestratingen zullen gaan plaatsvinden.

Daarnaast zijn we 9 mei 2019 getroffen door een calamiteit waarbij meerdere schuurtjes, verharding en beschoeiing is verzakt. Bij het graven een pompput is een verzakking ontstaan. Momenteel wordt er hard gewerkt aan een Plan van Aanpak hoe de schades te herstellen.

Wij verwachten hierover in augustus concreter te kunnen aangeven hoe deze zaken financieel moeten worden vertaald.

Overheveling budget Beschermd Wonen naar WLZ

De Wet langdurige zorg (Wlz) wordt per 2021 opengesteld voor mensen met psychische aandoeningen. Door deze wetswijziging worden mensen met een psychische stoornis voor de toegang tot de Wlz niet meer anders benaderd dan mensen met een lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke handicap, of mensen met een somatische of psychogeriatrische beperking of aandoening.

Deze ontwikkeling leidt naar verwachting tot een forse uitname (30%) van het Rijksbudget voor beschermd wonen in 2021. Dit en volgend jaar bereiden we ons voor op de komst van de nieuwe taken.

BTW Sportvrijstelling.

Met ingang van 1 januari 2019 is de BTW sportvrijstelling verruimd. In praktijk betekent dit dat de BTW aftrek op uitgaven voor sport en sportaccommodaties door gemeenten vanaf die datum niet meer toegestaan is. Gemeenten kunnen een tegemoetkoming voor dit nadeel aanvragen via de regeling "Specifieke Uitkering Stimulering (SPUK). Voor deze regeling is een maximaal bedrag beschikbaar van 152 miljoen in 2019. Een beroep op de regeling moet vóór 1 juni 2019 ingediend zijn. Pas na de indieningstermijn zal, aan de hand van de aanvragen, beoordeeld worden hoe het totaal bedrag verdeeld wordt. Het is daarmee niet uitgesloten dat dit een nadeel voor de begroting zal geven. Bij de zomerrapportage is hiermee nog geen rekening gehouden.

Gezondheidsbevordering

Inzet op nog nader te bepalen lokale thema's zoals bijvoorbeeld mentale weerbaarheid en preventie middelengebruik, gezond gewicht. Mogelijke kosten hiervan zijn nog niet in beeld.

Nota kostenverhaal

Het kostenverhaal wordt geharmoniseerd in een nieuwe Nota Kostenverhaal. Dit proces is nog in de inventarisatiefase, waardoor het nog niet duidelijk is of zich financiële consequenties zullen voordoen. Met de begroting 2020 worden de mogelijke financiële consequenties inzichtelijk".

Uitgangspunten begroting 2020-2023

In onderstaande tabel zijn de (financiële) grondslagen en uitgangspunten opgenomen zoals die in deze begroting 2020 worden toegepast.

Grondslagen en uitgangspunten 2020	
Onderwerp	Uitgangspunt
Loonstijging	De cao voor gemeenten loopt tot 1 januari 2019. Er is nog geen duidelijkheid over een nieuwe cao Prijnsindex CPB, uit meicirculaire 2019 Gemeentefonds: overheidsconsumptie, beloning werknemers: 2,3%
Prijsstijging	Prijnsindex CPB, uit meicirculaire 2019 Gemeentefonds: overheidsconsumptie, netto materiële consumptie: 1,4%
Meerjarenperspectief	- In 2020 gebaseerd op <u>lopende</u> lonen en prijzen; 2020 indexeren met loonstijging en prijsstijging netto materiële consumptie 2021-2023 gebaseerd op <u>constante</u> lonen en prijzen; geen indexatie op lonen en prijzen
Omslagrente	Volgens renteberekening BBV
Rentepercentage nieuwe geldleningen	- Kortlopende geldleningen: 0% - Langlopende geldleningen: 1,5%
Rentetoerekening	De rente wordt via de renteomslag doorbelast aan de taakvelden
Rentebijbeschrijving op reserves en voorzieningen	Vindt niet plaats (met uitzondering van voorzieningen gewaardeerd op contante waarde)
Onvoorziene uitgaven	Deze is gebaseerd op € 1 per inwoner: € 85.000
Tarieven OZB en RZB	Het tarief voor 2020 wordt aangepast aan de ontwikkeling van de waarden van het onroerend goed van het voorgaande jaar (gelijkblijvende opbrengst). Daarna wordt het tarief aangepast aan de <u>prijsstijging netto materiële consumptie</u>
Tarieven overige belastingen - Haven- en kadegelden - Hondenbelasting - Lijkbezorgingsrechten - Marktgelden - Omgevingsvergunningen - Overige legestarieven - Rioolheffing (Water) toeristenbelasting	Aanpassen aan de prijsstijging netto materiële consumptie voor zover de grens van wettelijke voorschriften (maximumtarief of meer dan 100% kostendekkend) niet structureel wordt overschreden
Privaatrechtelijke opbrengsten/ Huuropbrengsten	Aanpassen aan de prijsstijging netto materiële consumptie, tenzij er specifieke (meerjarige) afspraken zijn gemaakt (bijvoorbeeld bij huurovereenkomsten)
Subsidies (tot subsidieverordening geharmoniseerd is)	<u>Regionale subsidies</u>: Conform regionale afspraken <u>(Budget-/Exploitatie) subsidies</u>: Aanpassen aan de prijsstijging netto materiële consumptie <u>Waarderingsubsidies</u>: Tijdvak loopt van 2019-2022; Jaarlijkse indexering conform de prijsstijging netto materiële consumptie <u>(Project-/Incidentele) subsidies</u>: Geen inflatiecorrectie (vaste bedragen)

De uitgangspunten welke basis vormen voor de berekening van de algemene uitkering, OZB-inkomsten etc., zoals het aantal inwoners, woningen etc., zullen bepaald worden bij de berekening van de meicirculaire 2019.

Programma 0: Bestuur en ondersteuning (inclusief bedrijfsvoering)

Programma 0: Bestuur en ondersteuning

Tot het programma Bestuur en ondersteuning behoren de taakvelden bestuur, burgerzaken (inclusief dienstverlening) en beheer overige gebouwen en gronden.

Wat gebeurt er om ons heen?

De samenleving is volop in beweging en vraagt van de overheid mee te bewegen. De gemeente is al lang niet meer de instantie die wikt en beschikt, voorwaarden stelt, verordeningen publiceert, gebiedt en verbiedt. Van de gemeente mogen inwoners verwachten dat deze meedenkt, luistert en volop gebruik maakt van inzichten en ideeën uit de gemeenschap. De samenleving vraagt een overheid die betrokken is, resultaatgericht en vraaggericht werkt en niet steeds naar de bekende weg vraagt, met betere dienstverlening en minder administratieve lasten.

Als gemeente moeten we daarop aansluiten. Dat betekent dat de gemeente aanwezig is in dorpen en samenwerkt met de samenleving. Goed bestuur gaat niet alleen over de inhoud. Het hangt ook samen met de manier waarop het bestuur is georganiseerd. We willen op transparante wijze de verbinding leggen met inwoners en ondernemers, gemeenteraad, maatschappelijke organisaties en kerken, medeoverheden en alle overige partners van de gemeente.

Het is belangrijk dat de gemeente betrouwbaar is en haar woord nakomt, heldere afspraken maakt en verwachtingen waarmaakt. Een gemeente die de inwoner erkent en laat meedenken over belangrijke ontwikkelingen kan veel betekenen. Op die manier maken we maximaal gebruik van het sociale, maatschappelijke en intellectuele kapitaal uit onze gemeenschap, om goede keuzes te maken voor onze gemeenschap.

Communicatie

Er wordt een groter beroep gedaan op participatie door bewoners, die op hun beurt steeds vaker zelf de motor van nieuwe initiatieven zijn (geholpen door nieuwe online mogelijkheden). Iedereen is online en verwacht dat ook de overheid via alle kanalen snel bereikbaar is. Monitoring, webcare, klantcontact en analyse van en via social media zijn essentieel om te weten wat online leeft en proactief de dialoog aan te gaan.

De blik naar buiten

Tegelijkertijd is de boodschap: de blik naar buiten. Gemeente Hoeksche Waard is nu een grotere speler. Hierdoor heeft de Hoeksche Waard een stevigere positie dan voorheen binnen de regio. Vanuit haar eigenheid en missie wil de gemeente een verbinder zijn die haar omgeving kent en weet wat zij de omgeving kan bieden.

Datagedreven overheid

De overheid beschikt over veel data, die kan worden benut voor een nog efficiëntere en effectievere overheid. De huidige technische mogelijkheden rondom data bieden daarvoor nieuwe kansen. De vraag is hoe we hier als gemeente mee kunnen en willen omgaan? We willen een open en transparante overheid zijn, met aandacht voor de privacyregels. Gegevens kunnen sneller en veiliger worden uitgewisseld, zowel intern als extern.

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Dat betekent dat vanaf die datum dezelfde privacywetgeving geldt in de hele Europese Unie (EU). De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) geldt dan niet meer.

Organisatie in ontwikkeling

De herindeling betekent een flinke schaa sprong en brengt veranderingen met zich mee voor alle medewerkers. Dit betekent dat er van iedereen een verandering in houding en gedrag wordt gevraagd. Tegelijkertijd zien we schaarste op de arbeidsmarkt, waardoor het moeilijker is om vacatures te vervullen en we ons meer dan voorheen moeten profileren als een aantrekkelijke werkgever.

Wat willen we bereiken?

Dichtbij, in verbinding met de omgeving. Dat is wat gemeente Hoeksche Waard wil zijn. Hiervoor hebben we 3 pijlers benoemd:

1. We zijn 100% dienstverlenend
We bieden onze dienstverlening (indien gewenst) dicht bij de mensen aan. We spreken bewust over 100% dienstverlenend zijn. Onze medewerkers zijn in houding en gedrag leidend bij deze dienstverlening.
2. We werken kerngericht
Kerngericht staat voor het faciliteren van overheids- en inwonersparticipatie. Daardoor komen behoeften, energie, kennis en kracht in onze samenleving vrij. Daarmee willen we prikkelen tot het nemen van initiatieven, als gemeente breed toegankelijk zijn en eigenaarschap versterken.
3. Onze focus is extern gericht
Naast de focus op onze samenleving en inwoners (pijlers 1 en 2) richten we ons ook op (de partijen in) onze omgeving. Wij kennen onze omgeving en weten wat de Hoeksche Waard die omgeving te bieden heeft.

Marketing is noodzakelijk om ambities op het gebied van toerisme en recreatie, wonen en ondernemen te kunnen realiseren. Wat maakt de Hoeksche Waard uniek? En hoe maken en houden we de Hoeksche Waard aantrekkelijk om in te werken, wonen en recreëren? Dit doen we vanuit de identiteit van het gebied.

Vanuit onze inhoudelijke opgaven starten we de verkenning van nieuwe contacten, strategische allianties en deelname aan nieuwe samenwerkingsverbanden. We richten ons niet op voorhand op één regio maar gaan vanuit eigen kracht de samenwerking aan met partners waarmee we onze ambitie kunnen realiseren. We redeneren vanuit onze inhoudelijke opgave en daar zoeken we de juiste partners bij. Hierbij staan we open voor verrassende allianties.

Gemeente Hoeksche Waard wil zich als aantrekkelijke werkgever op de kaart te zetten. We zijn een aantrekkelijke werkgever die medewerkers boeit en bindt.

De ICT/Informatievoorziening is ondersteunend aan de ambitie van de gemeente. Als aantrekkelijke werkgever zijn we door de inzet van de juiste vaardigheden en software in staat om kennis aan data te onttelen, die we toepassen om onze doelen te realiseren: beleid maken, uitvoering ondersteunen, anders en efficiënter werken. We gaan ons werk dus steeds meer bepalen op basis van cijfers.

Taakveld 0.1 Bestuur

Tot dit taakveld behoort de facilitering van het college, de raad, bestuurlijke samenwerking, de rekenkamer en de accountantscontrole.

Raadthema's hoofdlijnenakkoord

Op 1 januari 2019 is gemeente Hoeksche Waard van start gegaan. De coalitie heeft een hoofdlijnenakkoord gepresenteerd. Tijdens de raadsbespreking van het hoofdlijnenakkoord heeft de gemeenteraad hieruit een aantal prioritaire raadsthema's benoemd (zie inleidende tekst Perspectiefnota). Een aantal van deze thema's wordt programmatisch uitgewerkt, waarbij samenhangende activiteiten en projecten door de organisatie heen worden gebundeld voor het halen van de beoogde doelen. Na vaststelling van deze programma's willen wij deze coalitieperiode werken aan de realisatie hiervan.

Kerngericht werken wordt dorpsgericht werken

In het Kompas van 2018 staat kerngericht werken genoemd als een van de 3 pijlers van de gemeente Hoeksche Waard. Bij de start van de nieuwe gemeente is kerngericht werken hernoemd naar dorpsgericht werken. Door dorpsgericht te werken, faciliteren we overheids- en inwonersparticipatie om behoeften, energie, kennis en kracht in onze samenleving vrij te laten komen.

Inwoners, ondernemers en maatschappelijk middenveld prikkelen tot het nemen van én deelnemen aan initiatieven, als gemeente breed toegankelijk zijn en eigenaarschap versterken:

- In 2019 werken we aan de opbouw van het dorpsgericht werken en starten we met het begeleiden van initiatieven.
- Vanaf 2020 gaan we dorpsgericht werken verder uitbouwen en structureel ondersteunen.
- Ook maken we initiatieven structureel mogelijk vanuit een initiatievenfonds.
- Vanuit de Hoeksche Campus wordt een programma aangeboden ter ondersteuning van de andere rol die we ons vanuit de gemeente eigen moeten maken om dorpsgericht werken te faciliteren. Financiering van dit programma gebeurt via de Hoeksche Campus.
- De gemeente is één van de grondleggers van de Hoeksche Waardse uitdaging. De uitdaging is de maatschappelijk makelaar die als spin in het web stichtingen en verenigingen, met gesloten beurs, verbindt aan het lokale bedrijfsleven dat kennis, materialen of medewerkers wil delen.

Gemeenteraad

Op 2 januari 2019 zijn de 37 raadsleden van de nieuwe gemeenteraad van de Hoeksche Waard geïnstalleerd. Daarnaast heeft elke fractie de mogelijkheid om 3 burgerleden voor te dragen en inmiddels zijn er 25 burgerleden benoemd. Er is besloten om te gaan werken met een nieuwe werkwijze: het zogeheten B-O-O-B-model (Beeldvorming, Oordeelsvorming, Oriëntatie en Besluitvorming). Belangrijk kenmerk hiervan is het in een vroegtijdig stadium ophalen ('beeldvormen') van reacties van inwoners, bedrijven en instellingen op geagendeerde onderwerpen. De beeldvormende bijeenkomsten worden hiertoe zoveel mogelijk op locatie gehouden. Daarnaast kan de raad ook oriënterende bijeenkomsten organiseren over niet-geagendeerde onderwerpen.

Qua vergaderstructuur en cultuur is het streven om het politieke debat tussen de fracties onderling en tussen de raad en het college zoveel mogelijk te voeren in de oordeelsvormende vergaderingen, om daarmee helder te krijgen op welke onderdelen een raadsvoorstel eventueel aangepast zou moeten worden. In de besluitvormende vergaderingen kan de discussie zich dan beperken tot de eventuele wijzigingsvoorstellen. De raad vindt het belangrijk om regelmatig en duidelijk te communiceren over de vergaderingen en activiteiten. Op die manier wordt geprobeerd om de inwoners niet alleen rondom de gemeenteraadsverkiezingen, maar ook gedurende de raadsperiode te betrekken bij de lokale politiek.

Bestuurlijke samenwerking

Vanuit de inhoud van onze opdracht leggen we nieuwe contacten, sluiten we strategische allianties en nemen we deel aan nieuwe samenwerkingsverbanden. De verkenning richt zich o.a. op de samenwerking op de Zuid Hollandse Eilanden, de arbeidsmarktregio, de provincie en de regio Zuidelijk Zuid Holland.

Gebiedsprogramma Hoeksche Waard

In dit programma werken partijen uit de Hoeksche Waard en de provincie Zuid-Holland samen aan het vergroten van de vitaliteit en de versterking van de economische ontwikkeling van de Hoeksche Waard. Het is daarbij niet alleen de inhoud die telt, maar vooral ook de manier van samen optrekken en werken. Een vorm van co-creatie die resultaten oplevert en door andere regio's in Zuid-Holland als inspirerend en vernieuwend wordt ervaren.

Rekenkameronderzoek 'Lessons Learned Gemeentelijke Herindelingen'

De (voormalige) rekenkamer Hoeksche Waard heeft het onderzoek 'Lessons Learned Gemeentelijke herindelingen' uitgevoerd en aangeboden aan de raad

Het college onderschrijft de uitkomsten en aanbevelingen en bevestigt dat deze onderwerpen in de nieuwe gemeente de nodige aandacht vragen. In tabel Taakveld 0.1 Bestuur is de uitwerking van de aanbevelingen opgenomen.

75 jaar bevrijdingsdag

In 2020 vieren we 75 jaar leven in vrijheid. De gemeente wil hieraan veel aandacht besteden in een actief en interactief programma.

Taakveld 0.2 Burgerzaken

Tot dit taakveld behoren het verstrekken van (reis)documenten, verkiezingen en burgerzaken in het algemeen.

De dienstverlening van gemeente Hoeksche Waard is ingericht vanuit de volgende uitgangspunten:

1. Dichtbij

We onderstrepen het belang van persoonlijk contact. Meer dan ooit is er behoefte aan een écht gesprek. In plaats van onze inwoners naar ons toe te laten komen, richten we servicepunten in op plekken dicht bij de inwoners: plekken 'in de loop' waar al enige reuring is. Hierbij houden we rekening met inwoners die minder mobiel zijn. Daarom bieden we ook digitaal excellente dienstverlening. Thuis of in de broekzak van onze inwoner, op het eigen beeldscherm: de gemeente in meest 'dichtbij' vorm.

2. Ontmoeten en verbinden

Met onze dienstverlening willen we een landingsplaats creëren voor allerlei vragen uit de samenleving. Ambitiëren we als gemeente een samenleving waarin inwoners daadwerkelijk iets voor anderen kunnen betekenen? Een samenleving waarin zij verbonden zijn in verenigingen, maatschappelijke organisaties, onderwijs, bedrijfsleven en overheid? Dan is het logisch dat we deze verbinding ook fysiek organiseren. We willen af van verkokering. We willen juist integrale dienstverlening bieden. Dit vraagt om samenwerking met ketenpartners. In 2019 realiseren we dit met de gemeentelijke partners, op termijn ook met andere ketenpartners.

3. Persoonlijk

Als gemeente vinden we het belangrijk om te horen wat er onder de inwoners speelt. We gaan hiervoor in gesprek over de leefomgeving, maar wel met gedegen kennis van de achtergrond. Met onze partners hebben we voldoende 'voelsprietten' in de omgeving om (hulp)vragen van inwoners te herkennen. We willen inwoners zo goed als mogelijk faciliteren door samen met hen naar oplossingen te zoeken. Persoonlijk betekent ook: zo goed mogelijk voorbereid zijn op vragen van inwoners. Daarom werken we op afspraak.

Deze uitgangspunten kunnen we alleen realiseren vanuit een 100% dienstverlenende houding van onze medewerkers. Dit vergt veel van medewerkers, maar levert voor inwoners een grote meerwaarde op.

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Tot dit taakveld behoren taken met betrekking tot onroerend goed dat niet in exploitatie is en niet aan een specifiek beleidsveld is toe te delen.

Gemeente Hoeksche Waard heeft veel gebouwen voor verschillende doeleinden in eigendom. Die gebouwen beheren en onderhouden we uiteraard volgens de geldende wet- en regelgeving (bijvoorbeeld Arbowetgeving of het geldende Bouwbesluit). In principe is de kwaliteitsnorm sober en doelmatig. Daarnaast is het beleid om de gebouwen zo efficiënt mogelijk te gebruiken.

De voormalige gemeenten beschikten over beleids- en beheerplannen. Deze plannen bundelen we in de jaren 2019 en 2020 tot één nieuw geactualiseerd 'beleids- en beheerplan gebouwen' voor gemeente Hoeksche Waard. Een specifieke rol is weggelegd voor Bres accommodaties. Dit is ontstaan in voormalig gemeente Binnenmaas, waar de samenwerking geleid tot kwalitatieve goede dienstverlening en (tot nu toe) financieel voordeel. Daarom heeft de stuurgroep Hoeksche Waard op 10 april 2018 ingestemd met het voorstel om de samenwerking in stand te houden en aan de destijds opererende werkgroep Beheer opdracht gegeven om tot een plan van aanpak te komen om ook andere exploitaties van het maatschappelijke vastgoed binnen de Hoeksche Waard te beheren. Of voor deze accommodaties een opdrachtgevende rol te gaan vervullen. Onderdeel daarvan is Sportstichting Strijen. Voor de sportstichting 's-Gravendeel zijn in de Perspectiefnota incidentele- en structurele middelen opgenomen. Door instituut VGM is een Vastgoedscan opgesteld die de te nemen stappen in het genoemde geactualiseerde beleids- en beheerplan beschrijft. De uitvoering hiervan begint in 2019 en wordt afgerond in 2020/2021.

Bij dit onderdeel zijn de gemeentehuizen, HW werkt!, locaties Buitendienst en het (maatschappelijk) vastgoed in bezit van de gemeente opgenomen in de begroting.

Taakveld 0.4 Overhead

Tot dit taakveld behoren bedrijfsvoeringszaken (Communicatie, ICT, Documentaire Informatievoorziening, Facilitair, Privacy en Informatieveiligheid, HRM)

Communicatie

We werken gericht aan de reputatie van en het vertrouwen in gemeente Hoeksche Waard. Dit doen we door wat er in de Hoeksche Waard leeft naar de organisatie te brengen en andersom. We werken omgevingsgericht en sluiten aan bij de behoefte van de doelgroep. Van meningen, verhalen, gebeurtenissen en informatie tot een simpele vraag. We geven uitleg, schetsen de context, maar zorgen bovenal dat

we weten te raken. Iedere collega, bestuurder en elk directielid luistert naar en communiceert met de omgeving en kan daarom een positieve bijdrage leveren aan het beeld van gemeente Hoeksche Waard. Als gemeentelijke organisatie willen we midden in onze omgeving staan. Daarom ligt de focus van team Communicatie op het ondersteunen, faciliteren en adviseren van een communicatieve(re) organisatie en het verbinden van concrete acties aan het communicatiever maken van de collega's. Het effect daarvan is zichtbaar en voelbaar in communicatie met inwoners, maatschappelijke partners, ondernemers, andere overheden, media en medewerkers. In een communicatiestrategie (met bijbehorende actieprogramma's) hebben we dit omgezet in concrete acties.

ICT

We zijn gestart in 2018 met het harmoniseren van de ICT-omgevingen van de 5 gemeenten en de 3 gemeenschappelijke regelingen. Zo is de basis ontstaan waar vanuit we de verdere stabilisatie, met name gericht op de regiefunctie, verder kunnen vormgeven. Dit is een voorwaarde voor innovatie en het werken in de 'cloud'.

Doel is om begin 2020 een onderzoek te starten naar de inzet van data binnen de verschillende organisatieonderdelen. Vervolgens willen we een pilot starten voor datagedreven werken en, daar waar mogelijk, dit in samenwerking te doen met andere gemeenten en kennisinstellingen.

In 2021 zijn we dan met de juiste vaardigheden en software in staat om kennis aan data te ontleen, die we toepassen om onze doelen te realiseren: beleid maken, uitvoering ondersteunen, anders en efficiënter werken. We gaan ons werk dus steeds meer bepalen op basis van cijfers. Dit is een terugkerend proces, waarbij we steeds leren van eerdere trajecten.. Dit stelt ons in staat om als gemeente meer 'evidence based' te werken.

Monitoring

Het beleid dat we voeren moet effectief en efficiënt zijn. In de uitwerking van de opgaven worden de indicatoren voor de 'outcome' (effect) en 'output' (resultaat) vastgesteld. Om te kunnen bepalen of deze maatschappelijke resultaten en effecten worden behaald, is het belangrijk om deze te monitoren. Hiervoor dienen we te beschikken over een dashboard dat bestaat uit kwantitatieve (tellen) en kwalitatieve (vertellen) elementen. Hierdoor hebben we de relaties tussen beleid, middelen, resultaten en effecten in beeld en kunnen we tijdig bijsturen.

Naast data uit de systemen, bevat het dashboard informatie over de ontwikkelingen en de trends op de lange termijn, signalen uit tevredenheidsonderzoeken bij klanten en partners en beleidsonderzoek en – evaluatie.

In 2019 starten we met het inwinnen van extern advies over hoe de monitoring van de opgaven ingericht kan worden.

Documentaire informatievoorziening (DIV)

Gemeenten verwerken grote hoeveelheden informatie: digitaal, geautomatiseerd, informatie gestuurd en datagedreven. De uitdagingen op het gebied van digitalisering en informatiemanagement vereisen meer samenwerking met partners en andere overheden. De rol van de gemeente verandert steeds meer richting samenwerkend en ondersteunend in plaats van sturend en uitvoerend. DIV heeft hierbij een belangrijke rol. Dossiervorming verschuift van het papier op de archiefafdeling naar het digitale dossier van de medewerkers binnen de teams. Zo is er een begin gemaakt met 'zaakgericht werken'. Nu ook hierin de basis redelijk op orde is, is de vervolgstap het verbeteren van de gemeentelijke dienstverlening naar

klanten/inwoners van de Hoeksche Waard. De aansluiting op een klant contactstelsel zal dit doel dichterbij brengen.

Ook ons archiefbeheer moet op orde zijn. En niet alleen de huidige en toekomstige gegevens. Een grote uitdaging van team DIV ligt voor een groot deel in het op orde brengen en afsluiten van de oude gemeentearchieven. Hierdoor wordt voldaan aan wet- en regelgeving, komen delen openbaar en is er behoud van cultureel erfgoed. De verwachting is dat hier in de komende vier jaar hard aan gewerkt zal worden. De werkzaamheden voor het op orde brengen en afsluiten van de archieven van de voormalige gemeenten gaan ten koste van de reguliere werkzaamheden. De doelstelling is om dit voortvarend op te pakken en efficiënt te organiseren.

Anderzijds ligt de uitdaging om steeds meer archiefstukken te digitaliseren. Denk aan bouwvergunningen en klantdossiers. Hiervoor zal DIV zich moeten blijven ontwikkelen en vooral ook samenwerken met de teams die specifieke wensen hebben op het gebied van informatievoorziening.

Facilitair

De facilitaire focus komt steeds meer te liggen op het creëren van een effectieve werkomgeving, die bijdraagt aan de productiviteit en vitaliteit van medewerkers. Dachten we voorheen meer in kostenbeheersing, draait de intentie nu naar waardetoevoeging middels IT en facilitaire ondersteuning. De doelstelling ligt steeds meer in lijn met het bijdragen aan goede organisatieresultaten. Dit zorgt tevens voor een spanningsveld. In de nieuwe gemeente is gekozen voor een (redelijk) modern werkconcept. Plaats en tijd onafhankelijk werken wordt gepromoot. Een deel van de medewerkers heeft hier moeite mee. Maar een vitale, aantrekkelijke gemeente weet dat 'millennials' (en straks generatie Z) dit als voorwaarde stellen aan een dienstverband. Het blijft dus zorg om enigszins met de tijd mee te gaan. Om kritische medewerkers mee te krijgen zal er enerzijds ingezet worden op maatwerk, anderzijds wordt geprobeerd een ontwikkeling te bewerkstelligen waarbij medewerkers zich prettig blijven voelen. In dit kader zal een aantal onderzoeken gedaan worden (vanuit IT, HRM en Facilitair) waarbij 'Het nieuwe Werken' met zijn uitgangspunten, doelstellingen en mogelijkheden verder op de kaart wordt gezet.

Voorgesteld wordt om in het komende jaar een eerste globale verkenning uit te voeren naar de gebruiksduur van de huidige 2 locaties van de gemeentehuizen, de mogelijkheden voor verduurzaming en een mogelijke efficiëncyslag binnen het huidige vastgoed.

Privacy en Informatieveiligheid

De AVG versterkt de positie van de betrokkenen (de mensen van wie gegevens worden verwerkt). Zij hebben nieuwe privacy rechten gekregen en hun bestaande rechten zijn sterker geworden. Organisaties die persoonsgegevens verwerken krijgen steeds meer verplichtingen. De nadruk ligt meer dan vroeger op de verantwoordelijkheid van organisaties om aan te kunnen tonen dat zij zich aan de wet houden. Om aan deze wetgeving te kunnen voldoen is er een implementatieplan opgesteld. Naast de implementatie van AVG en BIG zijn er ook landelijke (veiligheids)initiatieven die opgestart zijn door de VNG, waarbij het GGI-Veilig initiatief het opvallendste voorbeeld is.

HRM

Gemeente Hoeksche Waard wil zich als aantrekkelijke werkgever op de kaart te zetten. Medewerkers laten groeien door hen te binden, te boeien en hen de juiste rol te geven. Via e-HRM is het beheer op orde en is er

zoveel mogelijk sprake van selfservice. Onze managementinformatie is actueel. De volgende speerpunten staan op de planning voor de komende jaren:

1. Strategische personeelsplanning

Strategische personeelsplanning is een mooi hulpmiddel om gemeente Hoeksche Waard als organisatie op de meest optimale manier te in te vullen. Ook geeft het inzicht in de kracht van onze organisatie en bereidt het ons voor op de toekomst.

2. Strategisch leren en ontwikkelen

Leren wordt een continue proces in de organisatie. We omarmen het uitgangspunt van 'een leven lang leren'.

3. Mobiliteit

Als organisatie maken we serieus werk van de diverse vormen van mobiliteit in samenhang met de doelstellingen van onze organisatie.

4. Van functie naar rol

Een traditioneel functiehuis met een statische taakinhoud, vaste kaders, scherp afgebakende verantwoordelijkheden en bevoegdheden in een dynamische, complexe omgeving is niet langer houdbaar.

5. Talentontwikkeling

We willen onze medewerkers inzicht geven in eigen talent en kracht en de acceptatie bevorderen van het feit dat gemeentelijke overheid verandert.

6. Duurzame inzetbaarheid

Duurzame inzetbaarheid behoort natuurlijk 'gewoon' tot goed werkgeverschap.

Werkgeversimago heeft als doel de juiste medewerkers aan te trekken en te behouden. Een authentiek en onderscheidend 'werkgeversmerk' zorgt ervoor dat (potentiële) medewerkers graag bij ons willen werken.

Wat gaan we doen?

In de onderstaande tabellen zijn de doelstellingen overgenomen uit de paragraaf 'Wat willen we bereiken?'. Per doelstelling zijn de activiteiten weergegeven met het jaar waarin de activiteit/maatregel naar verwachting wordt gerealiseerd.

Taakveld 0.1 Bestuur

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Jaar
0.1.1	Realisatie raadsthema's hoofdlijnenakkoord	Programmatische uitwerking raadsthema's	Vanaf 2019
0.1.2	Stimuleren overheids-en burgerparticipatie	Opbouw en ondersteuning dorpsgericht werken	Vanaf 2019
0.1.3	Stimuleren overheids-en burgerparticipatie	Ondersteuning initiatieven	Vanaf 2019
0.1.4	Deelname aan De Hoeksche Waardse Uitdaging	Ondersteuning	Vanaf 2019
0.1.5	We kennen onze omgeving en weten wat we de omgeving kunnen bieden.	Positionering door het aangaan van nieuwe contacten, strategische allianties en deelname aan nieuwe samenwerkingsverbanden	Vanaf 2019
0.1.6	Versterken van de economische vitaliteit	Realisatie van het gezamenlijke	Vanaf

		gebiedsprogramma met de provincie	2019
0.1.7	Te verwachten kosten in het kader van herindelingsbijdrage inzichtelijk	Actualisatie begroting	1 ^e helft 2019
0.1.8	Visie wijkgericht werken uitgewerkt	Medio 2019 volgt voorstel tot uitwerking	2019
0.1.9	Visie op strategische positionering uitgewerkt	Plan met vertaling naar doelstellingen	2019
0.1.10	Subsidiebeleid in relatie tot maatschappelijk vastgoed geharmoniseerd	Voorstel belasting maatschappelijk vastgoed Nieuwe subsidieverordening	2019 2020
0.1.11	Kader nota vastgoed voorbereid	Afsprakenkader ten behoeve van visie uitvoeringsagenda	2019, 2020
0.1.12	Doelstellingen duurzaamheid uitgewerkt	Programmatische aanpak	2019
0.1.13	Strategische keuze beheer openbare ruimte beschikbaar	Implementatie vanaf 2020	2019
0.1.14	Communicatiebudget raad	Communicatie over raadsvergaderingen en activiteiten	2019
0.1.15	Uitzending beeldvormende vergadering	Beeldvormende bijeenkomsten op locatie	2019
0.1.16	Vergaderkosten raad (op locatie)	Beeldvormende bijeenkomsten op locatie	2019
0.1.17	Externe (juridische) advisering	Inwinnen van extern advies	2019
0.1.18	iPads raads- en burgerleden	iPads voor raads- en burgerleden voor de volgende raadstermijn	2022
0.1.19	75 bevrijding	Vorbereiding en uitvoering programma	2020

Taakveld 0.2 Burgerzaken

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Jaar
0.2.1	Dienstverlening: dichtbij en persoonlijk, maximaal ondersteund door digitale kanalen	Implementeren en doorontwikkelen van de dienstverlening volgens het nieuwe dienstverleningsconcept	Vanaf 2019

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Jaar
0.3.1	Onderzoek naar beheersvorm gemeentelijke vastgoed	Onderzoek doen naar een toekomstige beheersvorm voor het gemeentelijk/ maatschappelijk vastgoed. In het onderzoek ligt de eerste focus van overdracht van beheer en exploitatie naar uitvoeringsorganisatie BRES BV, uitgaande dat deze organisatie dit competitief kan realiseren	Vanaf 2019
0.3.2.	Verduurzamen gemeentelijk vastgoed	Onderzoek doen naar duurzaamheidsmaatregel als aanvulling op opstellen MJOP gemeentelijke gebouwen	2019

		• Uitvoeren van nulmeting van het gemeentelijk vastgoed ten aanzien van de verduurzamingsopgave. • Inzichtelijk maken van het pakket van maatregelen met terugverdiendtijd binnen vijf jaar en langere termijn, zowel organisatorisch als financieel	
0.3.3	Ingebruikname Vastgoedbeheersysteem	Onderzoek doen naar gewenste systeem voor vastgoedbeheer	2019
0.3.4.	Huisvesting van jeugd/ wijkteam West en verplaatsen servicepunt Maasdam	De Drie Lelies in Puttershoek is de kantoorlocatie voor jeugd/ wijkteam en het servicepunt Hiervoor dient verbouwd te worden	2019/2020

Taakveld 0.4 Overhead (ICT, Facilitair, Huisvesting etc.)

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Jaar
0.4.1	Communicatieve organisatie	Communicatietrainingen, ontwikkeling van klantgericht schrijven, inzet schrijfcoaches	2019
0.4.2	Social media	Ontwikkeling Newsroom	2019
0.4.3	Aanbesteding HR- en salarissysteem	Gemeente Hoeksche Waard is vanuit de Aanbestedingswet 2012 verplicht haar HR- en salarissysteem opnieuw aan te besteden. Reden hiervoor is dat het huidige contract met Centric afloopt per 31 juni 2019 en niet meer verlengd kan worden. Doel is in 2019 een leverancier te selecteren, die in verband met de Aanbestedingsregels per 1 januari 2020 live dient te gaan met het nieuwe systeem	2019
0.4.4	Stabiel netwerk	De huidige netwerkbekabeling in het pand aan de W. van Vlietstraat is 25 jaar oud en voldoet niet meer aan de huidige eisen. De snelheid en stabiliteit van het netwerk wordt hierdoor beperkt. Dit geldt ook voor de bekabeling in de Jan van der Heijdenstraat (HW Werkt!). Voor de prestaties van de werkplek is het noodzakelijk dat de bekabeling wordt gemoderniseerd in beide panden	2019
0.4.5.	Aanbesteding WMO systeem	Gemeente Hoeksche Waard is vanuit de Aanbestedingswet 2012 verplicht haar Wmo-systeem opnieuw aan te besteden. Reden hiervoor is dat het huidige contract met de leverancier afloopt per 31 december 2019 en niet meer verlengd kan worden. Doel is in 2019 een leverancier te selecteren, die in verband met de Aanbestedingsregels per 1 januari 2020 live dient te gaan met het nieuwe systeem	2019

0.4.6	Datagedreven overheid	Onderzoek naar het inzetten van data binnen de verschillende organisatieonderdelen en een pilot starten voor datagedreven werken.	2020
0.4.7	BAG	Onderzoek naar het in huis halen van de BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen), welke nu nog door SVHW wordt bijgehouden. Vanaf 2020 kunnen we de BAG met de benodigde software, capaciteit en vaardigheden zelf gaan bijhouden.	2019
0.4.8	DSO	Aansluiten op de landelijke digitale voorziening DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet). Het DSO is een geordend en verbonden geheel van: afspraken ICT-voorzieningen, registraties, gegevensverzamelingen en bronnen.	2019
0.4.9	Digitaal vergaderen	Voor het digitaal vergaderen is voor het college en de directie gestart met een pilot van de applicatie ibabs. Door het gebruiksgemak van deze applicatie wordt gedacht aan het breder inzetten van ibabs voor teammanagers en eventueel andere gremia zoals een ondernemingsraad.	2019
0.4.11	Vaste telefonie	Het contract voor de huidige telefoonomgeving vervalt per 1 mei 2021. Vorig jaar zijn we aangesloten bij een door de VNG georganiseerde gemeentelijke aanbesteding (vaste) telefonie. De insteek van deze aanbesteding is dat de gemeente een flexibele telefoniedienst afneemt, waarbij er maandelijks voor het aantal gebruikers en toepassingen betaald gaat worden.	2021
0.4.12	Digitaliseren P&C instrumenten	Met de aanschaf van een P&C instrument wordt voldaan aan de wens van de Raad aan het helder en transparant communiceren van de P&C-producten.	2019
0.4.13	Opstellen advies monitoring opgaven	Naast data uit de systemen is in het dashboard informatie beschikbaar over de ontwikkelingen en de trends op de lange termijn, signalen uit tevredenheidsonderzoeken bij klanten en partners en beleidsonderzoek en –evaluatie	2019
0.4.14	Archiefbeheer rechtsvoorgangers	Archieven afsluiten van de rechtsvoorgangers, waardoor informatie geordend en toegankelijk is en voldaan wordt aan de wettelijke verplichting van overbrenging, waardoor een gedeelte openbaar wordt. Behoud van cultureel erfgoed en voldoen aan wettelijke verplichtingen.	2020-2023
0.4.15	Digitaliseren van archieven om dienstverlening op hoger plan te brengen	Digitaliseren van archieven, waarvan het voor bedrijfsvoering en in kader van dienstverlening een meerwaarde heeft (met name	2020-2023

		bouwvergunningen).	
0.4.16	Onderzoek ambtelijke huisvesting	Stakeholder onderzoek naar de huisvesting wensen van de ambtelijke organisatie.	2020-2021
0.4.17	Het nieuwe werken door ontwikkelen	Doorontwikkelen van de moderne werkplek, met oog voor middelen (app, faciliteiten), draagkracht en nut en noodzaak.	2019-2020
0.4.18	Implementatie BIG	Invoeren maatregelen tbv Baseline Informatieveiligheid Gemeenten zoals vastgelegd in Informatieveiligheidsbeleid	2019-2023
0.4.19	Implementatie AVG	Invoeren maatregelen tbv Algemene Verordening Gegevensbescherming zoals vastgesteld in Privacybeleid	2019-2023
0.4.20	Implementatie GGI-Veilig	Implementatie in het VNG overheidsprogramma van GGI-veilig.	2020
0.4.21	Implementatie GRC tooling	De aanschaf en implementatie van het Naris Governance, Risk en Compliance programma	2019
0.4.22	Uitvoeren audits, pentesten	Continue laten (pen)testen van IT en organisatie	2019-2023
0.4.23	Creëren van awareness/bewust gebruik van privacy gevoelige gegevens.	Opzetten van een continue bewustwordingsprogramma	2019-2023
0.4.24	Organisatieontwikkeling	Zelforganisatie, werken in pop up, van functies naar rollen, heidagen	Vanaf 2019
0.4.25	Strategische personeelsplanning	Strategische personeelsplanning	Vanaf 2019
0.4.26	Strategisch leren en ontwikkelen	Visie ontwikkelen op opleiden en ontwikkelen	Vanaf 2019
0.4.27	Mobiliteit	Mobiliteitsbeleid, talentontwikkeling	Vanaf 2019
0.4.28	Van functie naar rol	Werken met rollen	2020
0.4.29	Talentontwikkeling	TMA, talentontwikkelingsprogramma	Vanaf 2019
0.4.30	Duurzame inzetbaarheid	Talentontwikkeling, generatiepact, leren en ontwikkelen, vitaliteitsdag	Vanaf 2019
0.4.31	Positionering aantrekkelijk werkgeverschap	Employer Branding Doorontwikkelen website: werkenbijdegemeentehw.nl en hoekschecampus.nl	Vanaf 2019

Wat mag het **extra** kosten?

In de onderstaande tabel is weergegeven wat de extra kosten zijn die nog niet in de begroting 2019-2022 zijn opgenomen.

(bedragen x €1.000)

Nummer voorstel	Toelichting mutatie	Categorie	Incidenteel / structureel	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
0.1.2	Dorpsgericht werken werkbudget opbouwfase	2. Hoofddlijnenakkoord	Incidenteel	-75	-	-	-	-
	Dorpsgericht werken	2. Hoofddlijnenakkoord	Incidenteel	-	-200	-200	-	-
	Aanschaf Ideeën(auto)bus ten behoeve van rondgang langs dorpen en evenementen	4. Overig	Structureel	-	-5	-5	-5	-5
0.1.3	Dorpsgericht werken initiatieven fonds	2. Hoofddlijnenakkoord / 4. Overig	Incidenteel	-	-300	-300	-	-
0.1.4	Hoeksche Waardse uitdaging	2. Hoofddlijnenakkoord	Incidenteel	-15	-	-	-	-
0.1.6	Gebiedsprogramma Provincie Zuid Holland	1. Wettelijke verplichting,	Incidenteel	-	-100	-	-	-
0.1.14	Communicatiebudget raad	4. Overig	Structureel	-25	-30	-30	-30	-30
0.1.15	Uitzending beeldvormende vergadering	4. Overig	Structureel	-25	-25	-25	-25	-25
0.1.16	Vergaderkosten raad (op locatie)	4. Overig	Structureel	-20	-20	-20	-20	-20
0.1.17	Externe (juridische) advisering	4. Overig	Structureel	-25	-45	-45	-45	-45
0.3.1	Onderzoekskosten beheersvorm gemeentelijke accommodaties	2. Hoofddlijnenakkoord	Incidenteel	-45	-	-	-	-
	Liquidatie Sportstichting 's-Gravendeel	3. Harmonisatie opgave	Incidenteel	-200	-	-	-	-
	Overname exploitatie sporthallen in verband met liquidatie Sportstichting 's- Gravendeel	3. Harmonisatie opgave	Structureel	-69	-69	-69	-69	-69
0.3.2	Onderzoekskosten onderhoudsplan en verduurzaming gemeentelijk vastgoed	2. Hoofddlijnenakkoord	Incidenteel	-100	-	-	-	-
0.3.3	Ingebruikname gemeentelijke vastgoedbeheersysteem (licentie en gebruik)	2. Hoofddlijnenakkoord	Structureel	-50	-5	-5	-5	-5
0.4.12	Digitaliseren en professionaliseren P&C instrumenten via aparte softwaretool	4. Overig	Structureel	-105	-15	-15	-15	-15
0.4.13	Managementinformatie (dashboard)	4. Overig	Structureel	-42	-5	-5	-5	-5
0.4.18	Implementatie Baseline Informatieveiligheid Gemeenten (BIG)	1. Wettelijke verplichting, private verplichting,	Structureel	-15	-15	-15	-15	-15
0.4.19	Implementatie Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)	1. Wettelijke verplichting, private verplichting,	Structureel	-15	-15	-15	-15	-15
0.4.2	Social media	4. Overig	Structureel	-	-20	-20	-20	-20

0.4.20	Implementatie Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI), GGI-Veilig: ondersteuning gemeente bij het verhogen van de digitale weerbaarheid en het veiliger maken van de ICT-infrastructuur (actieve netwerk monitoring voor het bewaken van dataverkeer op het eigen bedrijfsnetwerk).	1. Wettelijke verplichting, private verplichting, bestuurlijk besluit	Structureel	-	-20	-20	-20	-20
0.4.21	Implementatie GRC : Governance, Risk en Compliance: software voor ondersteuning risico en compliance management van de gemeente.	1. Wettelijke verplichting, private verplichting, bestuurlijk besluit	Structureel	-45	-33	-33	-33	-33
0.4.22	Uitvoeren audits, pentesten	4. Overig	Structureel	-30	-30	-30	-30	-30
0.4.23	Creëren van awareness/bewust gebruik van privacy gevoelige gegevens.	4. Overig	Structureel	-20	-20	-20	-20	-20
0.4.4	Investering "Cloud computing" (vorming van dekkingsreserve	4. Overig	Incidenteel	-	-	-	-	-
0.4.6	Onderzoek Datagedreven overheid	4. Overig	Incidenteel	-	-100	-	-	-
0.4.7	Onderzoek Basisadministratie Adressen en Gebouwen (BAG)	4. Overig	Incidenteel	-150	-	-	-	-
0.4.9	Digitaal vergaderen met Ibabs	4. Overig	Structureel	-8	-8	-8	-8	-8
0.3.4	Verbouwing de Drie Lelies in Puttershoek	1. Wettelijke verplichting, private verplichting,	Structureel	-	-	-5	-5	-5
	Verplaatsen servicepunt Maasdam naar De Drie Lelies in Puttershoek	1. Wettelijke verplichting, private verplichting,	Incidenteel	-	-10	-	-	-
0.1	iPads Raads- en burgerleden	4. Overig	Structureel	-	-	-	-	-25
0.4.1	Netwerkbekabeling vervangen werkplekken	3. Harmonisatie opgave	Structureel	-	-	-50	-50	-50
0.1.19	75 jaar bevrijding	4. Overig	Incidenteel	-	-100	-	-	-
Endtotaal				-1.079	-1.189	-934	-434	-459

Nieuwe investering / verhoging bestaande investering

In de onderstaande tabel zijn de investeringen opgenomen in het jaar waarin de investering wordt uitgevoerd. De afschrijvingslasten van deze investering(en) zijn reeds verwerkt in bovenstaande tabel.

(bedragen x €1.000)

Nummer voorstel	Toelichting mutatie	Categorie	Incidenteel / structureel	2019	2020	2021	2022	2023
0.1.2	Aanschaf Ideeën(auto)bus ten behoeve van rondgang langs dorpen en evenementen	4. Overig	Structureel	50	-	-	-	-
0.4.4	Investering "Cloud computing"	4. Overig	Incidenteel	-	500	-	-	-
0.4.20	Implementatie Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI), GGI-Veilig: ondersteuning gemeente bij het verhogen van de digitale weerbaarheid en het veiliger maken van de ICT-infrastructuur (actieve netwerk monitoring voor het bewaken van dataverkeer op het eigen	1. Wettelijke verplichting, private verplichting, bestuurlijk besluit	Structureel	100	-	-	-	-
0.3.4	Verbouwing de Drie Lelies in Puttershoek	1. Wettelijke verplichting, private verplichting,	Structureel	-	100	-	-	-
0.1	iPads Raads- en burgerleden	4. Overig	Structureel	-	-	-	100	-
0.4.1	Netwerkbekabeling vervangen werkplekken	3. Harmonisatie opgave	Structureel	-	250	-	-	-
Endtotaal				150	850	-	100	-

Nieuwe reserves

In onderstaande tabel zijn de nieuw te vormen reserves opgenomen. Deze reserves worden gevormd door een uitname uit de algemene reserve.

(bedragen x €1.000)

Nummer voors	Toelichting mutatie	Dekking uit reserve	Jaar vorming reserve	Totaal
0.4.4	Investering "Cloud computing"	Reserve afschrijvingslasten	2020	500
Endtotaal				500

Programma 1: Veiligheid

Programma 1: Veiligheid

Tot het programma Veiligheid behoren de taakvelden crisisbeheersing en brandweer, openbare orde (inclusief handhaving) en veiligheid.

Wat gebeurt er om ons heen?

De Hoeksche Waard behoort tot één van de veiligste gebieden van Nederland. Het maakt onze gemeente een plek waar het fijn is om te wonen. Dat is iets om trots op te zijn en waar we ons blijvend voor willen inzetten. We handhaven ons huidige veiligheidsniveau en waar nodig versterken we dit.

Crisisbeheersing en Brandweer

Samen met de gemeenten in de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ) werken we aan het verbeteren van de bevolkingszorg. Bevolkingszorg gaat over wat de gemeente doet voor haar bewoners en hun leefomgeving bij rampen en crises en de voorbereiding daarop.

3 opvallende thema's hierbij zijn het stimuleren van veiligheidsbewustzijn, risicobeheersing en zelfredzaamheid. Bijzondere aandacht gaat uit naar de verminderd zelfredzamen in de samenleving en onze kwetsbare en risicovolle objecten.

Openbare Orde en Veiligheid

Met de vorming van de nieuwe gemeente Hoeksche Waard, wordt het Integraal Veiligheidsbeleid herzien. Onderwerpen in dit beleid zijn onder meer ondermijning, high impact crimes (met speciale aandacht voor kwetsbare groepen als ouderen), jeugd en jongeren, middelengebruik, verkeersveiligheid, kwetsbare groepen, cybercrime en het voorkomen van sociaal-maatschappelijke onrust.

Veiligheid is niet alleen een verantwoordelijkheid van de gemeente. Ook inwoners en ondernemers kunnen daaraan veel bijdragen en spelen een grote rol. De gemeente spoort inwoners steeds meer aan om zich gezamenlijk verantwoordelijk te voelen voor de leefbaarheid en veiligheid in de buurt en wijk door middel van participatie. De gemeente helpt om initiatieven van inwoners mogelijk te maken, maar neemt niet automatisch het voortouw.

Ondermijning

Een effectieve aanpak van ondermijning vraagt om een georganiseerde overheid die alle middelen inzet die tot haar instrumentarium horen.

Voor een periode van drie jaar wordt incidenteel budget beschikbaar gesteld om dit goed vorm te geven. De laatste jaarschijf wordt opengehouden om het nieuwe college in 2022 de kans te geven deze inzet te heroverwegen.

Wet verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (WvGGZ)

Er is op dit moment onduidelijkheid over de financiering van de structurele uitvoeringskosten. Mogelijk dat daarvoor in de meicirculaire een bedrag voor wordt opgenomen. Omdat hierover nog geen zekerheid bestaat, wordt uitvoering van de WvGGZ in de risicoparagraaf opgenomen. In aanloop naar de begroting 2020 zal meer duidelijkheid te geven zijn.

Handhaving

Handhaving staat niet op zichzelf maar is onderdeel van verschillende werkterreinen. De ontwikkelingen - onder andere het organiseren van toezicht door buitengewone opsporingsambtenaren in de openbare ruimte - vragen een integraal handhavingsbeleid voor gemeente Hoeksche Waard.

Wat willen we bereiken?

Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Tot dit taakveld behoren brandweezorg, preventieve maatregelen voor de fysieke veiligheid en rampenbestrijding.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor de brandweezorg. De gemeenten in Zuid-Holland Zuid participeren in de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid, waarvan de brandweer onderdeel uitmaakt. De regionale brandweer houdt zich bezig met het beheersen van risico's, de preventie van incidenten en de bestrijding van calamiteiten.

Vanuit de bevolkingszorg heeft de gemeente een actieve rol in de crisisbeheersing. Er is een regionale crisisorganisatie bevolkingszorg waarin goed opgeleide en deskundige functionarissen tijdens een incident de aansturing voor hun rekening nemen.

Gemeente Hoeksche Waard levert personele capaciteit aan de VRZHZ voor de voorbereiding op rampen en crises. We investeren hiermee en participeren hiermee actief in het voorkomen van en voorbereiden op grote en kleine calamiteiten. Daarbij is de gemeente een belangrijke partner, naast politie, brandweer en geneeskundige zorg.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Tot dit taakveld behoren alle gemeentelijke taken op het gebied van de openbare orde en veiligheid.

Het beleid is erop gericht dat onze inwoners en ondernemers zich zowel fysiek als sociaal veilig voelen. We werken aan instandhouding van het hoge veiligheidsniveau, samen met de betrokken partners en met oog voor de eigen verantwoordelijkheid van inwoners en ondernemers.

Handhaving draagt in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid en veiligheid van de omgeving. Hierbij kijken we niet alleen naar het naleven van regels, maar vooral naar de totale situatie om tot duurzame oplossingen te komen. We zien wel dat er een grote vraag is naar APV BOA's vanuit diverse taakvelden. De komende periode wordt gekeken hoe hier, in samenhang met de gemaakte beleidskeuzes, invulling aan kan worden gegeven. De APV BOA's, de DHW BOA's en de aansturing van hen zijn niet opgenomen in de detailstructuur. Er wordt een advies opgesteld over de formatie en de plaats van de BOA's in de organisatie.

Wat gaan we doen?

In de onderstaande tabellen zijn de doelstellingen overgenomen uit de paragraaf 'Wat willen we bereiken?'. Per doelstelling zijn de activiteiten weergegeven met het jaar waarin de activiteit/maatregel naar verwachting wordt gerealiseerd.

Wet Aanpak Woonoverlast

Om de burgemeestersbevoegdheden uit de Wet Aanpak Woonoverlast te kunnen toepassen, dient de APV te worden aangepast en zijn beleidsregels over de uitvoering nodig. Om dit te initiëren en vervolgens in de praktijk te gebruiken, is incidentele ondersteuning nodig.

Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Nr.	Doelstelling	Activiteit
1.1.1	De gemeente heeft een adequate crisisorganisatie	De Hoeksche Waard maakt deel uit van de regionale crisisorganisatie Zuid-Holland Zuid en heeft daarnaast lokale medewerkers die jaarlijks worden getraind.
1.1.2	De gemeente heeft slagvaardige brandweezorg	De regionale brandweer Zuid-Holland Zuid zet zich in voor de risico- en crisisbeheersing.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Nr.	Doelstelling	Activiteit
1.2.1	Handhaving huidig veiligheidsniveau en versterken waar nodig	A. Inzetten op handhaving van de drank en horeca en bijzondere wetten.
		B. Zicht krijgen op (mogelijke) ondermijnende activiteiten in de gemeente.
		C. Ontwikkelen visie toekomstbestendige BOA organisatie (APV en DHW)
1.2.2	Een leefbare en veilige omgeving	A. Implementatie WVGZ
		B. Participatie stimuleren
1.2.3	Woonoverlast	A. Aanpassing APV en het opstellen van beleidsregels voor de uitvoering

Wat mag het extra kosten?

In de onderstaande tabel is weergegeven wat de extra kosten zijn die nog niet in de begroting 2019-2022 zijn opgenomen.

(bedragen x €1.000)

Nummer voorstel	Toelichting mutatie	Categorie	Incidenteel / structureel	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
1.2.1	Aanpak ondermijnende criminaliteit (techniek)	2. Hoofdlijnenakkoord	Structureel	-	-25	-25	-25	-25
	Formatie ten behoeve van aanpak ondermijning (1 FTE schaal 10).	2. Hoofdlijnenakkoord	Structureel	-	-80	-80	-80	-80
	Voertuigen Drank en Horecawet boa's : 2 elektrische auto's (incl. inrichting)	4. Overig	Structureel	-	-8	-8	-8	-8
	Formatie en kosten ten behoeve van drank- en horeca BOA's	2. Hoofdlijnenakkoord	Structureel	-	-148	-129	-129	-129
1.2.3	Aanpak woonoverlast	4. Overig	Incidenteel	-	-50	-	-	-
Eindtotaal				-	-310	-241	-241	-241

Nieuwe investering / verhoging bestaande investering

In de onderstaande tabel zijn de investeringen opgenomen in het jaar waarin de investering wordt uitgevoerd. De afschrijvingslasten van deze investering(en) zijn verwerkt in bovenstaande tabel.

(bedragen x €1.000)

Nummer voorstel	Toelichting mutatie	Categorie	2019	2020	2021	2022	2023
1.2.1	Voertuigen Drank en Horecawet boa's : 2 elektrische auto's (incl. inrichting)	4. Overig	80	-	-	-	-
Endtotaal			80	-	-	-	-

Programma 2: Verkeer, vervoer en waterstaat

Programma 2: Verkeer, vervoer en waterstaat

Tot het programma Verkeer, vervoer en waterstaat behoren de taakvelden verkeer en vervoer, parkeren, recreatieve havens, economische havens en waterwegen en openbaar vervoer.

Wat gebeurt er om ons heen?

Mobiliteit

Het verkeer- en vervoersbeleid Hoeksche Waard moet een goede bereikbaarheid en behoud van de leefbaarheid verzekeren. Een goede bereikbaarheid is niet alleen van belang voor alle maatschappelijke en economische processen. Het is een noodzakelijke voorwaarde. Dat geldt in het bijzonder voor de Hoeksche Waard. Het voormalige eiland is sterk afhankelijk van slechts enkele cruciale verbindingen met omliggende regio's. Verstoringen in deze verbindingen hebben direct grote consequenties voor de mobiliteit en de bereikbaarheid vanuit de wijde omgeving en in de Hoeksche Waard zelf. Incidenten met stremmingen in 2017 en 2018 hebben laten zien hoe kwetsbaar de bereikbaarheid in dit gebied dan is. Voldoende alternatieven voor ontsluiting en doorgang zijn daarom gewenst.

De Hoeksche Waard speelt een dubbelrol: als (potentiële) vestigingsplaats in de metropoolregio Rotterdam-Den Haag en als fysieke drager van de corridor voor de A29 richting Antwerpen, Parijs en verder en vice versa. Naast de A29 is op de corridor Rotterdam-Antwerpen alleen de A16 een volwaardig alternatief naar het zuiden. Bij beide autosnelwegen heeft vrachtwagenverkeer een zeer groot aandeel in het totale wegverkeer. Door de aantrekkende economie zitten deze wegen al redelijk dicht aan het maximum van hun capaciteit om verkeer af te wikkelen. Het vergroten van de capaciteit op de as noord-zuid is daarom niet alleen gewenst, maar eigenlijk noodzakelijk. Zo blijft de goede bereikbaarheid van en naar de Rotterdamse regio gewaarborgd.

Bereikbaarheid gaat allang niet meer alleen over de weg. Een hoogwaardig openbaarvervoersnetwerk en snelle veilige snelfietspaden is net zo belangrijk. Dit maakt het mobiliteitssysteem ook robuuster en toekomstbestendig. Zonder goede infrastructuur en mobiliteit komen economische ontwikkelingen niet van de grond. In het gebiedsprogramma Hoeksche Waard en de mobiliteitsagenda hebben de provincie Zuid-Holland en gemeente Hoeksche Waard in 2018 afgesproken samen naar oplossingen te kijken.

Binnen het Waterschap Hollandse Delta wordt nagedacht over hun wegentaak. Mogelijk willen ze deze in de toekomst afstoten naar gemeenten en provincie. Indien dit het geval is, volgt een proces om hiervan de consequenties in beeld te brengen en op basis van alle informatie als gemeente een besluit over te nemen.

Openbare ruimte

Slim beheer draagt bij aan het oplossen van maatschappelijke uitdagingen

De openbare ruimte is het bindmiddel in onze samenleving. Het vormt de basis voor het openbare leven. Het is de plek waar mensen elkaar ontmoeten, naar hun werk gaan, spelen, sporten en ontspannen. De Hoeksche Waard is een gezinseiland waar iedereen mee doet, het is een voedingsbodem voor de randstad. Actuele thema's als hittestress, wateroverlast, circulaire economie en biodiversiteit staan momenteel hoog op de agenda. Tegelijkertijd zijn grote delen van de infrastructuur, woningen, beplantingen en andere delen van de fysieke leefomgeving die in de naoorlogse periode zijn gebouwd nu aan vervanging toe. Dit is daarom hét moment om de verbinding te zoeken tussen de inrichting, het beheer van de openbare ruimte en de maatschappelijke opgaven op andere beleidsterreinen. Bij het beheer van de openbare ruimte dragen we bij aan deze doelen. We zorgen voor een openbare ruimte waar alle inwoners, jong en oud, naar tevredenheid

gebruik van maken. Het beheer van de openbare ruimte is daarmee één van de belangrijkste werkterreinen van een gemeente. Slim beheer van de openbare ruimte kan een bijdrage leveren aan een groot aantal thema's:

- **Energietransitie;**
Bij het inrichten van de openbare ruimte dragen we bij aan de energietransitie. Het beheer van de openbare ruimte wordt neutraler door inzetten van slimme en zuinige openbare verlichting. Ook het inzetten van zero-emission voertuigen en werktuigen draagt hieraan bij.
- **Klimaatadaptatie;**
Het klimaat verandert, we krijgen meer te maken met hitte en hevige regenval. Door de openbare ruimte slim in te richten en te reinigen kan regenwater sneller in de bodem infiltreren, opgevangen en afgevoerd worden. Meer groen zorgt voor het beperken van wateroverlast. Ook draagt groen bij aan het dempen van hitte en de opvang van fijnstof.
- **Veiligheid;**
Goede wegen zonder gaten, goede verlichting en de beleving van schoon zijn voorbeelden die bijdragen aan de veiligheid. Het beheer speelt hierbij een belangrijke rol.
- **Gezondheid;**
Een openbare ruimte die uitdaagt om te bewegen draagt bij aan (mentale) gezondheid van inwoners.
- **Participatie en zelfbeheer;**
Slim beheer van de openbare ruimte draagt bij aan meer betrokkenheid van bewoners. En daarmee voor meer sociale cohesie, begrip, tevredenheid en diversiteit. Voor de gemeente betekent dit een uitdaging om de juiste partijen bij elkaar te brengen, initiatieven te faciliteren en op elkaar af te stemmen.
- **Circulaire economie;**
Er komen meer voorzieningen voor het gescheiden inzamelen van grondstoffen. Daarnaast is de openbare ruimte een bron van grondstoffen en een plek waarin circulaire materialen hoogwaardig ingezet kunnen worden. De openbare ruimte is zo niet alleen een kostenpost maar een plek waar waardevolle grondstoffen vrijkomen en secundaire materialen worden toegepast.
- **Biodiversiteit;**
Voor de leefbaarheid is biodiversiteit belangrijk. Ook in de bebouwde omgeving. Met een goed ontwerp is de waarde van groen snel te vergroten.
- **Mobiliteit en toegankelijkheid;**
Beheerwerkzaamheden in een drukke bebouwde omgeving vragen meer planning en goede afstemming. De openbare ruimte moet geschikt worden gemaakt voor een samenleving met meer ouderen die langer in hun eigen omgeving blijven wonen. Voor het beheer betekent dit enerzijds het wegnemen en voorkomen van obstakels. Anderzijds het zorgen voor een openbare ruimte die uitnodigt om naar buiten te gaan en elkaar te ontmoeten.
- **Inclusieve samenleving.**
In de Hoeksche Waard willen we dat iedereen een bijdrage kan leveren. Ook willen we dat verschillende groepen elkaar ontmoeten. Het werk in de openbare ruimte is bijvoorbeeld geschikt voor inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Wat willen we bereiken?

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van verkeer te land (inclusief voetgangers) en bijbehorende droge infrastructuur. Naast de taakvelden in dit programma zijn er ook taakvelden in andere programma's die betrekking hebben op de openbare ruimte. Het betreft de taakvelden 5.7 Openbaar groen (programma 5), 7.2 Riolerings (programma 7) en 7.5 Begraafplaatsen (programma 7).

Mobiliteit

De mobiliteitsagenda sluit aan bij de inzet van het college om de komende jaren:

1. de interne bereikbaarheid op het eiland te verbeteren door de bundeling van verkeersbewegingen en het zoveel mogelijk scheiden van de verschillende verkeersmodaliteiten om de doorstroming en veiligheid te verbeteren;

2. de externe bereikbaarheid te verbeteren door inzet te plegen om de doorstroming op de A29 te verbeteren en snelle verbindingen per auto, openbaarvoer en fiets richting de stedelijke gebieden te realiseren.

Wij verwachten dat zowel de interne bereikbaarheid op het eiland als de externe bereikbaarheid van het eiland verder onder druk komt te staan. Dit terwijl er de afgelopen jaren te weinig in de verbetering van de bereikbaarheid in het gebied is geïnvesteerd. Het is daarom noodzakelijk om de komende jaren een inhaalslag te bewerkstelligen om de interne en externe bereikbaarheid te verbeteren. Met vaststelling van de Mobiliteitsagenda Hoeksche Waard gaan gemeente en provincie een inspanningsverplichting aan om dit te realiseren. Deze samenwerking met de provincie biedt kansen voor de gemeente om de grote mobiliteitsopgave op te pakken. De provincie stelt financiële middelen en capaciteit beschikbaar voor uitvoering van de verschillende onderdelen van de agenda.

Voor een overzichtelijke agenda besloten wij onderwerpen te verdelen in 4 gebiedsenveloppen:

1. A29 en corridor Rotterdam – Antwerpen

Dit onderdeel richt zich op de doorstroming van de A29 en de bereikbaarheid van de Hoeksche Waard bij hinder op de A29, de problematiek van geparkeerde vrachtwagens langs de A29 en de renovatie van de Heinenoordtunnel.

2. Noordkant Hoeksche Waard

Dit onderdeel richt zich op een verbeterde doorstroming op de N217, een R-netverbinding naar Oud-Beijerland en een hoogwaardig openbaar vervoerverbinding tussen A29 en A16.

3. Zuidkant Hoeksche Waard

Bij dit onderdeel speelt de verkeersontsluiting van Klaaswaal een rol, net als de verkeersveiligheid op de Korteweg tussen A29 en Zuid-Beijerland. Daarnaast komt hier de ontsluiting van Numansdorp-Zuid, Tiengemetten en Leenheerenpolder terug, allen gebieden waarvoor grote recreatieve ontwikkelingen zijn voorzien.

4. Fietsverbindingen

Dit onderdeel geeft invulling aan het Fietsplan Hoeksche Waard 2018-2026.

Voor de realisatie is een daadkrachtige uitvoeringsorganisatie nodig. Hierbij dient de juiste kennis en expertise betrokken worden. Hierbij kiezen we voor een programmatische aanpak. In de tweede helft van 2019 wordt een programmaplan ter besluitvorming aangeboden. Tevens is het nodig om een goed verkeersmodel voor de Hoeksche Waard te ontwikkelen. Deze kan dan mede gebruikt worden voor verkeerskundige berekeningen bij ruimtelijke projecten.

Verkeersveiligheid

Samen met het Waterschap Hollandse Delta werken we aan verkeersveiligheid. We streven naar 0 verkeersslachtoffers. In het Meerjaren Uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid (MPV) leggen we vast welke activiteiten we op het gebied van gedragsbeïnvloeding in het verkeer gaan uitvoeren. In het MPV staan activiteiten op het gebied van voorlichting, educatie en handhaving, gericht op verschillende leeftijdsgroepen.

Er zijn structureel extra middelen nodig voor het duurzaam en veilig inrichten van de wegen binnen de bebouwde kom. Het reserveren van budgetten voor deze doeleinden geeft ruimte aan voorstellen vanuit scholen en inwoners. Het zorgt voor het kunnen invullen van het dorpsgericht werken. Het voorkomt dat er alleen maatregelen gecombineerd kunnen worden met bestaande projecten. Deze bedragen dragen bij aan de leefbaarheid en verkeersveiligheid in de wijken. Ook maken we van 0 een punt en nemen we maatregelen om het aantal verkeersongelukken terug te dringen.

Openbare ruimte

We beheren de openbare ruimte met als doel dat de inwoner tevreden is. Wat bepaalt of mensen tevreden zijn? Dit heeft te maken met drie vragen:

- Wat krijgt men (functie)?
- Hoe goed is het (kwaliteit)?
- Hoe bevalt het (gebruik)?

Inwoners willen dat wat ze krijgen ook functioneel is. Beheer en onderhoud dragen hieraan bij. Als er goed onderhoud gepleegd wordt, blijft de functie van de openbare ruimte in stand. Met beheer en onderhoud beïnvloeden we de kwaliteit van de openbare ruimte. De kwaliteit is mede bepalend voor hoe goed de openbare ruimte bevalt in het gebruik.

Om de openbare ruimte op eenzelfde niveau in de gemeente te beheren zijn diverse achterstanden in te halen. In de 5 voormalige gemeenten was de financiering van het beheer en onderhoud niet op een gelijke manier in de begroting verwerkt. Het opstellen van een integraal beheerplan vraagt één begrotingssystematiek. Een eerste inventarisatie van de beschikbare budgetten en de kwaliteit van de verschillende dorpen laat zien dat er een extra bedrag structureel nodig is voor onderhoud van de openbare ruimte. Dit is nadrukkelijk niet bedoeld om achterstanden in te lopen, maar dit is nodig voor het reguliere onderhoud voor alle onderdelen van de openbare ruimte.

Taakveld 2.2 Parkeren

Tot dit taakveld behoren ontwikkeling en beheer van (afzonderlijke) parkeervoorzieningen.

Het gemiddelde aantal auto's per huishouden neemt nog steeds toe. Dit levert parkeerknelpunten in de wijken op. De oplossingen worden zoveel mogelijk gezocht in de bestaande verharding. Voor het oplossen van een aantal parkeerproblemen zijn aanvullende middelen nodig.

Taakveld 2.5 Openbaar vervoer

Tot dit taakveld behoren taken op het gebied van openbaar vervoer en bijbehorende (omvangrijke) infrastructurele voorzieningen.

Hoogwaardig openbaar vervoer vanuit de Hoeksche Waarde naar de stedelijke gebieden is een voorwaarde voor de vitaliteit van het gebied. De realisatie van een R-Net naar Oud-Beijerland en Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) ten oosten van de A29 heeft dan ook prioriteit. Daarnaast is er de wens om de pilot met de nachtbus een jaar te verlengen en te verbreden naar de hele Hoeksche Waard. Het college wil ook dat het openbaar vervoer toegankelijk is voor mensen met een beperking.

Wat gaan we doen?

In de onderstaande tabellen zijn de doelstellingen overgenomen uit de paragraaf 'Wat willen we bereiken?'. Per doelstelling zijn de activiteiten weergegeven met het jaar waarin de activiteit/maatregel naar verwachting wordt gerealiseerd.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
1.	Realiseren robuuste vorkstructuur	Randweg Klaaswaal	Vanaf 2019
2.	Realiseren robuuste vorkstructuur	Ontsluiting Zuid-West (A29-Kortweg-Lange eendrachtsweg)	Vanaf 2020
3.	Realiseren mobiliteitsagenda	Uitwerking mobiliteitsagenda	Vanaf 2019

4.	Bereikbaarheid tijdens renovatie Heinenoordtunnel	Maatregelpakket Heinenoordtunnel	Vanaf 2019
5.	Monitoring en sturing mobiliteit	Opstellen verkeersmodel Hoeksche Waard	2020
6.	Beheer openbare ruimte	Gelijkschakelen van kwaliteit openbare ruimte	Vanaf 2020
7.	Verkeersveiligheid	duurzaam veilig inrichten van de wegen binnen de bebouwde kom	Vanaf 2020
8.	Verbeteren utilitaire en recreatieve fietsroutes	Realiseren diverse fietspaden	Vanaf 2019
9.	Realiseren robuuste vorkstructuur	Aansluiting N217-Polderweg irt herontwikkeling SU terrein	Vanaf 2019

Taakveld 2.2 Parkeren

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
1	Voldoende parkeergelegenheid realiseren	Oplossen knelpunten	2020

Taakveld 2.5 Openbaar vervoer

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
1.	Verbeteren externe bereikbaarheid	Doorontwikkeling nachtbus hele regio (pilot)	Vanaf 2019
2.	Toegankelijkheid OV	Inventarisatie bushaltes	2020

Wat mag het extra kosten?

In de onderstaande tabel is weergegeven wat de extra kosten zijn die nog niet in de begroting 2019-2022 zijn opgenomen.

(bedragen x €1.000)

Nummer voorstel	Toelichting mutatie	Categorie	Incidenteel / structureel	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
2.1.3	Uitwerking mobiliteitsagenda	1. Wettelijke verplichting, private verplichting, bestuurlijk besluit / 2. Hoofddijnenakkoord	Incidenteel	-	-150	-150	-150	-
2.1.5	Opstellen verkeersmodel Hoeksche Waard	2. Hoofddijnenakkoord	Structureel	-	-65	-10	-10	-10
2.1.8	Aanleg diverse fietspaden	4. Overig	Structureel	-	7	-42	-42	-42
2.1.9	Aansluiting polderweg op N217 vanuit herontwikkeling terrein Suiker-Unie	1. Wettelijke verplichting, private verplichting, bestuurlijk besluit	Structureel	-	-16	-16	-16	-16
2.5.2	Inventarisatie toegankelijkheid bushaltes	4. Overig	Incidenteel	-	-10	-	-	-
2.5.1	Doorontwikkeling nachtbus (pilot)	2. Afkomstig vanuit hoofddijnenakkoord	Incidenteel	-	-100	-	-	-
Eindtotaal				-	-334	-219	-219	-69

Nieuwe investering / verhoging bestaande investering

In de onderstaande tabel zijn de investeringen opgenomen in het jaar waarin de investering wordt uitgevoerd. De afschrijvingslasten van deze investering(en) zijn meegenomen in bovenstaande tabel.

(bedragen x €1.000)

Nummer voorstel	Toelichting mutatie	Categorie	2019	2020	2021	2022	2023
☐ 2.1.2	Investering realisatie ontsluiting Zuid-West (vorming dekkingsreserve afschrijvingslasten)	4. Overig	7.700	-	-	-	-
☐ 2.1.8	Aanleg diverse fietspaden: Fietspad scholierenroute Strijen - Oud Beijerland (vrij fietspad)	4. Overig	250	-	-	-	-
	Aanleg diverse fietspaden: Fietspad scholierenroute Strijen - Oud Beijerland (oversteek)	4. Overig	125	-	-	-	-
	Aanleg diverse fietspaden: Fietspad fietsroute Noordrand Hoeksche Waard ('s-Gravendeel - Puttershoek - Heinenoord - Oud Beijerland)	4. Overig	350	-	-	-	-
	Aanleg diverse fietspaden: Fietspad Tiengemeentenpad (Hogendijk - Eendrachtsweg)	4. Overig	340	-	-	-	-
	Aanleg diverse fietspaden: Fietspad Tiengemeentenpad (Spuiweg - Veerdijk - Havenkade)	4. Overig	175	-	-	-	-
	Aanleg diverse fietspaden: Korteweg A29 Zuid Beijerland	4. Overig	200	-	-	-	-
☐ 2.1.9	Aansluiting polderweg op N217 vanuit herontwikkeling terrein Suiker-Unie	1. Wettelijke verplichting, private verplichting, bestuurlijk besluit	650	-	-	-	-
Eindtotaal			9.790	-	-	-	-

Nieuwe reserves

In onderstaande tabel zijn de nieuw te vormen reserves opgenomen. Deze reserves worden gevormd door een uitname uit de algemene reserve.

(bedragen x €1.000)

Nummer voors	Toelichting mutatie	Dekking uit reserve	Jaar vorming reserve	Totaal
2.1.2	Investering realisatie ontsluiting Zuid-West (vorming dekkingsreserve afschrijvingslasten)	Reserve afschrijvingslasten	2019	7.700
2.1.3	Programmaondersteuning mobiliteit	Reserve flankerend beleid	2020	120
Endtotaal				7.820

Programma 3: Economie

Programma 3: Economie

Tot het programma Economie horen de taakvelden economische ontwikkelingen, fysieke bedrijfsinfrastructuur, bedrijvenloket en bedrijfsregelingen en economische promotie.

Wat gebeurt er om ons heen?

Economisch klimaat

De Nederlandse economie groeit en hoewel de vooruitzichten gunstig zijn, levert de Nederlandse economie volgens het Centraal Planbureau (CPB) de komende jaren aan dynamiek in. De economische dynamiek is volgens het CPB onder andere te danken aan de internationale conjunctuur, de lage rente, de florerende woningmarkt en de stijgende overheidsuitgaven. De krapte op de arbeidsmarkt is de afgelopen jaren in een stroomversnelling geraakt. Dat is ook merkbaar in de Hoeksche Waard en levert de nodige economische vraagstukken op. Door internationale (geopolitieke) ontwikkelingen (onder andere Brexit) is blijvende groei niet vanzelfsprekend.

Regionale ontwikkelingen

Er is een wederzijdse economische afhankelijkheid tussen de Hoeksche Waard en het omliggende gebied. Tegenover een werkzame beroepsbevolking van 44.200 personen staan in 2018 bijvoorbeeld 33.000 banen op het eiland. De wederzijdse economische afhankelijkheid is niet ongebruikelijk voor een regio onder de rook van een grootstedelijke economie als Rotterdam/Rijnmond. Dit vraagt om sterke gemeentegrens overstijgende netwerken om gezamenlijke opgave vorm en inhoud te geven.

Demografische ontwikkelingen

De demografische ontwikkeling stelt gemeente Hoeksche Waard voor een grote uitdaging. Het aantal huishoudens onder de 55 jaar neemt af met 15%. Het aantal 75+-huishoudens verdubbelt de komende 20 jaar. Dat roept vragen op over de toekomstige economische vitaliteit in de Hoeksche Waard. Hoe zorgen we ervoor dat de Hoeksche Waard ook in de toekomst een aantrekkelijk, leefbaar en vitaal gebied is en blijft voor inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bezoekers van buiten? Dit is een complex vraagstuk met kansen en bedreigingen.

Wat willen we bereiken?

Vanuit economische optiek komt de vitaliteit van de Hoeksche Waard langs 2 sporen onder druk te staan. Beide zijn een gevolg van de demografische ontwikkeling. Door vergrijzing en krimp van de totale bevolking nemen de consumptieve bestedingen af, waardoor het draagvlak onder voorzieningen afneemt. En door een krimpende beroepsbevolking neemt de spanning op de arbeidsmarkt fors toe, wat een negatieve invloed heeft op het functioneren van de zorgsector en het bedrijfsleven, en uiteindelijk kan leiden tot vertrek van bedrijven. De economische dimensie van het vitaliteitsvraagstuk resulteert daarom vooralsnog in de volgende hoofddoelen die medio 2019 worden uitgewerkt en aangescherpt in een programmatische aanpak:

- Een vitale arbeidsmarkt: een goed functionerende arbeidsmarkt met voldoende arbeidsaanbod (van binnen en buiten), zodat werkgevers kunnen voorzien in hun behoefte aan personeel.
- Sterk ondernemersklimaat: behoud van economische dynamiek (vestiging, starters, innovatie, duurzaam ondernemen, nieuwe ontwikkelingen), zodat de economische structuur competitief en vitaal blijft.

- Bloeiende vrijetijdseconomie: groei van de vrijetijdseconomie en daarmee groei van lokale consumptieve bestedingen, zodat er voldoende (commercieel) draagvlak blijft voor voorzieningen die bijdragen aan de vitaliteit.
- Innovatieve landbouw: behoud en de versterking van onze positie in de duurzame en innovatieve landbouw, waarmee onze concurrentiepositie wordt versterkt.
- Gebiedsmarketing: de Hoeksche Waard vanuit een eenduidige marketingstrategie en in relatie tot de verschillende beleidsthema's onderscheidend profileren.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkelingen

Tot dit taakveld behoort algemeen beleid om de economische bedrijvigheid te versterken.

Vitale arbeidsmarkt

De te verwachten krimp van het arbeidsaanbod is de grootste bedreiging voor een vitaal economisch klimaat in de Hoeksche Waard. Dat is de conclusie uit de beschikbare data en prognoses. Het tekort aan arbeidskrachten in de zorg- en welzijnssector bedreigt ook voorzieningen voor een vergrijzende bevolking. Het probleem is primair demografisch (ontgroening plus vergrijzing) en vereist een combinatie van maatregelen. De komende jaren werken wij met partners verder aan de balans tussen vraag en aanbod op de regionale arbeidsmarkt (kwalitatief en kwantitatief).

Sterk ondernemersklimaat

Elke ondernemer heeft kwalitatieve randvoorwaarden nodig om economische dynamiek te genereren – toegang tot snel internet, de juiste werklocatie en een goede samenwerking met de andere ondernemers, onderwijs en overheid. De huidige bedrijvigheid willen we in de Hoeksche Waard behouden en nieuwe (innovatieve) bedrijven moeten zich hier kunnen vestigen, groeien en bloeien. Daarbij geldt: het juiste bedrijf op de juiste plek met een ondersteunend overheidsbeleid. De komende periode zetten wij ons daarom in om de ondernemers te faciliteren in de juiste randvoorwaarden. Daarom werken we aan een actieplan voor werklocaties in de Hoeksche Waard. We werken verder aan het bevorderen van de organisatiegraad tussen overheid en bedrijfsleven, zoals de detailhandelsraad en economic board (ondernemers, zorgpartijen, onderwijs, ect).

Bloeiende vrijetijdseconomie

Onder de vrijetijdseconomie verstaan we het samenhangende aanbod van toerisme en recreatie, horeca en detailhandel. Een sterkere vrijetijdseconomie draagt onder andere bij aan:

- hogere consumptieve bestedingen die enerzijds zorgen voor extra draagvlak, anderzijds voor behoud van commerciële voorzieningen die bijdragen aan de vitaliteit;
- een groter aanbod van recreatiemogelijkheden en horecavoorzieningen en daarmee een aantrekkelijk woonmilieu;
- een beter functionerende detailhandel en dus vitalere centra in de dorpen;
- meer werkgelegenheid, vooral voor lager- en middelbaar opgeleiden.

De ontwikkeling van de vrijetijdseconomie kan dus een belangrijke bijdrage leveren aan de vitaliteit. De sector kan alleen verder tot bloei komen met een integrale uitvoeringsagenda. Dat is een agenda die de komende jaren in samenhang stuurt op:

- verdere ontwikkeling van het toeristisch-recreatieve aanbod;
- groei van kwaliteit en aanbod van horecavestigingen;
- behoud van het detailhandelaanbod.

En bovenal op de synergie tussen deze 3 deelsectoren.

Voor toerisme en recreatie zetten we in op doorontwikkeling van de basisinfrastructuur, het activiteitenaanbod, verblijfsaccommodatie (zie ook programma 8) en toeristische promotie. Allereerst is er behoefte aan een visie die beschrijft welk toeristisch-recreatief profiel de Hoeksche Waard wil nastreven en een daaraan gekoppelde uitvoering. Er is nog behoorlijk veel marktruimte voor nieuwe horecabedrijven.

Daarom willen wij een proactief beleid voeren voor meer horecabedrijven die het toeristisch-recreatief profiel kunnen versterken. Voor horeca die dat niet doet, is dat beleid juist reactief faciliterend. Ook dit vraagt allereerst om een inhoudelijke visie. Wat betreft de detailhandel gaat het vooral om behoud en versterking van wat er is. Dit betekent: betere samenwerking, een sterker ontwikkeld centrummanagement en een sterkere positionering.

Innovatieve landbouw

De agrarische sector is de drager van het Hoeksche Waardse ondernemerschap en landschap. Wij zetten daarom in op het behoud en de versterking van onze positie in de duurzame en innovatieve landbouw, waarmee onze concurrentiepositie wordt versterkt. De goede landbouwstructuur en de gunstige ligging ten opzichte van belangrijke distributiecentra en afzetmarkten bieden kansen voor onze agrarische sector.

We faciliteren projecten via de Groene Cirkel, een breed platform waar overheid, ondernemers en onderwijs met elkaar samenwerken. Voor deze projecten maken we gebruik van onder andere de Plattelandsontwikkelingsgelden (POP3) en middelen die de landschapstafel beschikbaar stelt. Het initiatief ligt vooral bij ondernemers, de gemeente zet vooral in op innovatie en het faciliteren van nieuwe verdienmodellen. Daarnaast is er de opgave om het Foodlab verder te definiëren en met de markt te werken aan een haalbare business case.

De agrarische sector heeft te maken met schaalvergroting en de afname van het aantal bedrijven. Daardoor ontstaan opgaven voor de vrijkomende agrarische bebouwing en de inpassing van nieuwe grootschalige agrarische bebouwing in het landschap. De gemeente wil initiatieven mogelijk maken die de werkgelegenheid bevorderen of bijdragen aan een goede invulling van vrijkomende agrarische bebouwing in het landschap.

Taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Tot dit taakveld behoren activiteiten gericht op het scheppen van fysieke condities voor alle vormen van bedrijvigheid.

Nieuwe economische ontwikkelingen zijn veelal afhankelijk van moderne en snelle digitale infrastructuur. De komende periode zetten wij ons in om in de Hoeksche Waard een dekkende en toekomstbestendige infrastructuur te realiseren. Wij nemen hier een proactieve faciliterende rol op ons.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Tot dit taakveld behoort de ondersteuning die gericht is op bedrijven en ondernemers (inclusief bedrijven en ondernemers in land- en tuinbouw en veeteelt).

De rol van de gemeente ligt primair in het creëren van randvoorwaarden die bedrijfsinitiatieven een goede kans van slagen bieden. Het uitgangspunt hierbij is 100% dienstverlenend waarbij we werken aan een 'pro actieve dienstverlening' richting ondernemers. Actief contact en meedenken met ondernemers is de basis. We werken de komende periode aan een één loketservicepunt voor (agrarische) ondernemers. Daarnaast stimuleert de gemeente de ondernemerscollectiviteit, bijvoorbeeld door de oprichting van een Bedrijven Investeringszone (BIZ) op bedrijventerreinen of in winkelgebieden en het Keurmerk Veilig Ondernemen. Ook nemen we initiatieven om het vestigingsklimaat aantrekkelijker te maken. Een goed voorbeeld is investeren in de digitale infrastructuur en het ontwikkelen van starters- en innovatiebeleid. Voor startende en innoverende ondernemers verkennen we de mogelijkheid voor een hub. Een ontmoetingsplek voor ondernemerschap, creativiteit en innovatie in de geest van de Van Nellefabriek (Rotterdam) op Hoeksche Waardse schaal.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Tot dit taakveld behoren activiteiten gericht op het op de kaart zetten van de gemeente.

Gebiedsmarketing

Op dit moment presenteren diverse initiatieven de Hoeksche Waard als een aantrekkelijk gebied. Dat gebeurt op verschillende wijzen, met verschillende ambitieniveaus en zonder 1 duidelijke kernboodschap of overkoepelende strategie. Wij werken daarom met gebiedspartijen aan een integrale aanpak rondom gebiedsmarketing die bestaande initiatieven verbindt en naar een hoger plan tilt. Hiermee willen wij de

Hoeksche Waard vanuit eenheid onderscheidend profileren op de verschillende beleidsthema's. De uitvoeringsagenda die hieruit volgt willen wij de komende jaren met gebiedspartijen oppakken. Wij zetten daarbij in op realisatie van concrete producten die bijdragen aan de marketing van de Hoeksche Waard.

Wat gaan we doen?

In de onderstaande tabellen zijn de doelstellingen overgenomen uit de paragraaf 'Wat willen we bereiken?'. Per doelstelling zijn de activiteiten weergegeven met het jaar waarin de activiteit/maatregel naar verwachting wordt gerealiseerd.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkelingen

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
3.1.1	Bevorderen balans op de arbeidsmarkt	• In samenwerking met de provincie Zuid-Holland wordt een uitvoeringsagenda opgesteld.	2019
3.1.2		• Deelname aan platform Stichting Onderwijs Bedrijfsleven (SOB) en uitvoeren SOB agenda.	Vanaf 2019
3.1.3		• Ontwikkelen en implementeren regionale vacaturebank	Vanaf 2019
3.1.4	Bevorderen samenwerking overheid, onderwijs en bedrijfsleven	• Ontwikkelen en implementeren economic board Hoeksche Waard (o.a. ondernemers, zorgpartijen, onderwijs, etc)	2019 - 2023
3.1.5	Bevorderen regionale samenwerking	• Verkennen mogelijkheden regionale samenwerking op gebied van economische vraagstukken	Vanaf 2019
3.1.6	Groei van de vrijetijdseconomie en daarmee groei van lokale consumptieve bestedingen	• Ontwikkelen en implementeren vrijetijdsprofiel Hoeksche Waard met uitvoeringsprogramma	2020
3.1.7		• Doorontwikkelen detailhandelsraad en centrummanagement Hoeksche Waard	2020
3.1.8	Behoud en de versterking van onze positie in de duurzame en innovatieve landbouw	• Project Foodlab • Uitvoeren projecten agenda groene cirkels	Vanaf 2019
3.1.9	Kwalitatieve werklocaties	• Ontwikkelen en uitvoeren actieplan werklocaties	2020
3.1.10	Inzicht in economische ontwikkeling	• Economische monitoring	Vanaf 2020
3.1	Programmatiese aanpak economie	• Programmaondersteuning	2020 - 2024

Taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
3.2.1	Toekomstbestendige infrastructuur	Faciliteren initiatieven snel internet	Vanaf 2019

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
3.3.1	Pro actieve dienstverlening	• Ontwikkelen en implementeren (agraris) ondernemersloket	Vanaf 2020
3.3.2	Stimuleren starters en innovatie	• Ontwikkelen en implementeren starters- en innovatiebeleid	2020
3.3.3		• Verkennen en (laten) ontwikkelen van ontmoetingsplek voor startende en innoverende ondernemers	2020 -2021

Taakveld 3.4 Economische promotie

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
3.4.1	Integrale aanpak gebiedsmarketing Hoeksche Waard	Realiseren uitvoeringsagenda gebiedsmarketing, waarbij wordt ingezet op de ontwikkeling van concrete producten.	2020 - 2023

Wat mag het extra kosten?

In de onderstaande tabel is weergegeven wat de extra kosten zijn die nog niet in de begroting 2019-2022 zijn opgenomen.

(bedragen x €1.000)

Nummer voorstel	Toelichting mutatie	Categorie	Incidenteel / structureel	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
3.1.10	Economische monitoring	2. Hoofddlijnenakkoord	Structureel	-	-15	-30	-15	-30
3.1.2	Uitvoeren en ondersteunen platform SOB Hoeksche Waard	1. Wettelijke verplichting, private verplichting,	Structureel	-	-25	-25	-25	-25
3.1.3	Ontwikkelen en implementeren regionale vacaturebank	2. Hoofddlijnenakkoord	Structureel	-	-65	-15	-15	-15
3.1.4	Opzetten en implementeren Economic board en detailhandelsraad	1. Wettelijke verplichting, private verplichting, bestuurlijk besluit /	Structureel	-	-75	-75	-75	-75
3.1.6	Ontwikkelen Profiel vrijetijdseconomie met uitvoeringsprogramma	2. Hoofddlijnenakkoord	Incidenteel	-	-50	-	-	-
3.1.9	Actieplan werklocaties	2. Hoofddlijnenakkoord	Incidenteel	-	-30	-	-	-
3.3.1	Ontwikkelen en implementeren (agraris) ondernemersloket	2. Hoofddlijnenakkoord	Structureel	-	-50	-10	-10	-10
3.3.2	Ontwikkelen startersbeleid	2. Hoofddlijnenakkoord	Incidenteel	-	-25	-	-	-
3.3.3	Verkennen ontmoetingsplek starters en innoverende ondernemers	2. Hoofddlijnenakkoord	Incidenteel	-	-15	-15	-	-
3.4.1	Gebiedsmarketing Hoeksche Waard (uitvoering 2020 tm 2023)	2. Hoofddlijnenakkoord	Incidenteel	-	-350	-350	-350	-350
Eindtotaal				-	-700	-520	-490	-505

Nieuwe investering / verhoging bestaande investering

Voor dit programma zijn geen nieuwe investeringen gepland.

Nieuwe reserves

In onderstaande tabel zijn de nieuw te vormen reserves opgenomen. Deze reserves worden gevormd door een uitname uit de algemene reserve.

(bedragen x €1.000)

Nummer voorstel	Toelichting mutatie	Dekking uit reserve	Jaar vorming reserve	Totaal
3.1	Programmaondersteuning economie	Reserve flankerend beleid	2020	120
Eindtotaal				120

Programma 4: Onderwijs

Programma 4: Onderwijs

Tot het programma Onderwijs behoren de taakvelden onderwijshuisvesting en onderwijsbeleid.

Wat gebeurt er om ons heen?

- Het aandeel 0-17 jarigen in de totale bevolking neemt de komende jaren af, hetgeen betekent dat het aantal leerlingen op de basisscholen in de gemeente daalt. De uitgangspositie van kinderen die starten in het onderwijs is niet gelijk. Bekend is dat kinderen die starten met een achterstand deze maar moeilijk inlopen. Er bestaat een risico dat jongeren vroegtijdig uitvallen op school en zij hebben daardoor minder kans op de arbeidsmarkt. Er dreigen op dit moment in de Hoeksche Waard juist tekorten op de arbeidsmarkt. Dit geldt voor de sector techniek, voor de zorg en voor het onderwijs.
- Groeiend tekort aan leerkrachten. Het lerarentekort is direct voelbaar op de werkvloer en legt een druk op de ambities van gemeente en partners ten aanzien van onderwijskwaliteit en –ontwikkelingen.
- Door veranderingen in de samenleving en de veranderende digitale wereld is behoefte aan meer maatwerk, gepersonaliseerd leren en uitdagend onderwijs.
- Onderwijs, jeugdhulp en voor- en vroegschoolse voorzieningen hebben elkaar in toenemende mate nodig. We zien bijvoorbeeld dat steeds meer basisscholen zich ontwikkelen tot een Integraal Kindcentrum (IKC), een voorziening voor 0-12 jarigen waar kinderopvang, onderwijs en welzijnsaanbod zijn gecombineerd onder 1 dak, in 1 organisatie met 1 visie.

Wat willen we bereiken?

Taakveld 4.1 Openbaar basisonderwijs

Onder dit taakveld vallen de bestuurskosten voor gemeenten die zelf het bestuur zijn, bewegingsonderwijs voor primair openbaar basisonderwijs, huur gymnastieklokaal en passend onderwijs. (onderwijshuisvesting basisonderwijs (openbaar en bijzonder) is taakveld 4.2). Dit taakveld is niet van toepassing voor de Hoeksche Waard.

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting

Onder dit taakveld vallen nieuwbouw, aanpassing en uitbreiding van het basisonderwijs (openbaar en bijzonder), voortgezet onderwijs (openbaar en bijzonder) en speciaal (voortgezet) onderwijs (openbaar).

We zorgen voor adequate huisvesting voor het primair en voortgezet onderwijs, inclusief het speciaal onderwijs. We maken een Integraal Huisvestingsplan Hoeksche Waard waarin we de - tussen gemeente en onderwijs gedeelde - langetermijnvisie en daarmee verband houdende opgave voor de huisvesting van scholen vastleggen. Gewenste ontwikkelingen zoals de integrale kindcentra nemen wij hierin mee, alsook de benodigde investeringen.

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Tot dit taakveld behoren het lokaal onderwijsbeleid en de leerlingenvoorzieningen.

Goed onderwijs biedt alle kinderen, jongeren en (jong)volwassenen kansen en stelt hen in staat hun talenten te ontdekken en te benutten, een plaats te vinden in de samenleving en werk te vinden dat bij hen past. We investeren in de ontwikkelkansen van het jonge kind. We versterken de doorgaande leerlijnen binnen én buiten het onderwijs: peuteropvang voor alle kinderen en een verruimd aanbod voor kinderen met een risico op onderwijsachterstand. We voorkomen thuiszitten en voortijdig schoolverlaten (onderwijskansenbeleid). We zorgen voor passend onderwijs dat aansluit op de vraag van de arbeidsmarkt: samen met onze partners realiseren we een goede aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven en verbreden we het opleidingsaanbod.

Het onderwijs is een centrale en belangrijke plek in het leven van kinderen en jongeren, waar – zo snel en laagdrempelig als mogelijk - ondersteuning moet worden geboden. Zonder een goede samenwerking tussen onderwijs, voorliggend aanbod en jeugd(hulp) is dit niet mogelijk. Wij koesteren de samenwerking en stimuleren tegelijkertijd een versterking van de relatie tussen onderwijs, arbeidsmarkt, participatie, preventie en jeugdhulp. Wij maken daarom samen met onze maatschappelijke partners een samenwerkingsagenda Onderwijs waarin wij op basis van één visie onze gezamenlijke opgaven uitwerken. Deze visie haakt aan op onze Economische Agenda, die staat beschreven in programma 3.

Wat gaan we doen?

In de onderstaande tabellen zijn de doelstellingen overgenomen uit de paragraaf 'Wat willen we bereiken?'. Per doelstelling zijn de activiteiten weergegeven met het jaar waarin de activiteit/maatregel naar verwachting wordt gerealiseerd.

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
4.2.1	Adequate huisvesting voor het primair-en voortgezet onderwijs, inclusief het speciaal onderwijs.	Opstellen Integraal Huisvestings Plan Hoeksche Waard (extern)	Vanaf 2019

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
4.3.1	Versterken van (de relatie tussen) onderwijs met arbeidsmarkt en participatie, met preventie, met jeugdhulp.	Opstellen Samenwerkingsagenda onderwijs, gemeente en maatschappelijke (jeugd)partners om te komen tot één visie waarbij onze gezamenlijke opgave (w.o. Lokale educatieve agenda), aanhaakt op de economische agenda	Vanaf 2019
4.3.2	Onderwijskansenbeleid.	Formuleren beleid op onderwijskansen en aanbrengen samenhang in activiteiten gericht op het voorkomen en wegnemen van onderwijsachterstanden	Vanaf 2020

Wat mag het extra kosten?

In de onderstaande tabel is weergegeven wat de extra kosten zijn die nog niet in de begroting 2019-2022 zijn opgenomen.

(bedragen x €1.000)

Nummer voorstel	Toelichting mutatie	Categorie	Incidenteel / structureel	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
4.2.2	Nieuwbouw Multifunctionele accommodatie (MFA) huisvesting Het Talent (voorheen de Boemerang) op huidige locatie Mookhoek	1. Wettelijke verplichting, private verplichting,	Structureel	-	-	-	-43	-43
4.3.1	Opstellen en uitvoeren Samenwerkingsagenda (relatie met de opgave "inclusieve samenleving", deelprogramma "It takes a village")	2. Hoofddijnenakkoord	Structureel	-17	-51	-51	-51	-51
Endtotaal				-17	-51	-51	-95	-95

Nieuwe investering / verhoging bestaande investering

In de onderstaande tabel zijn de investeringen opgenomen in het jaar waarin de investering wordt uitgevoerd. De afschrijvingslasten van deze investering(en) zijn meegenomen in bovenstaande tabel.

(bedragen x €1.000)

Nummer voorstel	Toelichting mutatie	Categorie	2019	2020	2021	2022	2023
4.2.2	Nieuwbouw Multifunctionele accommodatie (MFA) huisvesting Het Talent (voorheen de Boemerang) op huidige locatie Mookhoek	1. Wettelijke verplichting, private verplichting, bestuurlijk besluit	-	465	1.265	-	-
Endtotaal			-	465	1.265	-	-

Nieuwe reserves

Voor dit programma zijn geen nieuwe reserves voorzien.

Programma 5: Sport, cultuur en recreatie

Programma 5: Sport, cultuur en recreatie

Tot het programma Sport, cultuur en recreatie behoren de taakvelden sportbeleid en activering, sportaccommodaties, cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie, musea, cultureel erfgoed, media en openbaar groen en (openlucht)recreatie. Ook het subsidiebeleid en welzijnswerk zijn in dit programma ondergebracht.

Wat gebeurt er om ons heen?

- Ongeveer de helft van alle Nederlanders voldoet aan de beweegrichtlijnen en 57% sport wekelijks. Voor een aantal groepen is dit een stuk lager, zoals bij mensen met een beperking of lage sociaaleconomische status, mensen in armoedesituaties en mensen met een migratieachtergrond. Het belang van deelname is voor deze groepen in een aantal opzichten nog groter dan voor de gemiddelde Nederlander vanwege de positieve effecten op (onder andere) de gezondheid en het opdoen van sociale contacten.
- Op 1 januari 2019 is de btw-sportvrijstelling verruimd. Daardoor vervalt in de meeste gevallen ook de mogelijkheid om btw te verrekenen. Voor de Rijksoverheid leidt dit tot een opbrengst van 241 miljoen euro in 2019. Voor gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen leidt dit tot een financieel nadeel van dezelfde omvang. De Rijksoverheid wil echter de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties blijven stimuleren. Accommodaties moeten van goede kwaliteit en goed onderhouden zijn. Daarom is er een subsidieregeling ontwikkeld door het Rijk: de Subsidieregeling stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties 2019 (voor verenigingen) en de Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2019 (voor gemeenten). Binnen beide regelingen zijn investeringen in de sport ondergebracht. In de subsidieregeling is daarnaast nog aandacht voor energiebesparing en verduurzaming en fysieke toegankelijkheid van sportaccommodaties. De gemeente loopt een financieel risico. De subsidie vanuit het Rijk is mogelijk lager dan wat voorheen gecompenseerd kon worden aan btw.
- Theater, kunst en musea aantrekkelijk houden voor de hele bevolking: dat is het doel van een eigentijds cultuurbeleid waar het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) aan werkt. Dat doet ze samen met de cultuursector, gemeenten en provincies. Het nieuwe cultuurbeleid gaat in 2021 van start.

Wat willen we bereiken?

Een aantrekkelijke Hoeksche Waard met een diversiteit aan voorzieningen, een bloeiend verenigingsleven en een groene woonomgeving met historische en cultuurwaarden. Het karakter van de Hoeksche Waard wordt mede gevormd door haar inwoners en de activiteiten die zij (samen) ondernemen.

De onderdelen van dit programma leveren een bijdrage aan het welzijn van inwoners en worden als zodanig steeds meer betrokken bij de veranderbeweging in het sociaal domein. De rol van sport, cultuur, recreatie en welzijn krijgt daarin een plek. Dat daagt ook uit de fysieke omgeving beter te benutten voor sport en cultuur. Daar kan zowel groepsgewijs als individueel gebruik van worden gemaakt: ongeorganiseerd sporten, met name in de buitenruimte, is een trend.

Verder zijn goede voorzieningen op deze terreinen van toenemend belang voor het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven. In de transitie waar de recreatieschappen voor staan moet daarom aandacht zijn voor de positieve effecten die met recreatie en natuur bereikt kunnen worden.

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering

Tot dit taakveld behoren de niet-fysieke maatregelen om de professionele- en amateursport te stimuleren.

- Het stimuleren en ondersteunen van beweging door (recreatieve) sportbeoefening.
- Wij dragen bij aan het (financieel) ondersteunen van jeugdtopsporters, om hen tegemoet te komen in de hoge kosten die gepaard gaan met de topsportbeoefening, zodat zij in de gelegenheid zijn en blijven hun talent verder te ontwikkelen.

- In 2019 wordt in de Hoeksche Waard door verschillende partijen gewerkt aan het oprichten van een sportraad met als doel het vertegenwoordigen van de sportverenigingen in de Hoeksche Waard en functioneren als gesprekspartner voor gemeente en andere organisaties. Wij ondersteunen in 2019 de oprichting van deze sportraad en willen hieraan een structurele bijdrage leveren.
- Voor de inzet van combinatiefunctionarissen ontvangen wij een decentralisatie uitkering. Deze uitkering mogen wij alleen inzetten voor formatie en niet voor activiteiten. Voor een goede inzet van de functionarissen is een budget nodig voor het kunnen uitvoeren van activiteiten. De beschikbare budgetten zijn niet toereikend, omdat de voormalige gemeente Korendijk niet meedeelde met de regeling en daarmee dus geen activiteitenbudget in haar begroting had opgenomen. Daarnaast is er door de voormalige gemeente Oud-Beijerland geen meerjarig activiteitenbudget geraamd. Door de inhoudelijke harmonisatie van het beleid voor de inzet van de combinatiefunctionarissen, is het totaal beschikbare activiteitenbudget nu te laag.
- In 2020 gaan we over tot harmonisatie van het gemeentelijk sportbeleid in samenhang met het accommodatiebeleid. Met als doel te komen tot een eensluidend beleid. Wij brengen in beeld welke stappen hiertoe genomen moeten worden en welke structurele kosten dit met zich meebrengt, evenals de kosten voor de overgangssituatie. Verwezen wordt naar de risicoparagraaf in deze Perspectiefnota.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Tot dit taakveld behoren alle accommodaties voor sportbeoefening.

- Zorgdragen voor een adequaat niveau van sportaccommodaties.
- In 2020 gaan we over tot harmonisatie van het gemeentelijk sportbeleid in samenhang met het accommodatiebeleid. Met als doel te komen tot een eensluidend beleid. Wij brengen in beeld welke stappen hiertoe genomen moeten worden en welke structurele kosten dit met zich meebrengt, evenals de kosten voor de overgangssituatie.

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Tot dit taakveld behoren activiteiten om beeldende kunst, literatuur, muziek, dans en toneel te bevorderen.

- In 2019 stellen we een kunst- en cultuurbeleid op, met als doel dat iedereen toegang moet kunnen krijgen tot kunst en cultuur. Kunst en cultuur hebben verschillende waarden. Een op zich zelf staande intrinsieke waarde, een verbindende/sociale waarde en een effect op ons denken. Wij stellen een uitvoeringsprogramma vast waarin we opnemen wat we wanneer gaan doen om te komen tot toegankelijke kunst en cultuur in de Hoeksche Waard. Dit uitvoeringsprogramma omvat in elk geval het stimuleren van cultuur, het realiseren van een dynamische gemeentelijke kunstcollectie, een gemeentelijke kunstcommissie en mogelijke deelname aan project 2020.
- In 2019 starten we met het harmoniseren van de gemeentelijke subsidieverordening en het subsidiebeleid.
- In 2019 onderzoeken we of we het brede bibliotheekwerk (zoals ontmoeting en laaggeletterdheid) in alle vestigingen op hetzelfde kwaliteitsniveau kunnen brengen. In 2019 willen we het bibliotheekwerk een financiële injectie geven vanwege structurele tekorten. Vanaf 2020 komen we tot een structurele oplossing en inzet van middelen, waarbij we komen tot een evenwicht in de maatschappelijke veranderingen, de door ons gevraagde functiewijziging en de daarmee gepaard gaande uitgaven.

Taakveld 5.4 Musea

Tot dit taakveld behoren activiteiten gericht op het verwerven, behouden, wetenschappelijk onderzoeken en presenteren van kunst en cultuur.

- In gezamenlijk overleg met musea en archeologische partners mogelijkheden onderzoeken voor een gezamenlijk depot. In 2019 onderzoeken we deze mogelijkheden. In 2020 geven we hieraan verder invulling.
- Met Natuurmonumenten zijn wij over de musea Tiengemeten in overleg over de toekomstige huurgelden. Wij verwachten een structurele bijdrage hierin te doen vanaf 2020.

Taakveld 5.5 Cultureel erfgoed

Tot dit taakveld behoren taken gericht op het conserveren en het voor het publiek toegankelijk maken van cultureel erfgoed.

De basis van erfgoedbeleid is de kennis van de lokale geschiedenis en het respecteren van de eigen identiteit. Het ruimtelijke erfgoed vormt samen met het immateriële en het onroerende erfgoed inzicht in wie we zijn.

In 2019 starten we met de uitvoer van erfgoedbeleid. De focus ligt voornamelijk op het verankeren van ruimtelijk erfgoed in ruimtelijk beleid en op de voorbereiding van de Omgevingswet. Het in kaart brengen van waardevolle elementen in het landschap is hierin van groot belang.

In 2019 starten wij met de uitvoering van de in de erfgoednota vastgestelde beleidsdoelen.

Taakveld 5.6 Media

Tot dit taakveld behoren de zorg voor fysieke en elektronische cultuurdragers.

Stichting Omroep Hoeksche Waard is aangewezen als lokale publieke media-instelling. Wij voeren met hen jaarlijks bestuurlijk overleg.

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Tot dit taakveld behoren openbaar groen, natuur en recreatie.

In 2019 geven we verder uitvoering aan de (recreatieve) verbindingen over water, via onder andere Expeditie Haringvliet. In overleg met diverse regiogemeenten komen wij tot nadere invulling hiervan.

Uitgangspunt daarbij is in elk geval voortzetten van (recreatieve) verbindingen over water.

Daarnaast komen we in 2020 tot een visie vrijetijdseconomie, dit is opgenomen onder programma 3.

Wat gaan we doen?

In de onderstaande tabellen zijn de doelstellingen overgenomen uit de paragraaf 'Wat willen we bereiken?'. Per doelstelling zijn de activiteiten weergegeven met het jaar waarin de activiteit/maatregel naar

verwachting wordt gerealiseerd.

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
5.1.1	Het stimuleren en ondersteunen van beweging door (recreatieve) sportbeoefening.	Financiële ondersteuning jeugdtopsporters	Vanaf 2020
5.1.2	Het stimuleren en ondersteunen van beweging door (recreatieve) sportbeoefening.	Ondersteunen oprichting sportraad HW	Vanaf 2019
5.1.3	Het stimuleren en ondersteunen van beweging door (recreatieve) sportbeoefening.	Harmonisatie inzet combinatiefunctionarissen	Vanaf 2020
5.1.4	Eensluitend sportbeleid	Harmonisatie sportbeleid	Vanaf 2020

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
5.3.1	Verbreden en verdiepen kunst en cultuur in de Hoeksche Waard	Uitvoering geven aan uitvoeringsprogramma kunst en cultuur	Vanaf 2019
5.3.3	Eensluidend subsidiebeleid	Harmonisatie subsidieverordening en subsidiebeleid	2019 en 2020
5.3.4	Ambitieniveau bibliotheekvisie realiseren	Extra bijdrage leveren aan bibliotheekwerk	Vanaf 2019

Taakveld 5.4 Musea

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
5.4.1	Kwalitatief presenteren van kunst en cultuur	Onderzoek mogelijkheden depot	2019
5.4.3	Kwalitatief presenteren van kunst en cultuur	Structurele hogere bijdrage aan musea Tiengemeten	Vanaf 2020

Taakveld 5.5 Cultureel erfgoed

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
5.5.1	Erfgoed in ruimtelijk beleid verankeren	- Opstellen cultuurhistorische waardenkaart - Opstellen Erfgoedverordening - Harmoniseren erfgoedregisseur - Oprichten erfgoedcommissie	2019
5.5.2	Beschermde gezichten inventariseren en waarderen	Inventarisatie uitvoeren en waardering toepassen	Vanaf 2019
5.5.3	Professionaliseren en verankeren archeologie	- Aanstellen senior archeoloog - Opstellen onderzoeksagenda - Actualiseren archeologische verwachtingenkaart	Vanaf 2019
5.5.4	Gebouwd erfgoed beschermen	- Optimaliseren loketfunctie voor eigenaren rijksmonumenten - Aanwijzen gemeentelijke monumenten (harmonisatie) - Inventariseren en waarderen wederopbouwperiode - Inventariseren leegstand monumenten en aanpak herbestemming opstellen - Harmoniseren subsidies voor eigenaren monumenten (inclusief molens) en tegemoetkoming bouwhistorisch onderzoek - Het opstellen van groenbeheerplan rondom molenbiotopen	Vanaf 2019
5.5.5	Samenwerking met culturele organisaties verdiepen	Verdiepen relatie Museum Hoeksche Waard door opstellen intentieovereenkomst over educatie, expositie en beleid	Vanaf 2019
5.5.6	Roerende zaken en collecties opnemen in Erfgoedregister	Collecties inventariseren, waarderen en opnemen in erfgoedregister	Vanaf 2019
5.5.7	Immaterieel erfgoed	Immaterieel erfgoed inventariseren, waarderen en opnemen in	Vanaf

	opnemen in Erfgoedregister	erfgoedregister	2019
5.5.8	Erfgoededucatie vormgeven binnen CmK	- Ondersteunen bij opstellen Hoeksche Waardse Canon en leerlijn via project 'Cultuureducatie met Kwaliteit'. - Trainingen vrijwilligers voor inzet cultuureducatie op scholen via project 'Cultuureducatie met Kwaliteit'	Vanaf 2019
5.5.9	Erfgoed promoten	- Organisatie Open Monumentendag - Aansluiting op recreatie en toerisme beleid	Vanaf 2019

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
5.7.1	Goede recreatieve verbindingen	In overleg met regiogemeenten invulling geven aan verbindingen over water	Vanaf 2020

Wat mag het extra kosten?

In de onderstaande tabel is weergegeven wat de extra kosten zijn die nog niet in de begroting 2019-2022 zijn opgenomen.

(bedragen x €1.000)

Nummer voorstel	Toelichting mutatie	Categorie	Incidenteel / structureel	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
5.1.1	Financiële ondersteuning jeugdtopsporters	4. Overig	Structureel	-	-10	-10	-10	-10
5.1.2	Ondersteunen sportraad HW (oprichten van een sportraad met als doel het vertegenwoordigen van de sportverenigingen in de Hoeksche Waard en het zijn van een gesprekspartner voor gemeente en andere organisaties)	1. Wettelijke verplichting, private verplichting, bestuurlijk besluit	Structureel	-5	-10	-10	-10	-10
5.1.3	Werkbudget combinatiefunctionarissen (voor het goed kunnen functioneren van de functionarissen is een budget nodig voor het kunnen uitvoeren van activiteiten. De beschikbare budgetten zijn niet toereikend omdat Korendijk niet meedeeld en Oud-Beijerland geen meerjarig activiteitenbudget had geraamd. Door de inhoudelijke harmonisatie van het beleid voor de inzet van de combinatiefunctionarissen, is het totaal beschikbare activiteitenbudget nu te laag.	3. Harmonisatie opgave	Structureel	-	-25	-25	-25	-25
5.3.1	Uitvoering kunst en cultuurbeleid: In 2019 stellen we een kunst- en cultuurbeleid op, met als doel dat iedereen toegang moet kunnen krijgen tot kunst en cultuur. Wij stellen een uitvoeringsprogramma vast waarin we opnemen wat we wanneer gaan doen om te komen tot toegankelijke kunst en cultuur in de Hoeksche Waard. Dit uitvoeringsprogramma omvat in elk geval het stimuleren van cultuur, het realiseren van een dynamische gemeentelijke kunstcollectie, een gemeentelijke kunstcommissie en mogelijke deelname aan project 2020.	2. Hoofddlijnenakkoord	Incidenteel	-	-240	-200	-200	-
5.4.1	In gezamenlijk overleg met musea en archeologische partners mogelijkheden onderzoeken voor een gezamenlijk depot. In 2019 onderzoeken we deze mogelijkheden. In 2020 geven we hieraan verder invulling.	2. Hoofddlijnenakkoord	Incidenteel	-70	-	-	-	-
5.4.3	Musea Tiengemeten	2. Hoofddlijnenakkoord	Structureel	-	-50	-50	-50	-50

	Opstellen cultuurhistorische waardenkaart en onderhoud ervan: In 2019 starten we met de uitvoer van erfgoedbeleid. De focus ligt voornamelijk op het verankeren van ruimtelijk erfgoed in ruimtelijk beleid en op de voorbereiding van de Omgevingswet. Het in kaart brengen van waardevolle elementen in het landschap is hierin van groot belang.							
5.5.1		2. Hoofdlijnenakkoord	Structureel	-148	-5	-5	-5	-5
5.5.3	Adviseur archeologie	2. Hoofdlijnenakkoord	Structureel	-20	-20	-20	-20	-20
	Opstellen Onderzoeksagenda archeologie	2. Hoofdlijnenakkoord	Incidenteel	-18	-	-	-	-
5.5.4	Harmoniseren aanwijzingen gemeentelijke monumenten	3. Harmonisatie opgave	Incidenteel	-10	-	-	-	-
	Verhogen budget subsidies	2. Hoofdlijnenakkoord	Structureel	-20	-20	-20	-20	-20
5.5.8	Erfgoededucatie vormgeven (onderzoek)	2. Hoofdlijnenakkoord	Incidenteel	-30	-30	-	-	-
5.5.9	Publieksbereik erfgoed vergroten (uitvoering 2019-2023)	2. Hoofdlijnenakkoord	Incidenteel	-50	-50	-50	-50	-50
5.7	(Opstellen plan) Vervangen beschoeiing watergangen Klaaswaal	4. Overig	Incidenteel	-18	-	-	-	-
5.7.1	Verbindingen over water	4. Overig	Structureel	-	-50	-50	-50	-50
Endtotaal				-389	-510	-440	-440	-240

Nieuwe investering / verhoging bestaande investering

Voor dit programma zijn geen nieuwe investeringen gepland.

Nieuwe reserves

Voor dit programma zijn geen nieuwe reserves voorzien.

Programma 6: Sociaal domein

Programma 6: Sociaal domein

Tot het programma Sociaal domein behoren de taakvelden samenkracht en inwonersparticipatie, wijkteams, inkomensregelingen, begeleide participatie, arbeidsparticipatie, maatwerkvoorzieningen (Wmo), maatwerkdienstverlening 18+, maatwerkdienstverlening 18-, geëscaleerde zorg 18+ en geëscaleerde zorg 18-.

Wat gebeurt er om ons heen?

Langer zelfstandig thuis wonen

De bevolking in de Hoeksche Waard is geleidelijk aan het vergrijzen. Dit betekent dat het aantal ouderen in de totale bevolking toeneemt. De meeste ouderen hebben de wens om zolang mogelijk op een goede manier zelfstandig te kunnen blijven wonen, met ondersteuning, zorg en in een woning die aansluit bij hun persoonlijke behoeften. Thuis zo lang het kan. Dit vraagt om het gezond en actief houden van ouderen, het meedoen in de samenleving, het betrekken van het eigen netwerk en de omgeving en waar nodig het bieden van zorg en ondersteuning.

Weer zelfstandig thuis

Het Rijk streeft naar zo veel mogelijk zelfstandig thuis wonende en dus een beperking van het intramuraal wonen. Dit heeft betrekking op verschillende groepen, waaronder personen met een psychiatrische problematiek, verstandelijk en/of lichamelijk gehandicapten, uit detentie terugkerende inwoners, personen die gebruik maken van beschermd wonen en jongvolwassenen uit de jeugdhulp. Door een wijziging in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) staan vanaf 2021 gemeenten voor de opgave om het beschermd wonen en de maatschappelijke opvang toekomstbestendig te organiseren en inhoudelijk door te ontwikkelen. Parallel aan de wijziging van de Wmo lopen een wijziging van de Wet Verplichte GGZ en de introductie van de nieuwe Wet Zorg en Dwang. Concreet betekent dit onder meer dat er nieuwe samenwerkingsafspraken met Nissewaard en Zuid-Holland Zuid worden gemaakt, wat tevens een (her)positioneringsvraagstuk van de Hoeksche Waard met zich meebrengt. Deze ontwikkelingen vragen om een brede aanpak waarin elementen als wonen, werk, ondersteuning en participeren geborgd zijn. Het doet een beroep op de hele samenleving.

Aantal cliënten neemt toe, evenals zorgzwaarte

In de Hoeksche Waard ontvangt 16% procent van de jeugdigen Jeugdhulp (regionale zorgmarkt en/of hulp vanuit de jeugdteams). Door de jeugdhulp dicht bij de inwoner te organiseren wordt de jeugdvraag eerder zichtbaar. Over de hele linie (zoals schoolmaatschappelijk werk, jeugdgezondheidszorg, cliëntondersteuning, jeugdteams, veilig thuis) neemt de vraag naar jeugdhulp toe. Ook de aanscherping van de Wet Langdurige Zorg zorgt is mede oorzaak van de stijgingen. Door toenemende complexiteit van de maatschappij worden zorgvragen ook complexer. Ook het aantal zorgvragen voor ouderen neemt door de vergrijzing toe. Binnen 15 jaar vindt er naar schatting een verdubbeling van het aantal 75-plussers plaats. Met de stijging van deze doelgroep neemt ook de zorgvraag toe. Deze toename van zowel zorgvraag als zorgzwaarte heeft eveneens financiële gevolgen.

Ontwikkelingen arbeidsmarkt/zorgeconomie

In de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt vraagt de zorgsector bijzondere aandacht. Er zijn momenteel 4215 banen in de zorg- en welzijnssector in de Hoeksche Waard. 90 Procent van dit personeel komt uit de

Hoeksche Waard. Deze groep is vergrijsd, waardoor de krimp harder toeslaat dan bij werkgevers die ook personeel van buiten hebben. Ook in de onderwijssector vergrijsd het personeel.

Werk voor iedereen!

Voor inwoners met een arbeidsbeperking die aan het werk willen is er sinds 2015 veel veranderd. Vóór 2015 konden zij aan het werk in de sociale werkvoorziening. Maar vanaf 2015 is daar geen instroom meer in mogelijk. Een deel van deze inwoners belandde in de Wajong. Van inwoners met een arbeidsbeperking wordt inmiddels verwacht dat zij, met ondersteuning van de gemeente, een baan vinden bij een gewone werkgever. De belangrijkste uitdaging hierin is om samen met werkgevers te zoeken naar creatieve oplossingen om op de arbeidsmarkt inclusieve oplossingen mogelijk te maken. Alleen voor de groep waarvoor dat echt niet lukt is er een vangnet in de vorm van een beschutte werkplek.

Overheveling budget Beschermd Wonen naar WLZ

De Wet langdurige zorg (Wlz) wordt per 2021 opengesteld voor mensen met psychische aandoeningen. Door deze wetswijziging worden mensen met een psychische stoornis voor de toegang tot de Wlz niet meer anders benaderd dan mensen met een lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke handicap, of mensen met een somatische of psychogeriatrische beperking of aandoening.

Deze ontwikkeling luidt naar verwachting tot een forse uitname (30%) van het Rijksbudget voor beschermd wonen in 2021. Dit en volgend jaar bereiden we ons voor op de komst van de nieuwe taken

Wat willen we bereiken?

Samen naar een inclusieve samenleving

Met inwoners, bewoners- en maatschappelijke organisaties, met bedrijven en alle andere partijen werken we aan een inclusieve samenleving: een samenleving waarin iedereen kan meedoen, iedereen tot zijn recht komt en zijn talenten benut. We nodigen iedereen uit om hieraan mee te werken en actief te zijn. Wat inwoners zelf kunnen, doen zij zelf. We helpen inwoners die hulp nodig hebben. We staan dicht bij hen. Niemand valt tussen wal en schip. Iedereen telt in de Hoeksche Waard. Het realiseren van deze visie vraagt om meer integraal samenwerken door de gemeentelijke organisatie en de partners die op het sociaal domein actief zijn én een dorpsgerichte aanpak met meer focus op preventie, vroegsignalering en een positieve benadering. De oplossingen voor vraagstukken liggen soms ook in andere domeinen, bijvoorbeeld Wonen en Economie. De gemeente is niet langer leidend, maar ondersteunend, stimulerend en faciliterend. Dat vraagt om vertrouwen in de samenleving, al werkend leren, experimenteren en loslaten. Dit gaat niet vanzelf. Het vergt onder meer duurzame investeringen in een solide sociale basis. De sociale basis bestaat uit drie onderling nauw verbonden pijlers: de inwoners zelf, hun netwerken en de meer formeel georganiseerde sociale basisvoorzieningen.

Om de veranderbeweging te maken, zetten we binnen de opgave inclusieve samenleving de komende jaren in op het versnellen van een vijftal thema's die medio 2019 in nauw samenspel tussen beleid en uitvoering, met betrokken partners en inwoners worden geconcretiseerd in een programmacontract:

1. Armoede

Doel: alle inwoners van de Hoeksche Waard zijn (waar nodig met ondersteuning) financieel zelfredzaam en ervaren geen financiële belemmeringen voor deelname aan de samenleving. We zetten in op een preventieve aanpak.

2. Sterke schakels

Doel: dichtbij, snel en uniform ontvangen inwoners ondersteuning bij ingewikkelde vragen over zorg en welzijn. Samen met de inwoner kijken we met een brede blik naar problemen, oplossingen en kansen. Schakels worden pas een keten als er een gezamenlijke verantwoordelijkheid is voor het totaal. We vullen ontbrekende schakels aan en versterken horizontale en verticale lijnen. We zetten onder meer in op de doorontwikkeling van de wijkteams.

3. Thuis in de wijken

Doel: voor ouderen, mensen met een beperking en/of psychosociale problematiek wordt het makkelijker om (langer) zelfstandig te wonen in de Hoeksche Waard. We zetten onder meer in op het realiseren van meer geschikte woningen, het faciliteren van technische innovaties en het realiseren van laagdrempelige welzijnsvoorzieningen in de wijken.

4. It takes a village to raise a child

Doel: realiseren van een positief versterkt opvoed- en opgroei-klimaat. We zetten in op het faciliteren en stimuleren van:

- stevigere (in)formele netwerken;
- vitalere en veerkrachtigere volwassenen om het kind heen;
- meer kansrijke keuzes voor ieder kind.

5. Werk voor iedereen!

Doel: zoveel mogelijk inwoners doen duurzaam mee op de arbeidsmarkt door te kijken naar mogelijkheden. We zetten in op:

- verbeteren aansluiting beroepsonderwijs-arbeidsmarkt;
- kansen creëren voor kwetsbare jongeren;
- verbeteren partnerschap werkgevers (voorbeeldrol gemeente).

Dit met als doel ondersteunend te zijn in de gewenste verandering, hierop regie te voeren en focus aan te brengen in de gewenste verander- en ontwikkelacties.

Taakveld 6.1 Samenkracht en inwonerparticipatie

Tot dit taakveld behoren algemene voorzieningen (waarvoor geen individuele beschikking van de gemeente nodig is) gericht op participatie.

Wij ontsluiten onze informatie beter

Hierdoor krijgen we meer inzicht in de onze behoefte, waarop we de interventies kunnen aanpassen. Dit is onmisbaar voor de uitvoering van activiteiten en realisatie van beleid en het kunnen sturen op gewenste ontwikkelingen in het sociaal domein, zowel inhoudelijk als financieel. Wij hebben in de Hoeksche Waard een grote hoeveelheid aan informatie op verschillende plekken over onder andere het gebruik van de Wmo, jeugd en Participatiewet, maar de informatie is versnipperd.

We geven handen en voeten geven aan jongerenparticipatie

Van verschillende kanten is de wens geuit om handen en voeten te geven aan jongerenparticipatie. Het is belangrijk jongeren een stem te geven en meer te betrekken bij de samenleving en belangrijke besluiten die genomen worden. In overleg met de jeugd wordt invulling gegeven aan jongerenparticipatie. Het is

belangrijk dat er een budget van € 10.000 is om aan de ene kant het meedenken te organiseren en aan de andere kant daadwerkelijk invulling te geven aan een vorm van jongerenparticipatie.

We harmoniseren ons gemeentelijk welzijnsbeleid

In 2020 gaan we over tot een harmonisatie van het gemeentelijk welzijnsbeleid. We benoemen de gewenste resultaten en de gemeentelijke bijdrage hiermee in evenwicht. Vooralsnog wordt het uitgangspunt gehanteerd van 'budgetneutraliteit'

Taakveld 6.2 Wijkteams

Tot dit taakveld behoren alle loketvoorzieningen gericht op het identificeren van eigen kracht en het begeleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning (maatwerkvoorzieningen en -dienstverlening).

Sterke schakels: doorontwikkeling wijkteams

Inwoners die (tijdelijk) niet goed in staat zijn om voor zichzelf te zorgen kunnen bij verschillende loketten terecht. Vaak hebben zij met meerdere professionals vanuit verschillende organisaties te maken, bijvoorbeeld maatschappelijk werk, huisartsen, uitvoeringsorganisaties van jeugdteams, Wmo, inkomen en dergelijke. De ondersteuning wordt vanuit verschillende wetten, werkwijze en systemen georganiseerd die niet op elkaar afgestemd zijn. Het komt de ondersteuning niet ten goede en professionals en inwoners ervaren dit als belemmerend. Wij voegen ontbrekende schakels toe en investeren in sterke schakels en de samenwerking tussen deze schakels: we pakken alle complexe ondersteuningsvragen integraal op, waarbij de inwoner één aanspreekpunt en één plan heeft. De kosten tot 1 juli 2019 dekken wij uit het nog beschikbare, incidentele budget voor dit doel. Voor het 2e halfjaar 2019 is er budget beschikbaar uit vervallen reserves van de voormalige gemeenten Binnenmaas en Oud-Beijerland. Onder voorbehoud van vaststelling bij de jaarrekeningen 2018, komt er ook nog budget beschikbaar via bestemming resultaat van een aantal voormalige Hoeksche Waardse gemeenten. Voor 2019 is hiermee voldoende budget beschikbaar. Om de drie wijkteams in de Hoeksche Waard te borgen en verder door te ontwikkelen is er budget nodig vooronder meer scholing, aansturing en huisvesting.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen

Tot dit taakveld behoren alle inkomens- en bijstandsvoorzieningen.

Ook ten aanzien van armoede zetten we in op een preventieve aanpak. Het streven is dat op lange(re) termijn alle inwoners van de Hoeksche Waard (waar nodig met ondersteuning) financieel zelfredzaam zijn en geen financiële belemmeringen ervaren voor deelname aan de samenleving. We zetten onder meer in op deelname aan landelijk onderzoek, een specifiek onderzoek naar armoede in de Hoeksche Waard en een bewustwordingscampagne.

Taakveld 6.4 Begeleide participatie

Tot dit taakveld behoren voorzieningen om maatschappelijke participatie die niet gericht zijn op doorstromen naar arbeid te bevorderen.

We voeren het gemeentelijk SROI-beleid uit (Social Return On Investment). Op deze manier helpen we mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk of brengen we hen dichterbij naar werk toe.

Taakveld 6.5 Arbeidsparticipatie

Tot dit taakveld behoren alle op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen.

In 2019 nemen wij deel aan project Match Makers. Dit project is gericht op het begeleiden van kwetsbare jongeren die nu 'buiten beeld zijn' naar school of werk. Na dit jaar besluiten wij hoe we daaraan vervolg geven.

In 2020 professionaliseren wij de maatschappelijke begeleiding van statushouders, waarbij we tevens voorsorteren op de nieuwe Wet Inburgering.

Taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

Tot dit taakveld behoren materiële voorzieningen om zelfstandig te kunnen functioneren (Wmo) voor mensen met fysieke beperkingen die op basis van een beschikking worden verstrekt.

Taakveld 6.7.1 Maatwerkdienstverlening 18+

Tot dit taakveld behoort dienstverlening aan individuele cliënten met een beperking (fysiek/psychisch), die zelfstandig wonen en die ondersteuning nodig hebben in de vorm van beschikbare uren op basis van een toekenningsbeschikking.

Bij de uitvoering van de Wmo ligt de nadruk op de reguliere processen (behandelen van aanvragen, afspraken maken met zorgaanbieders, financieel-administratieve taken en dergelijke). In de afgelopen jaren zijn de eerste stappen gezet op het gebied van toezicht, contractmanagement, werkwijze bij calamiteiten en dergelijke. In een doorontwikkeling met betrekking tot het inrichten, toetsen en handhaven van kwaliteitskaders en onrechtmatigheden (fraude) ligt een vervolg. De ambitie is om in de doorontwikkeling voor Wmo tegelijkertijd de samenhang met de uitvoering van de Participatiewet aan te brengen. Een deel van benodigde kosten kunnen worden gedekt uit budget voor contractbeheer/ management en de juridische kennisbank.

Inkoop zorg in natura

In het kader van de Wmo worden diverse voorzieningen verstrekt aan individuele inwoners. Men heeft de keuze tussen zorg in natura of een geldbedrag (persoonsgebonden budget). Zorg in natura kopen wij in bij verschillende zorgaanbieders. In 2021 moeten wij nieuwe contracten afsluiten voor begeleiding Wmo en huishoudelijke ondersteuning. Hiervoor is externe expertise noodzakelijk.

Beschermde woonplek

Binnen de Wmo ondersteunen wij mensen bij voorkeur in de eigen leefomgeving. Het aanbod aan ambulante begeleiding is niet altijd voor iedereen voldoende. Sommige mensen hebben (tijdelijk) een beschermde woonplek nodig met flexibele begeleiding gericht op veiligheid, bescherming en herstel. Door een wijziging in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) staan vanaf 2021 gemeenten voor de opgave om het beschermd wonen en de maatschappelijke opvang toekomstbestendig te organiseren en inhoudelijk door te ontwikkelen. Dit vraagt om hernieuwde samenwerkingsafspraken met Nissewaard (centrumgemeente).

In aanloop naar (weer) zelfstandig wonen is er behoefte aan een beschermde woonomgeving met 24 uur per dag ondersteuning in nabijheid. Het Rijk heeft vanaf 2017 extra budget toegevoegd aan de integratie-uitkering Wmo voor verblijf van mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB) en een beperkt sociaal aanpassingsvermogen met de bijbehorende (ernstige) problematiek. Het budget is aan de uitgaven kant niet verhoogd. Voor het jaar 2019 is voor de ondersteuning van deze groep extra budget nodig. We verwachten vanaf 2020 de extra kosten te kunnen dekken uit de stelpost Wmo.

Taakveld 6.7.2 Maatwerkdienstverlening 18-

Tot dit taakveld behoort alle zorg die onder de Jeugdwet valt; ook wel de jeugdhulp genoemd.

Solidariteit

Op dit moment zijn de 10 gemeenten binnen de regio Zuid-Holland Zuid financieel solidair op het gebied van jeugdhulp, met uitzondering van de bekostiging van de jeugdteam. De kosten en de risico's van de regionale zorgmarkt worden met elkaar gedeeld. Schommelingen van individuele gemeenten in het gebruik van jeugdhulp worden opgevangen en de gemeenten vangen een eventuele regionale overschrijding van het budget gezamenlijk op. De afspraken lopen tot eind 2019. Het jaar 2019 wordt benut om een verkenning uit te voeren naar de gewenste veranderingen voor de afspraken solidariteit. Hiervoor wordt een intensief en open gesprek gevoerd met betrokkenen. De verwachting is dat de afspraken aangepast worden en dat dit positieve of negatieve financiële gevolgen kan hebben. Pas na besluitvorming eind 2019 is het mogelijk de financiële gevolgen van de keuze aan te geven.

Structureel maken subsidies Lokale Impuls en Innovatiebudget

Om te kunnen transformeren willen wij ruimte geven aan innovatie, preventie en versterking van basisvoorzieningen. Vanuit het innovatiebudget sociaal domein en de lokale impuls jeugdhulp zijn in de afgelopen jaren uiteenlopende pilots en initiatieven incidenteel bekostigd in hun opstartfase. Een aantal initiatieven blijkt succesvol en positief bij te dragen aan de gewenste veranderbeweging. We zetten dan ook in op het structureel borgen van deze initiatieven (Odensehuis, de Overbrugging, Buurtcirkels Pameijer, formulierenbrigade Humanitas, Prezorg Careyn & Safewings).

Met het structureel borgen van bovengenoemde initiatieven wordt ruimte gecreëerd voor nieuwe innovaties of investeringen in het kader van jeugdhulppreventie, vroegsignalering en samenwerking in het voorveld.

De ervaringen van de afgelopen jaren leren ons dat inwoners, (sociaal) ondernemers en maatschappelijke partners bereid zijn de mouwen op te stropen en (meer) ruimte vragen om zelf te bepalen hoe zij met elkaar maatschappelijke vraagstukken te lijf gaan. Als gemeente willen we deze ruimte geven, vanuit de overtuiging dat de samenleving het zelf beter kan. We zetten de komende periode dan ook in op meer samenwerking tussen partijen rondom gedeelde maatschappelijke vraagstukken. Het college ondersteunt deze ontwikkeling door de vorming van een innovatiefonds

It takes a village to raise a child

In het meerjarenperspectief Jeugdhulp Zuid-Holland Zuid is afgesproken dat elke gemeente een lokale aanpak heeft op het gebied van preventie, versterking voorveld, samenwerking huisartsen en samenwerking met het onderwijs. In dit kader is 'It takes a village to raise a child' opgezet om een goede samenwerking en basisstructuur op te zetten en handen en voeten te geven aan het begrip normaliseren. De activiteiten die de komende jaren plaats gaan vinden zitten in verschillende stadia en worden in verbinding met de lokale onderwijsagenda verder vormgegeven. Een aantal activiteiten kan worden bekostigd vanuit de lokale impuls jeugdhulp en het innovatiebudget, mits de huidige subsidies in deze impuls structureel bekostigd gaan worden (zie structureel maken subsidies).

Taakveld 6.8.1 Geëscaleerde zorg 18+

Tot dit taakveld behoren alle opvang- en beschermd-wonen voorzieningen met inbegrip van eventuele maatwerkdienstverlening en maatwerkvoorzieningen voor personen die in deze opvangvoorzieningen verblijven.

Sterke schakels: sluitende aanpak

Wij geven vorm aan de richting en inrichting van de Wet Verplichte GGZ en de Wet Zorg & Dwang, evenals de doordecentralisatie van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. De sluitende aanpak wordt vormgegeven binnen de keten zorg en veiligheid. Dit draagt onder meer bij aan het borgen van de zorgcontinuïteit en zorginfrastructuur in de Hoeksche Waard en het kostenefficiënter inrichten van een sluitende zorgketen. Bij de raming van de kosten gaan wij uit van een basisvoorziening en samenwerking in Zuid-Holland Zuid verband en binnen de regio Nissewaard. Afhankelijk van verdere landelijke ontwikkelingen vindt in de komende periode een nadere uitwerking plaats, die effect op de begroting.

Met de inspanningen, die betrekking hebben op de implementatie van de nieuwe wettelijke taken, richten we ons vooral op het terugbrengen van onnodige intramurale dure zorg. We versterken de sociale basis in de wijk, waarbij we inzetten op stevig partnerschap en vroegsignalering.

Taakveld 6.8.2 Geëscaleerde zorg 18-

Tot dit taakveld behoort de 'dwang en drang' van de jeugdhulp, de kinderbeschermingsmaatregelen, de aanpak van kindermishandeling, jeugdreclassering en opvang van jeugdigen onder de 18 jaar.

Wat gaan we doen?

In de onderstaande tabellen zijn de doelstellingen overgenomen uit de paragraaf 'Wat willen we bereiken?'. Per doelstelling zijn de activiteiten weergegeven met het jaar waarin de activiteit/maatregel naar verwachting wordt gerealiseerd.

Taakveld 6.1 Samenkracht en inwonerparticipatie

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
6.1.1.	Verbeteren van de dienstverlening aan inwoners 0 tot 100 met een verminderde (tijdelijke) zelfredzaamheid	Gericht inzetten op een ICT hulpmiddel dat alle relevante informatie in het sociaal domein uit de huidige systemen kan ophalen en kan verbinden tot samenhangend toegankelijke informatie	Vanaf 2019
6.1.2.	Vitale dorpen en een actieve samenleving	Formaliseren van jongerenparticipatie naar aanleiding van wensen van jongeren	Vanaf 2019
6.1.3.	Vitale dorpen en een actieve samenleving.	Harmonisatie gemeentelijk welzijnsbeleid. Vooralsnog wordt het uitgangspunt gehanteerd van 'budgetneutraliteit'	Vanaf 2019
6.1.4.	Voor ouderen, mensen met een beperking en/of psychosociale problematiek makkelijker wordt om (langer) zelfstandig te wonen in de Hoeksche Waard.	Uitvoeringsprogramma Thuis in de kern, bestaande uit diverse inspanningen, waaronder: meer geschikte woningen realiseren, faciliteren van technische innovaties, realiseren van laagdrempelige ontmoetingsplekken in de wijk, onderzoek arbeidsmarktprognoses in de zorgsector Hoeksche Waard en bewustwordingsacties	Vanaf 2019

Taakveld 6.2 Wijkteams

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
6.2.1	Dichtbij, snel en op dezelfde manier ontvangen inwoners ondersteuning bij ingewikkelde vragen over zorg en welzijn. Samen met de inwoner kijken we met een brede blik naar problemen, oplossingen en kansen	Faciliteren van een hulpstructuur in de vorm van een samenwerkingsverband (netwerkorganisatie) bestaande uit verschillende organisaties, waarbij wij inzetten op onder andere een gedeelde visie, heldere rollen, transparant werkproces en benodigde randvoorwaarden	Vanaf 2020

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
6.3.1	Alle inwoners van de Hoeksche Waard zijn (waar nodig met ondersteuning) financieel zelfredzaam en ervaren geen financiële belemmeringen om deel te nemen aan de samenleving	Uitvoeringsprogramma armoede, bestaande uit diverse inspanningen waaronder: 0 meting (inzicht in mensen dat in armoede leeft), bewustwordingsacties, deskundigheidsbevordering, meldpunt armoede en schulden	2019

Taakveld 6.4 Begeleide participatie

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
6.4.1	Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan werk helpen of dichter naar werk toebrengen.	Via kwartiermaker uitvoering geven aan SROI-beleid	2019 en 2020

Taakveld 6.5 Arbeidsparticipatie

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
6.5.1	Zoveel mogelijk inwoners doen duurzaam mee op de arbeidsmarkt door te kijken naar mogelijkheden: kansen creëren voor kwetsbare jongeren.	Deelname aan project Match Makers	2019
6.5.2	Zoveel mogelijk inwoners doen duurzaam mee op de	Uitvoeringprogramma Werk voor Iedereen!, bestaande uit diverse inspanningen, waaronder: samenwerkingsconvenant	2019

	arbeidsmarkt door te kijken naar mogelijkheden	Onderwijs Bedrijfsleven, realiseren platform Pro/Vso – HW werkt!, stimuleren MVO/sociaal ondernemerschap, ontwikkelen maatwerkarrangementen bij en met werkgevers	
6.5.3	Goede begeleiding statushouders	Professionalisering maatschappelijke begeleiding van statushouders	2020

Taakveld 6.7.1 Maatwerkdienstverlening 18+

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
6.7.1.1	Versterken van de rechtmatige uitvoering van de Wmo-taken en Participatiewet; zorgdragen voor een juiste besteding van financiële middelen in overeenstemming met de wet en de gestelde doelen	• Meer bewustwording creëren • Werkwijze om signalen op te pakken, uitvoering daarvan beleggen in de gemeentelijke organisatie • Werkwijze voor handhaving, uitvoering daarvan beleggen in de gemeentelijke organisatie • Opstellen van een fraudeprotocol (opschalen) • invullen van toezicht rechtmatigheid Wmo 2015* • Opstellen van een risicoanalyse • Aanpassen van beleidsregels	Vanaf 2019
6.7.1.2	Continuatie huishoudelijke ondersteuning en Wmo-begeleiding	Expertise inhuren voor aanbesteding contracten huishoudelijke ondersteuning en Wmo-begeleiding die op 1 januari 2021 aflopen	2019 en 2020
6.7.1.3	Inwoners ondersteunen in hun zelfredzaamheid, zelfstandigheid en participatie	Inkoop van ondersteuning (zorg in natura) met betrekking beschermde woonomgeving ten behoeve van mensen met een lichte verstandelijke beperking (LVB)	Vanaf 2019

Taakveld 6.7.2 Maatwerkdienstverlening 18-

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
6.7.2.1	Preventie, gericht op het welzijn van inwoners en het verlagen van de zorgkosten	Deelnemen aan de discussie over solidariteit en op basis van uitkomsten besluit nemen hierover vanaf 2020	2019
6.7.2.2	Vitale dorpen en een actieve samenleving en preventie, gericht op het welzijn van inwoners en het verlagen van de zorgkosten	Structureel maken van een verzameling subsidies. introductie van het innovatiefonds Sociaal Domein gedurende de periode 2020-2023	Vanaf 2020
6.7.2.3	Vitale dorpen en een actieve samenleving en preventie, gericht op het welzijn van inwoners en het verlagen van de	Uitvoeringsprogramma 'It takes a village to raise a child', bestaande uit diverse inspanningen waaronder: begeleiden ouders en professionals in het opzetten van online en offline platform(s), inwoners en partijen stimuleren om met goede preventieve initiatieven te komen en deze te	Vanaf 2020

	zorgkosten	ondersteunen en borgen en bewustwordingsacties	
--	------------	--	--

Taakveld 6.8.1 Geëscaleerde zorg 18+

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
6.8.1.1	Bevorderen en versterken van eigen kracht en zelfredzaamheid van inwoners door tijdelijke ondersteuning; zo licht als kan en zo zwaar als nodig.	- Regie voeren op een sluitende aanpak voor kwetsbare jongvolwassenen en personen met verward gedrag - Implementatie wet verplichte GGZ en Wet Zorg & Dwang	Vanaf 2019

Wat mag het extra kosten?

In de onderstaande tabel is weergegeven wat de extra kosten zijn die nog niet in de begroting 2019-2022 zijn opgenomen.

(bedragen x €1.000)

Nummer voorstel	Toelichting mutatie	Categorie	Incidenteel / structureel	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
6.1.1	Sturing sociaal domein	4. Overig	Structureel	-25	-50	-50	-50	-50
6.1.2	Jongerenparticipatie	2. Hoofddlijnenakkoord / 3. Harmonisatie opgave	Incidenteel	-10	-10	-10	-10	-
6.1.4	Uitvoeringsprogramma Thuis in de kern	2. Hoofddlijnenakkoord	Incidenteel	-50	-100	-100	-100	-
6.2.1.	Uitvoeringsprogramma sterke schakels: doorontwikkeling wijkteams	2. Hoofddlijnenakkoord	Structureel	-	-322	-275	-230	-230
6.3.1	Preventieve aanpak armoedebestrijding	2. Hoofddlijnenakkoord	Incidenteel	-50	-100	-100	-100	-

☐ 6.4.1	☐ Kwartiermaker Social Return On Investment (SROI)-beleid	☐ 2. Hoofddijnenakkoord	Incidenteel	-35	-35	-	-	-
☐ 6.5.1	☐ Project Match Makers	☐ 2. Hoofddijnenakkoord	Incidenteel	-50	-	-	-	-
☐ 6.5.2	☐ Uitvoeringsprogramma Werk voor iedereen! (zoveel mogelijk inwoners doen duurzaam mee op de arbeidsmarkt door te kijken naar mogelijkheden, o.a. ontwikkelen maatwerkarrangementen bij en met werkgevers): Het betreft kosten voor de uitvoering van extern onderzoek en kosten voor het organiseren van bijeenkomsten, de inhuur van een (deel)programmamanager (ivm kennis niet intern aanwezig) etc.	☐ 2. Hoofddijnenakkoord	Incidenteel	-90	-170	-95	-20	-
☐ 6.5.3.	☐ Professionalisering maatschappelijke begeleiding statushouders door de begeleiding van Stichting Vluchtelingenwerk uit te breiden van 15 maanden naar 24 maanden, meer inhuur van tolken en te gaan werken met professionals in plaats van met vrijwilligers.	☐ 2. Hoofddijnenakkoord	Incidenteel	-	-100	-	-	-
☐ 6.71.1	☐ Toezicht, handhaving en fraudebestrijding in sociaal domein	☐ 1. Wettelijke verplichting, private verplichting, bestuurlijk besluit /	Incidenteel	-	25	-	-	-
			Structureel	-	-60	-35	-35	-35
☐ 6.71.2	☐ Aanbesteding contracten huishoudelijke ondersteuning en Wmo begeleiding	☐ 1. Wettelijke verplichting, private verplichting,	Incidenteel	-	-20	-	-	-
☐ 6.71.3	☐ Beschermd wonen licht verstandelijk beperkten (dekking in 2020 en verder aanwezig)	☐ 1. Wettelijke verplichting, private verplichting,	Incidenteel	-170	-	-	-	-
☐ 6.72.3	☐ Uitvoeringsprogramma "It takes a village"	☐ 2. Hoofddijnenakkoord	Incidenteel	-	-50	-75	-100	-
☐ 6.81.1	☐ Sterke schakels (sluitende aanpak): Aanpak personen verward gedrag	☐ 2. Hoofddijnenakkoord	Structureel	-	-80	-80	-80	-80
	☐ Sterke schakels (sluitende aanpak): Doordecentralisatie Beschermd wonen / Maatschappelijke opvang	☐ 2. Hoofddijnenakkoord	Structureel	-	-125	-100	-100	-100
	☐ Sterke schakels (sluitende aanpak): Implementatie Wet Verplichte GGZ en de Wet Zorg & Dwang	☐ 2. Hoofddijnenakkoord	Structureel	-	-125	-100	-100	-100
Eindtotaal				-480	-1.322	-1.020	-925	-595

Nieuwe investering / verhoging bestaande investering

Voor dit programma zijn geen nieuwe investeringen gepland.

Nieuwe reserves

In onderstaande tabel zijn de nieuw te vormen reserves opgenomen. Deze reserves worden gevormd door een uitname uit de algemene reserve.

(bedragen x €1.000)

Nummer voorstel	Toelichting mutatie	Dekking uit reserve	Jaar vorming reserve	Totaal
☐ 6.72.1	☐ Subsidies innovatie sociaal domein	☐ Reserve innovatie sociaal domein	2020	800
☐ 6.1	☐ Programmaondersteuning sociaal domein	☐ Reserve flankerend beleid	2020	120
Eindtotaal				920

Programma 7: Volksgezondheid en milieu

Programma 7: Volksgezondheid en milieu

Tot het programma Volksgezondheid en milieu behoren de taakvelden volksgezondheid, riolering, afval, milieubeheer (inclusief duurzame energie) en begraafplaatsen en crematoria.

Wat gebeurt er om ons heen?

Ook bij Volksgezondheid gaat het om de inclusieve samenleving, dit is uitgebreid beschreven in thema programma 6: Sociaal domein. Volksgezondheid maakt deel uit van het sociaal domein, maar er liggen ook belangrijke verbindingen met andere domeinen zoals bijvoorbeeld ruimtelijke inrichting, volkshuisvesting, milieu, recreatie en sport, etc.

Er is een steeds duidelijker omslag in denken te zien: van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag. Ook in de (curatieve) zorg wordt het nieuwe concept van gezondheid, ook bekend als positieve gezondheid (Machteld Huber), omarmd. *“Gezondheid is het vermogen om je aan te passen en eigen regie te voeren in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven”*. Gezondheid is daarmee een belangrijke voorwaarde om te kunnen meedoen in de maatschappij. Het versterken van de eigen regie op het leven (via empowerment) krijgt een grotere rol in gezondheid- en preventieprogramma's. Het is een randvoorwaarde voor het realiseren van een inclusieve samenleving.

Vergrijzing en overige ontwikkelingen

Nederland vergrijst en de levensverwachting neemt verder toe naar bijna 86 jaar. Hierdoor stijgen ouderdomsziekten, zoals dementie. Andere ouderdomsziekten die sterk zullen toenemen zijn aandoeningen van het bewegingsapparaat, diabetes (suikerziekte) en gezichts- en gehoorstoornissen. Het aantal mensen met artrose neemt bijvoorbeeld toe van 1,2 miljoen in 2015 tot 2,3 miljoen in 2040. Daarnaast nemen de verschillen in gezondheid toe tussen sociaaleconomische groepen. Hoger opgeleiden leven gemiddeld langer en ervaren meer jaren een goede gezondheid dan lager opgeleiden. Dit ontstaat voor een belangrijk deel door risicofactoren buiten het gezondheidsdomein, zoals minder gunstige werk- en woonomstandigheden.

Duurzaamheid

De noodzaak om te komen tot een duurzamere inrichting van onze samenleving wordt steeds groter. De zorgen om de klimaatveranderingen, de verslechtering van onze luchtkwaliteit en de toenemende schaarste van fossiele grondstoffen zijn urgent maar ook uitermate complex. Deze grote complexiteit maakt het lastig voor inwoners en bedrijven om het handen en voeten te geven en leidt zelfs tot weerstanden. Aan de andere kant zien we dat er mooie ontwikkelingen plaatsvinden in de maatschappij waarbij individuele inwoners of bedrijven zelf het initiatief nemen in de beweging richting een duurzamere samenleving. De uitdaging is om de grote opgaven en doelstellingen zichtbaar te verbinden met de mooie kleine initiatieven.

Afval

Internationale ontwikkelingen op het gebied van hergebruik en recycling zijn merkbaar. China stopte in 2018 definitief met de import van afval uit de hele wereld. Dit heeft in heel Europa stijgende verwerkingsprijzen en lagere opbrengsten van waardevolle grondstoffen tot gevolg.

Daarnaast is het noodzakelijk om meer grondstoffen te hergebruiken en minder afval te verbranden, om de klimaatdoelstellingen te halen. In 2019 is hiervoor door het Rijk de afvalstoffenbelasting aanzienlijk verhoogd.

De afgelopen jaren is het tarief van de afvalstoffenheffing laag gehouden door inzet van een bij de RAD aangehouden voorziening. In 2019 kan hier voor het laatste gebruik van gemaakt worden.

Wat willen we bereiken?

Taakveld 7.1 Volksgezondheid

Tot dit taakveld behoren maatregelen ter bescherming en bevordering van de gezondheid van inwoners, met name specifieke groepen en het vroegtijdig opsporen van ziekten. Evenals het optreden bij crises, rampen en het analyseren en monitoren van de gezondheidssituatie van de bevolking.

De regionale nota Gezondheidsbeleid 2016-2019 beschrijft het beleid dat de gezamenlijke gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid inzetten om de gezondheid van de bewoners te beschermen en te bevorderen. De huidige nota loopt dit jaar af. De Wet publieke gezondheid (Wpg) stelt dat elke gemeente in Nederland iedere vier jaar een lokale nota Publieke gezondheid vaststelt. Daarom stellen we in 2019 een nieuwe nota Publieke gezondheid Hoeksche Waard 2020-2023 op met een bijbehorend vierjarige uitvoeringsprogramma, waarin het accent ligt op lokale sturing. De gemeenten hebben sinds de decentralisaties en met de komst van de omgevingswet explicietere taken gekregen op zorg en gezondheid. Deze taken krijgen een belangrijke plek in de nieuwe nota.

De jeugdgezondheidszorg (JGZ) is een belangrijk onderdeel van programma 7, met een directe relatie naar jeugdhulp (programma 6). De JGZ is een belangrijke preventieve partner, doordat zij bijna alle kinderen en hun ouders zien en spreken. Het consortium van Rivas en Careyn voert de JGZ uit in de regio Zuid-Holland Zuid. In 2019 loopt in de regio Zuid-Holland Zuid een aanbestedingsproces van de JGZ (2020-2023) onder leiding van de Dienst Gezondheid en Jeugd. Aanvullend op de aanbesteding maakt de gemeente Hoeksche Waard aanvullende maatwerkafspraken voor 2020-2023 met de (nieuwe) uitvoerder van de JGZ.

Taakveld 7.2 Riolerings

Tot dit taakveld behoren maatregelen met betrekking tot de riolering.

In 2019 zijn we gestart met het opstellen van het verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vgrp). Dit stellen we op in samenwerking met het Waterschap Hollandse Delta (WSHD). In het vgrp houden we rekening met klimaatadaptatie. Het vgrp bieden we in 2020 ter vaststelling aan de raad aan.

Taakveld 7.3 Afval

Tot dit taakveld behoren maatregelen met betrekking tot de afvalinzameling.

De RAD HW B.V. (RAD) voert voor gemeente Hoeksche Waard de afvalinzameling uit. In 2019 werken zij aan de voorbereiding van het omgekeerd inzamelen. Vanaf 2020 voeren we het omgekeerd inzamelen gefaseerd in. Dit is met het vaststellen van het grondstoffenbeleidsplan in 2018 besloten.

Taakveld 7.4 Milieubeheer

Tot dit taakveld behoren taken ter bescherming van het milieu waaronder de bescherming en de sanering van de kwaliteit van de bodem en de atmosfeer, de beheersing van geluidhinder, de bescherming tegen straling en dergelijke, de verplaatsing van milieuhinderlijke bedrijven, ongediertebestrijding en RUD, Regionale Uitvoeringdiensten.

Een aantal landelijke en lokale doelstellingen voor duurzaamheid op een rij:

- Hoeksche Waard energieneutraal in 2040.
- In 2030 moet Nederland minimaal 49% minder broeikasgassen uitstoten ten opzichte van 1990.
- Nederland dient klimaatadaptief in 2050 te zijn.
- Nederland dient circulair in 2050 te zijn. 50% minder verbruik van primaire grondstoffen in 2030.
- Warmtetransitie van de bebouwde omgeving naar gasloos in 2050.
- In 2040 dient de gemeente een energieneutrale vastgoedportefeuille te bezitten. In het hoofdlijnenakkoord is deze ambitie aangescherpt naar 2030.

Opgaven waar ook de Hoeksche Waard mee aan de slag is en de komende jaren een versnelling op moet gaan maken. Vanwege de grote samenhang tussen de verschillende doelstellingen kiest het college voor een programmatische aanpak. Het programmaplan wordt de tweede helft van 2019 ter besluitvorming aangeboden. Dit kan op onderdelen leiden tot een aanpassing in de meerjarenbegroting ten opzichte van de perspectiefnota.

Het college wil de verduurzaming de komende jaren gaan ondersteunen met de introductie van een duurzaamheidsfonds. Vanuit het duurzaamheidsfonds worden projecten en initiatieven ondersteunt op het gebied van de verduurzaming van de bebouwde en onbebouwde omgeving (oa energieloket, energieke regio, duurzaamheidslening, educatie en bewustwording en duurzaamheidscoaches die ingezet kunnen worden bij de wijkaanpakken) gericht op inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers. Voor de periode 2020-2023 wil het college hiervoor 1 miljoen euro in het duurzaamheidsfonds storten. De uitkomsten van de op te stellen regionale energiestrategie in 2019/2020 en de warmtetransitievisie in 2020/2021 worden na vaststelling betrokken bij de eventuele doorontwikkeling van het fonds.

Het opstellen van een basiskaart geluid voor de gemeentelijke wegen (verplichting op basis van de Aanvullingswet geluid) met als doel:

- vereenvoudigen van het normenkader voor geluid;
- verbeteren van de bewaking van geluidniveaus;
- betere bescherming tegen cumulatie van verschillende geluidbronnen.

Het Meerjaren Milieubeleidsplan is vastgesteld voor de jaren 2016-2019.

Duurzaamheid is nu een veel grotere rol gaan spelen in het Meerjaren milieubeleidsplan dan tot nu toe het geval was. Daarnaast brengt de komst van de Omgevingswet veel wijzigingen met zich mee (zie o.a. verplichting opstellen geluidbelastingkaarten). Voor de komende 4 jaar wordt het Meerjaren milieubeleidsplan geactualiseerd op de nieuwe thema's met name voor Duurzaamheid en de wijzigingen die voortkomen uit de Omgevingswet.

Taakveld 7.5 begraafplaatsen

Tot dit taakveld behoren maatregelen met betrekking tot de begraafplaatsen.

Gemeente Hoeksche Waard heeft 25 begraafplaatsen. Op dit moment werken we met vijf verschillende beleids- en beheerdocumenten, vijf verschillende verordeningen en vijf verschillende tarieventabellen. In 2019 zijn we gestart met het harmoniseren van het beleid met de bijbehorende verordeningen en tarieventabellen. Ook het beheer wordt geharmoniseerd. Alle recente ontwikkelingen op het gebied van begraven nemen we hierin mee. We streven er naar het nieuwe beleid met de nieuwe tarieven vast te stellen in de tweede helft van 2020.

Wat gaan we doen?

In de onderstaande tabellen zijn de doelstellingen overgenomen uit de paragraaf 'Wat willen we bereiken?'. Per doelstelling zijn de activiteiten weergegeven met het jaar waarin de activiteit/maatregel naar verwachting wordt gerealiseerd.

Taakveld 7.1 Volksgezondheid

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
1.	Gezondheidsbevordering	Inzet op nog nader te bepalen lokale thema's zoals bijvoorbeeld mentale weerbaarheid en preventie middelengebruik, gezond gewicht	Vanaf 2019

Taakveld 7.2 Riolering

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
1.	Harmonisatie beleid en beheer	Opstellen van het verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vgrp).	2020

Taakveld 7.3 Afval

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
1.	Afvalinzameling	Doorvoeren van omgekeerd inzamelen	2020

Taakveld 7.4 Milieubeheer / duurzaamheid

Nr.	Doelstelling	Activiteit	jaar
1.	Energieneutraal in 2040	Uitbreiden energieloket. Instandhouding loket en uitvoeren van een aantal acties per jaar zoals bijvoorbeeld zonnepanelen op het dak en isoleren van woningen)	Vanaf 2020
		Uitbreiden energieke regio voor bedrijven. Instandhouding van energieregio waardoor het bedrijfsleven ondersteunt wordt bij duurzaamheidsmaatregelen binnen het bedrijf	Vanaf 2020
		Opstellen en uitwerken Regionale Energiestrategie (RES)*	Vanaf 2019
		Doorontwikkeling duurzaamheidslening	Vanaf 2019
		Educatie en bewustwording	Vanaf 2020
		Pilot inzet duurzaamheidscoach bij 7 wijkaanpakken	2019-2020
2.	Gasloos in 2050	Opstellen en realisatie warmtetransitieplan	Vanaf 2020
3.	Klimaatadaptief	Uitvoeren actieprogramma	Vanaf 2020
4.	Nederland circulair in 2050	Hoeksche Waard plastic vrij	Vanaf 2020
		Uitwerking businesscase bedrijvenaankpak circulair	Vanaf 2020
		Gemeentelijke circulaire inkoop	Vanaf 2020

5.	Energieneutrale vastgoedportefeuille gemeente	Onderzoek verduurzaming vastgoed	2020
6.	Aanvullingswet geluid	Opstellen basiskaart geluid wegen	
7.	Milieubeleid	Actualiseren Meerjaren Milieubeleidsplan	

Taakveld 7.5 Begraafplaatsen

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Jaar
1.	Harmonisatie beleid en beheer	Vaststellen van nieuw beleid en nieuwe tarieven	2020

Wat mag het extra kosten?

In de onderstaande tabel is weergegeven wat de extra kosten zijn die nog niet in de begroting 2019-2022 zijn opgenomen.

(bedragen x €1.000)

Nummer voorstel	Toelichting mutatie	Categorie	Incidenteel / structureel	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
☐ -	☐ Advies onderhoudsplannen vastgoed en bouwprojecten circulair basis	☐ 2. Hoofddijnenakkoord	Incidenteel	-	-25	-	-	-
	☐ Opstellen Regionale Energiestrategie	☐ 1. Wettelijke verplichting, private verplichting, bestuurlijk besluit / 2. Afkomstig	Incidenteel	-150	-	-	-	-
☐ 7.4.2	☐ Opstellen warmtetransitievisie	☐ 1. Wettelijke verplichting, private verplichting, bestuurlijk besluit / 2. Afkomstig	Incidenteel	-	-150	-	-	-
☐ 7.4.4	☐ Eigen circulaire inkoop	☐ 2. Hoofddijnenakkoord	Structureel	-	-20	-10	-10	-10
	☐ Hoeksche Waard plastic vrij	☐ 2. Hoofddijnenakkoord	Structureel	-	-15	-15	-15	-15
	☐ Uitwerking businesscase bedrijvenaapak	☐ 2. Hoofddijnenakkoord	Incidenteel	-	-15	-	-	-
☐ 7.4.6	☐ Opstellen basiskaart geluid	☐ 1. Wettelijke verplichting, private verplichting,	Structureel	-	-20	-3	-3	-3
☐ 7.4.7	☐ Actualiseren Meerjaren Milieubeleidsplan	☐ 1. Wettelijke verplichting, private verplichting,	Incidenteel	-	-25	-	-	-
Endtotaal				-150	-270	-28	-28	-28

Nieuwe investering / verhoging bestaande investering

Voor dit programma zijn geen nieuwe investeringen gepland.

Nieuwe reserves

In onderstaande tabel zijn de nieuw te vormen reserves opgenomen. Deze reserves worden gevormd door een uitname uit de algemene reserve.

(bedragen x €1.000)

Nummer voorstel	Toelichting mutatie	Dekking uit reserve	Jaar vorming reserve	Totaal
7.4.1	Programmaondersteuning duurzaamheid	Reserve flankerend beleid	2020	120
	Energietransitiefonds ten behoeve van diverse initiatieven waaronder Instandhouding en stimuleringsacties energieloket / Instandhouding en acties energieke regio voor bedrijven / Beheerkosten SVN duurzaamheidslening	Reserve Energietransitie	2020	1.000
Endtotaal				1.120

Programma 8: Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Programma 8: Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Tot het programma Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening behoren de taakvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (anders dan bedrijventerreinen), wonen en bouwen.

Wat gebeurt er om ons heen?

Invoering Omgevingswet

Op 1 januari 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Deze nieuwe wet bundelt en vereenvoudigt tientallen wetten en nog veel meer regels op het gebied van de fysieke leefomgeving. Met de nieuwe Omgevingswet komt er meer ruimte voor ontwikkeling en kwaliteit. Afwegingen worden zoveel mogelijk gemaakt op decentraal niveau. De Omgevingswet krijgt grote impact op onze manier van werken, vergelijkbaar met de decentralisaties in het sociaal domein. De leefomgeving moet op een samenhangende manier centraal staan in beleid, besluitvorming en regelgeving.

Demografische ontwikkelingen

De gevolgen van de demografische ontwikkelingen dienen zich in de Hoeksche Waard al een paar jaren aan. Vooral de ontgroening en vergrijzing vragen onze aandacht. Echter neemt in ieder geval het aantal huishoudens door gezinsverdunding tot 2030 zeker toe. Dat wil zeggen: de bevolking is verdeeld over meer kleine (en oudere) huishoudens. De komende jaren verdubbelt het aandeel 75+ huishoudens. In ruim 60% van de woningen wonen mensen van 55+. Deze groepen stellen andere eisen aan hun woning: de mobiliteit neemt af, de vraag naar zorg neemt toe. Tegelijkertijd zien we de komende jaren een forse woningdruk in de Rotterdamse regio, die merkbaar is in de Hoeksche Waard. Jonge mensen vinden hier het woonmilieu waarin ze willen wonen.

Wat willen we bereiken?

Taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening

Tot dit taakveld behoren taken op grond van de Wet ruimtelijke ordening zoals het vaststellen van structuurplannen en -visies, bestemmingsplannen en het faciliterend grondbeleid (passief grondbeleid). In dit taakveld is ook de Omgevingswet opgenomen.

Implementatie Omgevingswet

Het Ambitie- en Programmaplan Omgevingswet Hoeksche Waard is ons uitgangspunt voor de implementatie van de Omgevingswet. Waar in 2019 gewerkt is aan het opstellen van de Omgevingsvisie, werken wij vanaf 2020 verder aan het vormgeven van het Omgevingsplan (juridische verankering). Alle bestemmingsplannen en verordeningen binnen het fysieke domein komen hierin terug. In aanloop naar de inwerkingtreding op 1 januari 2021 focussen wij ons op de implementatie van de Omgevingswet.

Integrale gebiedsontwikkeling waardenketens

De afgelopen jaren is de Hoeksche Waardenmakerij ontwikkeld. Dit proces is de basis voor gebiedsontwikkeling in de Hoeksche Waard en is uitgewerkt in zogeheten waardenketens, zoals de gebiedsagenda HW-West, Zuiderstrand aan de zuidrand en noordrand. Overheden, maatschappelijke organisaties en ondernemers zijn op zoek gegaan naar een nieuwe, creatieve manier van gebiedsontwikkeling. Centraal daarin staan lokale initiatiefnemers en hun netwerken. Deze nieuwe vorm van gebiedsontwikkeling met waardenketens zetten we voort. We zetten de komende periode in op de aansturing, realisatie en doorontwikkeling van de verschillende gebiedsagenda's.

Kwaliteitsteam Hoeksche Waard wordt breed advies team omgevingskwaliteit Hoeksche Waard

In het kader van de integraliteit wordt kwaliteitsadvisering aan de voorkant van ruimtelijke initiatieven steeds belangrijker. Er moeten keuzes gemaakt worden om bij invoering van de Omgevingswet gesteld te staan. Samenwerking op omgevingskwaliteit is nodig en brengt kosten met zich mee voor inhuur van

expertise. De samenwerking zal ook doorlopen in 2020. Dit is nog niet geraamd, omdat sprake is van een evaluatiemoment van de oude werkwijze en hiervoor voorlopig tot 2019 budget geormerkt was.

Opstellen landschapsbiografie en ruimtelijk omgevingskwaliteitsbeleid

Om omgevingsbeleid te kunnen toepassen is het nodig nieuwe instrumenten te ontwikkelen. Op basis van een landschapsbiografie, in combinatie met een daarop gebaseerde nota omgevingskwaliteit, kunnen wij ons voorbereiden om de komst van de Omgevingswet.

Taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Tot dit taakveld behoren activiteiten op het gebied van gemeentelijke bouwgrondexploitatie zoals grondverwerving, bouw- en woonrijp maken en de verkoop van bouwrijpe gronden.

Vanuit de oude gemeenten zijn er verschillende kostenverhaalregelingen die op dit moment moeten worden gehanteerd. Hiervoor wordt één nieuwe Nota kostenverhaal opgesteld, waarbij aansluiting wordt gezocht bij de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Ook werken wij aan een nieuw grondexploitatiesysteem, zodat op een eenvoudige wijze de financieel/ economische gevolgen van een gebiedsontwikkeling inzichtelijk worden gemaakt. Het snippergroenbeleid van de voormalige gemeenten gaan wij harmoniseren, waarbij een aanpak wordt opgesteld over hoe om te gaan met illegaal in gebruik genomen gemeentegrond.

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen

Tot dit taakveld behoren gebiedsontwikkeling, woningvoorraad en huisvestingsvoorziening zoals omgevingsvergunningen, bouwtoezicht en stedelijke vernieuwing.

Wij zetten ons in voor een leefbare, kwalitatieve woonomgeving voor alle inwoners van de Hoeksche Waard. Dit kunnen wij niet alleen. Samen met onze (woon)partners spelen wij steeds in op nieuwe ontwikkelingen en wensen op Hoeksche Waardse woningmarkt.

Woningbouw

Het behoud van de woonkwaliteit en vitaliteit van de Hoeksche Waard met al haar dorpen is de rode draad in ons denken over wonen en woningbouw. Uiteraard werken we aan een evenwichtige bevolkingssamenstelling in alle dorpen, zodat het draagvlak voor voorzieningen blijft bestaan. Daarvoor is instroom van nieuwe inwoners en vooral jonge huishoudens noodzakelijk. De laatste jaren is die al op gang gekomen. Om die instroom te faciliteren is een extra inspanning nodig bij de realisatie van de lopende woningbouwinitiatieven en de gefaseerde bouw van 3000 extra woningen. Kwaliteit is daarbij leidend. Sturend daarin zal een nieuw woningbehoefte onderzoek van Companen in 2019 zijn. Dit onderzoek is een herijking van het behoefteonderzoek dat Companen voor de vijf gemeenten in 2016 uitvoerde. Het realiseren van woningen doen we met respect voor de unieke woonomgeving die de Hoeksche Waard is. Ons landelijk dorpse woonmilieu koesteren we door alleen woningbouw te faciliteren die past bij het lokale DNA. Doel is om alle woningen bereikbaar, duurzaam en levensloopbestendig te realiseren.

Wonen Welzijn Zorg

De fysieke geschiktheid van een woning is slechts 1 van de voorwaarden voor het (langer) zelfstandig kunnen thuis wonen van senioren en bijzondere doelgroepen. Een goed woonmilieu voor senioren en bijzondere doelgroepen vraagt om meer dan stenen alleen. Samen met zorginstellingen en stakeholders in het sociaal domein werken we hieraan. Een volgende stap samen met hen is het formuleren van een integrale visie op wonen, welzijn en zorg.

De blik naar buiten

De komende jaren zal de Hoeksche Waard voor wat betreft de kwantitatieve als de kwalitatieve woningbouwopgaven sterker dan voorheen de blik naar buiten richten. Als onderdeel van het stedelijk netwerk Rotterdam zet de Hoeksche Waard in op samenwerking met de andere Zuidelijke Zuid-Hollandse randstedelijke gebieden rond Rotterdam. Samen kunnen we de vitaliteit van de hele Rotterdamse regio

versterken door bij te dragen aan de verstedelijksopgaven, maar ook te blijven bieden waarin we al voorzien: een dorps landelijk woonmilieu heel dicht bij de stad.

Samenwerking HW Wonen en Huurdersplatform Hoeksche Waard

De gemeente Hoeksche Waard heeft het voorrecht te kunnen werken met een sterke kapitaalkrachtige wooncorporatie met visie voor de Hoeksche Waard. Als enige corporatie bezit zij bijna een derde van onze woningvoorraad. Wij zetten ons de komende jaren in om met de corporatie en het huurdersplatform Hoeksche Waard prestatieafspraken te maken over de gezamenlijke bijdragen aan de volkshuisvestelijke opgaven. Deze prestatieafspraken worden jaarlijks herijkt.

Wij zetten ons in voor voldoende sociale huurwoningen van goede kwaliteit. We richten ons hierbij zowel op bestaande als toe te voegen sociale huurwoningen. Samen met HW Wonen monitoren we de actuele stand van de woningmarkt door een herijking van het woningbouwbehoefteonderzoek uit 2016. Aan de hand hiervan maken we afspraken over woningbouw.

Innovatief bouwen

Op de markt verschijnen steeds nieuwe vormen van wonen. Wij denken graag mee en faciliteren initiatiefnemers bij het vormgeven van hun ideeën.

Wat gaan we doen?

In de onderstaande tabellen zijn de doelstellingen overgenomen uit de paragraaf 'Wat willen we bereiken?'. Per doelstelling zijn de activiteiten weergegeven met het jaar waarin de activiteit/maatregel naar verwachting wordt gerealiseerd.

Taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Jaar
1.	Implementatie van de Omgevingswet	• Uitvoeren Ambitie- en Programmaplan Omgevingswet Hoeksche Waard. • Uitvoeren samenwerkingsagenda Omgevingswet Zuid-Holland Zuid	2019 - 2023
2.	Aansturing, realisatie en doorontwikkeling waardenketens	• Uitvoeren verschillende gebiedsagenda's, zoals HW-West, Zuiderstrand aan de zuidrand en noordrand	2019 - 2023
3.	Extern Kwaliteitsteam ruimtelijke ontwikkeling	Uitvoeren omgevingskwaliteit in kader van ruimtelijk domein	Vanaf 2020
4.	Landschapsbiografie en ruimtelijk omgevingskwaliteitsbeleid	Uitvoeren van goede omgevingskwaliteit	2020 - 2021

Taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Jaar
1.	Harmonisatie kostenverhaal	Opstellen en vaststellen nieuwe Nota Kostenverhaal	2019
2.	Uniforme grondexploitatieberekeningen	Aanschaffen grondexploitatiesysteem	2019

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Jaar
1.	Woningbouwprogramma	Opstellen wendbaar kwalitatief woningbouwprogramma	2019

2.	Wonen welzijn zorg visie	Woningbehoefteonderzoek en aan hand daarvan opstellen van nieuwe visie wwz	2020
3.	Prestatieafspraken HW en huurdersplatform	Jaarlijks afsluiten prestatie afspraken	2019-2023
4.	Flexwonen Hoeksche Waard	Vaststellen kaders voor flexwonen	2019 - 2023
5.	Realisatie van een plusprogramma woningbouw	Lobby om alle betrokken partijen hieraan invulling te laten geven	2020-2025
6.	Halfjaarlijks overleg marktpartijen	Afstemming over ontwikkelingen op de woningmarkt	2019-2023
7.	Actualisatiehuisvestingsverordening	Actualiseren huisvestingsverordening; formuleren beleid voor de middenhuur	2019
8.	Middenhuur faciliteren	Kader voor facilitering van de middenhuur	2020
9.	Woonwag en standplaatsenbeleid	In afstemming met stakeholders opstellen van een kader voor het bewonen van woonwagens en standplaatsen	2020
10.	Faciliteren nieuwe woonvormen	Faciliteren van initiatiefnemers van bijzondere woonvormen	2019-2023

Wat mag het extra kosten?

In de onderstaande tabel is weergegeven wat de extra kosten zijn die nog niet in de begroting 2019-2022 zijn opgenomen.

(bedragen x €1.000)

Nummer voorstel	Toelichting mutatie	Categorie	Incidenteel / structureel	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
-	Groenuitgiftebeleid	4. Overig	Incidenteel	-10	-	-	-	-
8.1.2	Aansturing, realisatie en doorontwikkeling Waardenketens	2. Hoofdlijnenakkoord	Incidenteel	-40	-150	-150	-150	-
8.1.3	Extern kwaliteitsteam ruimtelijke ontwikkeling	4. Overig	Structureel	-10	-50	-50	-50	-50
8.1.4	Opstellen omgevingskwaliteitsbeeld	3. Harmonisatie opgave	Incidenteel	-	-100	-50	-	-
8.2.2	Licentiekosten pakket ten behoeve van grondexploitaties	3. Harmonisatie opgave	Structureel	-8	-8	-8	-8	-8
8.3.1	HW Woningmonitor	1. Wettelijke verplichting, private verplichting,	Structureel	-	-10	-10	-10	-10
	Opstellen woningbouwprogramma	2. Hoofdlijnenakkoord	Incidenteel	-	-50	-50	-	-
8.3.2	Wonen welzijn zorg visie	2. Hoofdlijnenakkoord	Incidenteel	-	-100	-	-	-
8.3.3	Prestatieafspraken Hoeksche Waard	1. Wettelijke verplichting, private verplichting,	Structureel	-	-5	-5	-5	-5
8.3.4	Flexwonen	2. Hoofdlijnenakkoord	Structureel	-79	-94	-79	-79	-79
8.3.5	Lobbywerkzaamheden (oa conferentie)	4. Overig	Incidenteel	-	-75	-	-	-
	Plusprogramma woningbouw	2. Hoofdlijnenakkoord	Structureel	-	-40	-40	-10	-10
Eindtotaal				-146	-681	-441	-311	-161

Nieuwe investering / verhoging bestaande investering

Voor dit programma zijn geen nieuwe investeringen gepland.

Nieuwe reserves

In onderstaande tabel zijn de nieuw te vormen reserves opgenomen. Deze reserves worden gevormd door een uitname uit de algemene reserve.

(bedragen x €1.000)

Nummer voorstel	Toelichting mutatie	Dekking uit reserve	Jaar vorming reserve	Totaal
8.3.5	Programmaondersteuning wonen en bouwen	Reserve flankerend beleid	2020	120
Eindtotaal				120

Bijlagen

Bijlage 1: Budgettaire neutrale begrotingswijzigingen

Onderstaande tabel bevat de budget neutrale begrotingswijzigingen (verschuivingen tussen programma's) die in de begroting zijn doorgevoerd omdat een aantal budgetten nog niet op het juiste taakveld waren opgenomen in de primitieve begroting.

(bedragen x €1.000)

Programma	Taakveld	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
0. Bestuur en ondersteuning	0.1 Bestuur	-265	-130	-130	-130	-130
	0.2 Burgerzaken	11	11	11	11	11
	0.4 Overhead	6	6	6	6	6
	0.61 OZB woningen	-15	-15	-15	-15	-15
	0.8 Overige baten en lasten	135	-	-	-	-
Totaal 0. Bestuur en ondersteuning		-128	-128	-128	-128	-128
1. Veiligheid	1.2 Openbare orde en veiligheid	125	125	125	125	125
Totaal 1. Veiligheid		125	125	125	125	125
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	2.1 Verkeer en vervoer	-1.996	-1.996	-1.996	-1.996	-1.996
	2.2 Parkeren	3	3	3	3	3
	2.4 Economische havens en waterwegen	2.039	2.039	2.039	2.039	2.039
Totaal 2. Verkeer, vervoer en waterstaat		46	46	46	46	46
3. Economie	3.4 Economische promotie	8	8	8	8	8
Totaal 3. Economie		8	8	8	8	8
4. Onderwijs	4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-	-	-	-
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-453	-537	-552	-552	-552
Totaal 4. Onderwijs		-453	-537	-552	-552	-552
5. Sport, cultuur en recreatie	5.2 Sportaccommodaties	-57	-	-	-	-
	5.3 Cultuurpresentatie,- productie,-participatie	-33	-33	-33	-33	-33
	5.4 Musea	-	-	-	-	-
	5.5 Cultureel erfgoed	50	-	-	-	-
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-4	46	46	46	46
Totaal 5. Sport, cultuur en recreatie		-44	13	13	13	13
6. Sociaal domein	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	394	446	461	461	461
	6.2 Wijkteams	25	-	-	-	-
	6.4 Begeleide participatie	-	-	-	-	-
	6.6 Maatwerkvoorzien. (WMO)	-3	-3	-3	-3	-3
Totaal 6. Sociaal domein		417	443	458	458	458
7. Volksgezondheid en Milieu	7.1 Volksgezondheid	30	30	30	30	30
	7.4 Milieubeheer	0	0	0	0	0
Totaal 7. Volksgezondheid en Milieu		31	31	31	31	31
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	8.1 Ruimtelijke Ordening	-	-	-	-	-
Totaal 8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening		-	-	-	-	-
Eindtotaal		0	-0	-0	-0	-0

Bijlage 2: Specificatie investeringen programma 2 (Zomerrapportage)

In onderstaande tabel zijn de investeringen gespecificeerd die in de Zomerrapportage onder programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat zijn opgenomen.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving investering	2019	2020	2021	2022	2023
Vervangen openbare verlichting Kerk-/Nobel- en K. Doormanstr. Oud-Beijerland	44				
P Routeverwijzing N217 Oud-Beijerland	65				
Beneden Oostdijk Oud-Beijerland	438				
Vernieuwen/uitbreide OV Oude Tol Oud-Beijerland	44				
Vervangen OV Spuioeverwijk Oud-Beijerland	60				
Vervangen blockerinstallatie t.b.v. brandweer Oud-Beijerland	41				
Uitvoeren reconstructie Groeneweg in Puttershoek (verschuiving van 2021 naar 2019). Dekking afschrijvingslasten uit reserve onderhoud Openbaar Gebied.	570		-570		
Vervangen geleiderail Oud-Beijerland	63				
Zuidwijk Groot onderhoud Oud-Beijerland	2.729				
Oud-Beijerlandsedijk Oud-Beijerland	79				
Oud-Beijerlandsedijk Oud-Beijerland	149				
L.J. Costerstraat 28-A Oud-Beijerland	72				
Vierwiekenplein 7- A Oud-Beijerland	43				
Spuidijk 5- A Oud-Beijerland	76				
Randweg 1-B Oud-Beijerland	43				
Verhoging investering herinrichting in 's-Gravendeel (oa: plantvakken, leeflaag, wegfundering, asfalt)	95				
Verhoging investering Bypass Klaaswaal met €216.000 in verband met het opstellen van een plan van aanpak en de hiermee verband houdende voorbereidingswerkzaamheden. De extra kapitaallasten worden gedekt door een eenmalige storting vanuit de reserve Ontwikkeling Kernen naar de Reserve Kapitaallasten. In de reserve ontwikkeling kernen zijn deze kosten voorzien.	216				
Totaal	4.827	-	-570	-	-

Bijlage 3: Specificatie investeringen programma 5 (Zomerrapportage)

In onderstaande tabel zijn de investeringen gespecificeerd die in de Zomerrapportage onder programma 5 Sport, cultuur en recreatie zijn opgenomen.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving investering	2019	2020	2021	2022	2023
Singel Griendwerker Oud-Beijerland	48				
Singel Scholengemeenschap Oud-Beijerland	62				
Vijver Randweg Oud-Beijerland	44				
Admiraaltje Oud-Beijerland	28				
Gorzenhoek Oud-Beijerland	25				
Sloot Spuidijk Oud-Beijerland	212				
Spuidijk Klipper Oud-Beijerland	43				
Spuidijk Fazant Oud-Beijerland	36				
Laningpark Oud-Beijerland	222				
Uitbr. "de Boezem"sloot zijde Oud-Beijerland	158				
Vijver Masterfoods Oud-Beijerland	58				
Singel Louis Pasteurstraat Oud-Beijerland	72				
Sloot Begraafplaats Oud-Beijerland	94				
Binnenpad West Oud-Beijerland	66				
Binnenpad Oost Oud-Beijerland	70				
Diepenhorstsingel Oost Oud-Beijerland	35				
Singel lang de Ijsbaan Oud-Beijerland	58				
Meerkosten opstellen plan beschoeiingen/watergangen.	15				
Totaal	1.344	-	-	-	-

Bijlage 4: Investerings waarvan kapitaallasten al in begroting waren verwerkt

In onderstaand overzicht zijn enkele investeringen opgenomen waarvan de kapitaallasten (rente en afschrijvingen) reeds zijn verwerkt in de (primitieve) begroting, maar waarvan de investeringskredieten nog formeel gevoteerd dienen te worden. Het betreft hierbij investeringen op het gebied van ICT.

(bedragen x €1.000)

Investerings			Investeringsbedragen						Afschrijving		
	Voormalige Gemeente		Jaar	Afschr.							
Taakveld		Omschrijving	aanschaf	termijn	2019	2020	2021	2022	2020	2021	2022
0.4	ISHW	Vervanging werkplekken	2019	4	170	-	-	-	43	43	43
0.4	ISHW	Vervanging werkplekken	2019	4	45	-	-	-	11	11	11
0.4	ISHW	Vervanging werkplekken	2019	4	54	-	-	-	14	14	14
		Totaal (vervangings) investeringen									
		Taakveld 0.4: Overhead			269	-	-	-	67	67	67
Totaal investeringen					269	-	-	-	67	67	67

Bijlage 5: Mutaties reserves in Zomerrapportage

In onderstaand overzicht zijn de mutaties in de reserves weergegeven uit de Zomerrapportage opgenomen. Per reserve zijn de mutaties toegelicht.

(bedragen x €1.000)

Reserve	Toelichting mutatie	2019	2020	2021	2022	2023
Onttrekking uit reserve ontwikkeling kernen						
	Bijdrage fort Buitensluis in Numansdorp. Dekking kosten uit reserve Ontwikkeling Kernen	55	-	-	-	-
	In lijn met het raadsbesluit van de raad van de voormalige gemeente Korendijk wordt de subsidie aan de kinderboerderij in Piershil gedekt uit de reserve ontwikkeling kernen.	27	-	-	-	-
	In lijn met het raadsbesluit van de raad van de voormalige gemeente Korendijk wordt de subsidie aan Stichting Halte Zomervilla ten laste van de algemene reserve gebracht.	96	-	-	-	-
	Budget ten behoeve van doelgroepenverkeer is in 2018 niet volledig besteed. De middelen zijn teruggevloeid in de reserve kernen (voormalig regiofonds). Het budget wordt in 2019 opgevoerd met dekking uit de reserve ontwikkeling kernen.	41	-	-	-	-
	Budget ten behoeve van gebiedsmarketing is in 2018 niet volledig besteed. Middelen zijn teruggevloeid in de reserve kernen (voormalig regiofonds). Budget wordt in 2019 opgevoerd met dekking uit de reserve ontwikkeling kernen.	23	-	-	-	-
	Budget voor Project Short Stay is in 2018 niet volledig besteed. De middelen zijn teruggevloeid in de reserve kernen (voormalig regiofonds). Budget wordt in 2019 opgenomen waarbij kosten worden gedekt uit de reserve ontwikkeling kernen.	64	-	-	-	-
	In 2018 was door de raad van de voormalige gemeente Strijen budget beschikbaar gesteld voor uitwerking van het accommodatiebeleid. De kosten die hiermee gemoeid zijn worden gedekt uit de algemene reserve (ex reserve precariorechten) en de reserve ontwikkeling kernen (ex reserve duurzaamheid). Aangezien de meeste aanvragen pas eind 2018 zijn ingediend is het budget in 2018 niet besteed. Het budget wordt voor 2019 opgevoerd met dekking uit de reserve ontwikkeling kernen	100	-	-	-	-
	Budget ten behoeve van actieplan Energie & Klimaat (energieloket 2019) is in 2018 niet volledig besteed. De middelen zijn teruggevloeid in de reserve kernen (voormalig regiofonds). Budget wordt in 2019 opgevoerd met dekking uit de reserve ontwikkeling kernen.	10	-	-	-	-
	In 2018 is Natuur- en recreatieschap Zuid West Delta (ZWD) geliquideerd. Hiervoor hebben wij een liquidatie-uitkering ontvangen van €50.000. In 2018 onderhield Staatsbosbeheer het strand aan het Haringvliet. Met ingang van 2019 moet een structurele oplossing gevonden worden voor het onderhoud. Wij zijn hiervoor in onderhandeling met Staatsbosbeheer. Wij verwachten €35.000 structureel jaarlijks aan extra kosten voor onderhoud en € 5.000 aan huur. Voor de jaarschijven 2019 en deels voor de jaarschijf 2020 is dekking uit de reserve ontwikkeling kernen (liquidatie-uitkering).	40	10	-	-	-
Totaal Onttrekking uit reserve ontwikkeling kernen		455	10	-	-	-
Onttrekking uit reserve onderhoud openbaar gebied						
	Doorgeschoven onderhoudswerkzaamheden 2018 aan wegen Bovenkruier in Putterhoek en Spuistraat/Kilstraat Maasdam. Dekking van deze kosten uit de reserve Openbaar gebied.	332	-	-	-	-
	Doorgeschoven onderhoudswerkzaamheden uit 2018 aan steigers. Dekking kosten uit reserve onderhoud openbaar gebied	18	-	-	-	-
	In 2018 is er een reserve gevormd ad €32.130 voor het project Vlielandersstraat (Numansdorp) in de voormalige gemeente Cromstrijen. De kosten voor de afrondende werkzaamheden van dit project zullen plaatsvinden in 2019. De kosten worden gedekt uit de reserve onderhoud openbaar gebied.	32	-	-	-	-
	Realiseren speelplaats Bouwsteen 'S- Gravendeel. Dekking kosten uit reserve onderhoud openbaar gebied.	45	-	-	-	-
	Lagere kosten uitvoeringsprogramma Wegbeheer. Verrekening met reserve Onderhoud openbaar gebied	-72	-163	-25	5	5
Totaal Onttrekking uit reserve onderhoud openbaar gebied		355	-163	-25	5	5
Onttrekking uit reserve integraal Huisvestingsplan (IHP)						
	In 2018 is budget beschikbaar gesteld voor de sloop van basisschool De Pijler in Maasdam en de huur van een tijdelijke huisvestingsvoorziening. In 2018 zijn minder uitgaven (bestemd voor het voldoen van de huur van de tijdelijke huisvesting) gedaan die teruggevloeid zijn in de reserve Integraal Huisvestingsplan (IHP). Het budget wordt in 2019 opgevoerd en gedekt uit de reserve IHP.	100	-	-	-	-
	In 2018 is het budget voor voorbereidingskosten voor basisschool De Pijler in Maasdam niet volledig besteed. Deze middelen zijn teruggevloeid in de reserve Integraal Huisvestingsplan (IHP). In 2019 wordt het budget opgevoerd waarbij de kosten uit de reserve IHP worden gedekt.	153	-	-	-	-
Totaal Onttrekking uit reserve integraal Huisvestingsplan (IHP)		253	-	-	-	-

Onttrekking uit algemene reserve	Kosten voor het vervangen van speeltoestellen in Korendijk. Dekking van deze kosten vindt plaats vanuit de algemene reserve	20	-	-	-	-
	Kosten voor het vervangen van speeltoestellen (incl. co-investering scholen) in Korendijk. Kosten worden gedekt vanuit de algemene reserve.	104	-	-	-	-
	In 2018 was door de raad van de voormalige gemeente Strijen budget beschikbaar gesteld voor uitwerking van het accommodatiebeleid. De kosten die hiermee gemoeid zijn worden gedekt uit de algemene reserve (ex reserve precariorechten) en de reserve ontwikkeling kernen (ex reserve duurzaamheid). Aangezien de meeste aanvragen pas eind 2018 zijn ingediend is het budget in 2018 niet besteed. Het budget wordt voor 2019 opgevoerd met dekking uit de algemene reserve	245	-	-	-	-
Totaal Onttrekking uit algemene reserve		369	-	-	-	-
Storting in reserve kapitaallasten	Wegens vertraging van het project "windmolens in Numansdorp" worden de leges ontvangen in 2019. Deze leges worden gestort in reserve kapitaallasten ter dekking van het project Randweg Klaaswaal.	-416	-	-	-	-
Totaal Storting in reserve kapitaallasten		-416	-	-	-	-
Eindtotaal		1.016	-153	-25	5	5

Postbus 2003
3260 EA Oud-Beijerland

Bezoekadressen

Kijk op www.gemeentehw.nl

 14 0186 | 088 - 647 36 47

 info@gemeentehw.nl

 www.gemeentehw.nl

 [gemeenteHW](https://www.facebook.com/gemeenteHW)

 [@gemeenteHW](https://twitter.com/gemeenteHW)

 [@gemeenteHW](https://www.instagram.com/gemeenteHW)

